

CEPOS NOTAT:

FORDELINGSPOLITISK REDEGØRELSE 2020

10-03-2020

ULIGHED, INDKOMSTER, & INCITAMENTER 2020

INDHOLD

Indhold.....	1
Resume.....	3
Del I – Indkomstfremgang for alle.....	6
1. Indkomststudvikling for familietyper, 1994-2020	6
2. Indkomstfremgang for alle indkomstlag.....	9
3. Indkomstfremgang i alle kommuner.....	10
Del II - Indkomstulighed i Danmark.....	12
4. Gini-koefficienten i 2018 og velfærdsstatens omfordeling.....	12
5. Udvikling i Gini fra 1987 til 2018	14
6. Udvikling i uligheden i Danmark siden 1900.....	19
7. Ulighed målt på livsindkomst.....	20
8. Reforme, der øger beskæftigelsen, øger også uligheden	21
Del III - Top 1 pct.'s indkomster og skattebetaling.....	26
9. Hvad skal man tjene for at være i top 1 pct.?.....	26
10. Top 1 pct.'s andel af de samlede skattebetalinger er øget fra 6,5 pct. i 1994 til 9,3 pct. i 2018	26
11. Top 1 pct.'s andel af de samlede indkomster er vokset siden 1994 – men andelen er faldet siden 2015	30
12. Mobilitet ud af top 1 pct.	31
13. Kun 7½ pct. af top 1 pct.'s børn ender selv i top 1 pct.	32
Del IV. Indkomstulighed i et internationalt perspektiv	34
14. Indkomstulighed i OECD-lande	34
15. Både global ulighed og ekstrem fattigdom er faldet de seneste 3 årtier og forventes at falde yderligere de kommende årtier	40
16. Ulighed og vækst i den internationale debat.....	44
Del V. Relativ fattigdom i Danmark.....	46
17. Lavindkomstgruppen (<50 pct. af medianindkomsten)	46
18. Thorning-regeringens fattigdomsgrænse	47
19. Antal relativt fattige børn reduceres fra 61.000 til 15.000 når man bruger Socialdemokraternes 3-års grænse for fattigdom	51
20. Børn i familier med lav indkomst målt ud fra en absolut fattigdomsgrænse.....	53

21. Hvem er de relativt fattige i 2018?	56
22. Rockwool Fondens minimumsbudget.....	59
Del VI. Indkomstmobilitet.....	61
23. Mobilitet ud af lavindkomstgruppen.....	61
24. Personer med de laveste indkomster har størst indkomstfremgang	62
25. Danmark har den højeste sociale mobilitet i OECD mht. indkomst.....	63
Del VII. Incitamenter til at tage et lavtlønsjob samt niveau for udbetalte ydelser	64
26. Integrationsydelse.....	64
27. Kontanthjælp.....	69
28. Sammenligning af kontanthjælp og integrationsydelse	72
29. Dagpenge: Incitament til at tage lavtlønsjob.....	76
30. Dagpenge: Kompensationsgrader i Danmark ift. OECD.....	77
Appendiks 1. Beskrivelse af metode	79
Appendiks 2. Forskelsbeløb: Integrationsydelse, kontanthjælp og dagpenge.....	81

RESUME

Fordelingspolitisk Redegørelse 2020 beskriver og analyserer udviklingen i indkomster, ulighed og incitament. Det primære grundlag er egne beregninger på Danmarks Statistiks personregistre og Finansministeriets familietypermodel. Der anvendes i publikationen opgørelsesmetoder mv., som de anvendes i Finansministeriet og andre ministerier. Publikationen kan bl.a. anvendes som opslagsværk i debatten om ulighed, fordeling og incitament.

I rapporten beskrives bl.a.:

- Udviklingen i realindkomsterne for forskellige grupper (studerende, pensionister, kontanthjælpsmodtagere, LO-lønmodtagere, direktørfamilier, mv.).
- Udviklingen i ulighed fra starten af 1900-tallet med særligt fokus på udviklingen under hhv. Nyrup, Fogh, Thorning og Løkke.
- Uligheden i et livsperspektiv. Normalt, når ulighed analyseres, er udgangspunktet et "øjebliksbillede". Noget af uligheden skyldes, at forskellige personer befinder sig i forskellige livsfaser med hhv. lav eller høj indkomst. For eksempel har studerende lav indkomst. Senere i livet får mange studerende pæne indkomster. Måler man uligheden på livsindkomster, reduceres uligheden markant.
- Dagpengemodtageres og kontanthjælpsmodtageres incitament til at tage et lavtlønsjob.
- Udviklingen i lavindkomstgruppen, dvs. personer med en disponibel indkomst (indkomst efter skat), der er under halvdelen af medianen.
- Udviklingen i gruppen, der af Thorning-regeringen blev betegnet som relativt fattige.
- Uligheden i et internationalt perspektiv.

Rapportens hovedkonklusioner er:

Del I – Indkomstfremgang for alle

1. Stort set alle grupper i det danske samfund har haft stigende rådighedsbeløb fra 1994 og frem til 2020. Pensionistpar i lejebolig uden privat pension har i dag et rådighedsbeløb, der er ca. 43 pct. større end en tilsvarende familie i 1994. Direktørfamilier har i dag 53 pct. mere end i 1994, mens en enlig dagpengemodtager i dag har 12 pct. mere. Der er visse undtagelser, herunder unge under 30 år på kontanthjælp. De har haft et fald i deres rådighedsbeløb på 26 pct., primært fordi Thorning-regeringens kontanthjælpsreform reducerede kontanthjælpen for unge under 30 år. Dagpengemodtagere under 25 år har et rådighedsbeløb i dag, som er 56 pct. lavere end i 1994, primært fordi Nyrup sænkede dagpengene for de unge under 25 år. Betragtes nytilkomne udlændinge på kontanthjælp/integrationsydelse, har der været et fald i rådighedsbeløbet for såvel en familie som en enlig på 13 hhv. 42 pct. fra 1994 til 2020 pga. Løkkes integrationsydelse.
2. Indkomstfremgangen har været størst i toppen af indkomstfordelingen siden år 2000, men der har været indkomstfremgang for alle indkomstlag. Ser man bort fra studerende, har alle indkomstlag (ud fra decilgrænser) oplevet en real indkomstfremgang på mellem 24 og 41 pct.
3. Tilsvarende har der været indkomstfremgang i alle kommuner. I 94 ud af de 98 kommuner har indkomstfremgangen været på mellem 20 og 40 pct. siden 2000.
4. Uligheden er lav i et længere historisk perspektiv. Uligheden faldt markant fra 1940 til 1980. Siden midten af 90'erne har der været en moderat stigning i uligheden: Top 1 pct.'s indkomstandel blev mere end halveret fra ca. 14 pct. af de samlede indkomster i 1940 til 5½ pct. i 1980. Herefter er top 1 pct.'s indkomstandel vokset til 8,7 pct. i 2015. Dvs. at top 1 pct.'s indkomstandel i 2015 er omkring 2/3 af niveauet i 1940.

Del II – Indkomstulighed i Danmark

5. Opgjort på Danmarks Statistiks personregistre er uligheden vokset fra 22,5 pct. i 1987 til 28,7 pct. i 2018, dvs. med 6,3 pct. point, målt ved Gini-koefficienten. Frem mod midten af 90'erne er uligheden omtrent uændret, men herefter stiger den stort set hver eneste år indtil finanskrisen. Uligheden er steget under alle statsministrene Nyrup, Fogh, Løkke og Thorning.
6. Omfordelingen gennem den danske velfærdsstat er betydelig. Uligheden målt ved Gini-koefficienten reduceres fra 45,9 pct. for markedsindkomster (dvs. uden skatter og overførsler) til 28,7 pct. målt på de disponible indkomster (dvs. inkl. skatter og overførsler). Velfærdsstaten reducerer med andre ord uligheden med over 1/3 (38 pct.). Overførsler står for 80 pct. af reduktionen i uligheden, mens skatter står for 20 pct. af reduktionen.
7. Uligheden i indkomst reduceres med ca. 40 pct., når man ser på livsindkomster frem for indkomster i et enkelt år. Normalt, når ulighed analyseres, er udgangspunktet et "øjebliksbillede". Noget af uligheden skyldes, at man i en midlertidig periode – fx som studerende – har lav indkomst. Senere i livet får de studerende pæne indkomster. Ulighed, som alene skyldes, at indkomster ændrer sig over forskellige livsfaser, udviskes, når man opgør ulighed på livsindkomster.
8. Reformer under Fogh, Thorning og Løkke, der har øget beskæftigelsen og velstanden, har også systematisk øget uligheden.
9. For at være i top 10 pct. mht. indkomst kræves en indkomst på ca. 646.000 kr. og i top 1 pct. kræves knap 1,5 mio. kr.
10. Siden 1994 er de 1 pct. rigeste danskeres andel af de samlede skatte- og afgiftsbetalinger steget fra 6,5 pct. til 9,3 pct. i 2018. En person i top 1 pct. betaler i gennemsnit 1,6 mio. kr. i skatter og afgifter, svarende til finansieringen af knap 3 offentligt ansatte.
11. Ca. 30 pct. af top 1 pct. har forladt gruppen efter 1 år, og efter 3 år er 50 pct. ude af top 1 pct.
12. Det er kun 7½ pct. af børn af forældre i top 1 pct., der selv lander i top 1 pct. Omkring 1/3 ender i den nederste halvdel af indkomstfordelingen.
13. Uligheden i Danmark er den 5. laveste i en international sammenligning af 36 OECD-lande. Uligheden er mindre i Danmark end i Sverige. Selv med en afskaffelse af topskatten vil Danmark fortsat være mere lige end Sverige.
14. Andelen af borgere, der har en indkomst på under halvdelen af medianindkomsten, er den tredje-laveste i OECD. Det understreger også, at Danmark er et land med en meget lige indkomstfordeling. Ser man alene på, hvor mange børn der lever i familier med relativt lave indkomster, er Danmark det land blandt alle 36 OECD-lande, der har den næstlaveste andel af børn i lavindkomstgruppen (under 50 pct. af medianindkomsten).
15. IMF vurderer, at den globale ulighed i indkomst er faldet de seneste 3 årtier og vil falde yderligere frem til 2035.
16. 464.000 personer befandt sig i 2018 i lavindkomstgruppen (mindre end 50 pct. af medianindkomsten) målt på den disponible indkomst. Kun 1 ud af 7 af disse 464.000 personer er relativt fattige ud fra Thorning-regeringens definition (hvor studerende og personer med formue over 100.000 kr. fjernes - desuden skal indkomst mv. være lav 3 år i træk).
17. I 2018 udgør grænsen for Thorning-regeringens definition af relativ fattigdom 120.900 kr. årligt (målt ud fra disponibel indkomst, dvs. efter skat) eller ca. 10.100 kr. om måneden.
18. Ud fra Thorning-regeringens definition af relativ fattigdom, var der i 2018 65.900 relativt fattige personer i Danmark, svarende til godt 1 pct. af befolkningen. Det er mere end en fordobling siden år 2000, hvor der var 26.700 relativt fattige.
19. Antallet af fattige er derimod *faldet* med ca. 17 pct. siden 2000, hvis man anvender Thorning's fattigdomsgrænse i år 2000 korregeret for prisudvikling som en absolut fattigdomsgrænse. Med denne fattigdomsgrænse udgør antallet af fattige 22.400 personer i 2018.
20. Det er blevet fremført af Danmarks Statistik og AE-Rådet, at antallet af fattige børn i Danmark udgør 61.200. AE-Rådet og Danmarks Statistik definerer et barn som fattig, hvis

Del III – Top 1 pct.'s indkomster og skattebetaling

Del IV – Indkomstulighed i et internationalt perspektiv

Del V – Relativ fattigdom i Danmark

familiens indkomst er lav i blot 1 år. Der er imidlertid en stor grad af mobilitet ud af gruppen. Knap halvdelen er ude efter 1 år. Desuden opererer Danmarks Statistik og AE-Rådet med et relativt fattigdomsmål. Ser man på udviklingen i antal børn under en absolut lavindkomstgrænse, er antallet nedbragt markant siden år 2000. Ser man på børn, der er under den absolutte fattigdomsgrænse i 1 år, er antallet af fattige børn halveret siden 2000. Anvender man Thorning-regeringens definition, der krævede lav indkomst 3 år i træk, er antallet af fattige børn reduceret med 57 pct. ud fra en absolut fattigdomsgrænse. Når man anvender en absolut fattigdomsgrænse, er der altså kommet færre børn med lav indkomst; ikke flere.

21. S-regeringen lægger op til at genindføre en 3-års fattigdomsgrænse. Det vil betyde, at antallet af relativt fattige vil udgøre ca. 65.900 personer. Dermed vil antallet af relativt fattige falde med ca. 75 pct. fra de 250.500 personer, som der er ifølge Danmarks Statistiks definition, hvor man kun skal have lav indkomst i 1 år.
22. Ser man på de 65.900 relativt fattige i 2018, så er følgende grupper overrepræsenterede: Kontanthjælpsmodtagere, unge (særligt i alderen 27-30 år) samt indvandrere og efterkommere.
23. Der er en stor mobilitet ud af lavindkomstgruppen: Allerede efter 1 år er 43 pct. ude af gruppen, mens godt halvdelen (56 pct.) er ude efter 2 år.
24. En anden måde at illustrere den store mobilitet på er ved at se på indkomstfremgangen for de konkrete personer, som i et givet år har lav indkomst: De personer, som i 2010 var blandt de 20 pct. med lavest indkomst, har frem til 2018 haft en indkomstfremgang på hele 88 pct., mens de personer, der i 2010 var blandt de 20 pct. med højest indkomst, har haft et fald i indkomsten på 6 pct. i perioden 2010-2018.
25. Danmark er det OECD-land, der har den højeste sociale mobilitet mht. indkomst.
26. S-regeringens midlertidige børnetilskud har reduceret gevinsten ved at tage et job for enlige forsørgere betydeligt. Gevinsten ved at tage et job for en enlig med 2 børn på integrationsydelse er reduceret fra 5.500 kr. til 3.500 kr. pr. måned. For et kontanthjælpspar med 2 børn er gevinsten ved at tage et job reduceret fra 2.800 kr. til 2.100 kr.
27. Enlige med børn får stort set det samme udbetalt på integrationsydelse (efter 6 års ophold i DK), som hvis de får kontanthjælp.
28. En enlig med 1 eller 2 børn på maksimale dagpenge tjener ca. 700 kr. om måneden ved at tage et lavtlønsjob

Del VI – Indkomstmobilitet

Del VII – Incitament til at tage et lavtlønsjob samt niveau for udbetalte ydelser

Publikationen er udarbejdet af cheføkonom Mads Lundby Hansen, chefkonsulent Carl-Christian Heiberg, chefkonsulent Jørgen Sloth Bjerre Hansen og specialkonsulent Thomas Due Bostrup.

Redaktionen er afsluttet den 9. marts 2020.

DEL I – INDKOMSTFREMANG FOR ALLE

1. INDKOMSTUDVIKLING FOR FAMILIETyper, 1994-2020

I dette afsnit betragtes udviklingen i realindkomsterne i perioden fra 1994 til 2020 for personer på overførselsindkomster og for forskellige kategorier af beskæftigede. Af tabel 1.1 fremgår det, at grundsatserne for overførselsindkomsterne er steget reelt (dvs. stigning i indkomst fratrasket inflation - skatten er ikke fratrasket) i perioden 1994-2020. Et par på folkepension (der modtager grundbeløb, pensionstillæg og ældrecheck i 2020) har haft en realindkomstvækst på 38 pct. Ser man på kontanthjælpssatsen for ikke-forsørgere over 30 år, er der tale om en stigning på 33 pct. Af tabellen fremgår det også, at reallønnen for en enlig LO-arbejder er steget med knap 11 pct., mens reallønnen for en funktionær og direktør er steget med 23 pct. Den beskedne reallønssstigning for LO-arbejderen skyldes bl.a., at hans indskud på pension (via arbejdsmarkedspensionssystemet) er øget ganske markant siden 1994. Dette medregnes ikke i tabellens lønbegreb.

Tabel 1.1. Udvikling i forskellige satser og lønninger, 1994-2020, 2020-prisniveau

	Sats, før skat, kr.		Stigning, pct.
	1994	2020	1994-2020
Folkepension, person i parforhold*	100.100	137.900	37,8
Kontanthjælpssats, ikke-forsørgere over 30 år	104.400	138.600	32,7
Folkepension, enlig*	138.500	180.500	30,3
Direktørløn	865.300	1.066.400	23,2
Funktionærløn	432.700	533.200	23,2
SU-sats	65.300	74.900	14,7
LO-arbejder-løn	332.700	367.800	10,6
Kontanthjælpssats, enlige forsørgere	166.700	184.300	10,5
Dagpengesats over 25 år	207.700	226.400	9,0
Kontanthjælpssats, ikke-forsørgere, 23-29 år	104.400	89.400	-14,4
Dagpengesats under 25 år	207.700	113.300	-45,4

Anm.: *(grundbeløb, pensionstillæg og ældrecheck).

Kontanthjælpssatsen for under 30-årige i 1994 er for aldersgruppen 23-29 år. Lønningerne i Finansministeriets familietypermodel er taget fra DA's strukturstatistik. Alle medlemmer af DA indsender oplysninger om, hvad deres ansatte i forskellige jobkategorier (LO-lønmodtager, funktionær mv) får i løn. Ud fra det opgør DA, hvad gennemsnitslønnen er for en LO-arbejder, funktionær mv. For overførselsindkomstmodtagere benyttes satserne fra lovgivningen. Finansministeriet definerer en direktørløn som værende dobbelt så stor som en funktionærløn.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel

Fremgang i rådighedsbeløb (indkomst korrigeret for forbrugerpriser, husleje og skat mv.)

Ovenfor i tabel 1.1 er angivet udviklingen i realindkomsterne (dvs. overførselsindkomst/lønindkomst fratrasket inflation - skatterne og huslejen er ikke fratrasket). Nedenfor i tabel 1.2 angives for en lang række familietyper udviklingen i rådighedsbeløbet i perioden 1994-2020. Til indkomsten er tillagt børne- og boligtilskud, ligesom der er fratrasket skatter og husleje (ydelse på realkreditlån for boligejere). Stigningen er korrigeret for udviklingen i forbrugerpriserne, så der er tale om reale stigninger.

Tabel 1.2. Rådighedsbeløb efter bolig- og daginstitutionsudgifter for udvalgte familietyper, 1994-2020 (2020-niveau)

	Rådighedsbeløb, kr.		%-vis stigning
	1994	2020	1994-2020
Par			
Privatansatte funktionærer med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	335.900	544.900	62,2
Pensionistpar, begge med median privat pension, 70 år, ejerbolig	156.300	243.400	55,8
Direktørfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	500.300	764.600	52,8
Privatansatte funktionærer med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	359.700	531.000	47,6
Pensionistpar med en ATP, uden privat pension, lejebolig	131.300	187.800	43,0
Pensionistpar med en ATP, uden privat pension, ejerbolig	150.700	204.700	35,9
LO-par med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	277.200	373.600	34,8
Par på kontanthjælp med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	163.500	209.700	28,3
LO-par med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	293.600	359.300	22,4
LO-par, ingen børn, ejerbolig	303.300	364.200	20,1
Par på integrationsydelse* (nytilkomne) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	163.500	143.000	-12,5
Enlige			
Enlig direktør, ingen børn, ejerbolig	316.000	487.300	54,2
Enlig pensionist med median privat pension, 70 år, lejebolig	83.700	120.800	44,4
Enlig funktionær, ingen børn, ejerbolig	175.400	250.200	42,6
Enlig pensionist med ATP, uden privat pension, lejebolig	83.700	116.900	39,7
Enlig pensionist med ATP, uden privat pension, ejerbolig	95.500	125.600	31,5
Enlig kontanthjælpsmodtager, ingen børn, over 30 år, lejebolig	55.700	72.000	29,3
Enlig LO-arbejder, ingen børn, lejebolig	129.600	167.500	29,3
Enlig udeboende studerende, lejebolig, med erhvervsarbejde***	64.000	82.200	28,3
Enlig LO-arbejder, ingen børn, ejerbolig	136.800	155.400	13,6
Enlig dagpengemodtager, over 25 år, ingen børn, lejebolig	83.800	93.700	11,8
Enlig udeboende studerende, lejebolig (uden erhvervsarbejde)	29.000	28.700	-1,0
Enlig kontanthjælpsmodtager, under 30 år**, ingen børn, lejebolig,	55.700	41.400	-25,6
Enlig på integrationsydelse* (nytilkommen), ingen børn, over 30 år	55.700	32.300	-42,1
Enlig dagpengemodtager under 25 år, ingen børn, lejebolig	94.600	41.900	-55,7

Anm.: *I 1994 fik indvandrere kontanthjælp i stedet for integrationsydelse. **Rådighedsbeløbet for under 30-årige kontanthjælpsmodtagere i 1994 er for aldersgruppen 23-29 år. *** Studerende med erhvervsindkomst på ca. 90.000 kr. før skat i 2020-niveau.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypemodell

Det overordnede billede er, at næsten alle grupper i samfundet har et større rådighedsbeløb i 2020 sammenlignet med tilsvarende familier i 1994. Undtagelsen er unge kontanthjælps- og dagpenge-modtagere samt flygtninge, der har fået reduceret deres ydelser af skiftende socialdemokratiske og borgerlige regeringer¹. Den generelle fremgang i rådighedsbeløbene skal ses i sammenhæng med,

¹ For studerende afhænger udviklingen af omfanget af erhvervsarbejde, se afsnit længere nede.

at produktiviteten (produktion pr. time) er steget, og derfor er lønningerne også steget. Overordnet reguleres overførselsindkomsterne i takt med lønningerne i den private sektor. Derfor får overførselsmodtagere også gavn af øget produktivitet. Hertil kommer, at der har været diskretionære ændringer i overførselsindkomster. Fx er ældrechecken indført, hvilket har øget indkomsterne for folkepensionister uden privat pensionsopsparing. Desuden har der været ændringer i kontanthjælpen i såvel opadgående som nedadgående retning. Endelig har ændringer i skattesystemet også påvirket udviklingen.

Den parfamilie med størst fremgang i levestandarden er funktionærfamilien i lejebolig, som i 2020 har en rådighedsbeløb, der er 62 pct. større end en tilsvarende familie havde i 1994. Derefter kommer et pensionistpar med privat pension, som har haft en fremgang i rådighedsbeløbet på 56 pct. LO-familien med 2 børn i lejebolig har haft en fremgang på 35 pct., mens et pensionistpar med en ATP (men uden privat pensionsopsparing) i lejebolig har haft en fremgang på 43 pct. Det fremgår desuden, at rådighedsbeløbet for en enlig LO-arbejder i lejebolig er steget med 29 pct., mens selve lønfremgangen kun har været på 11 pct. (fordi indbetalinger til arbejdsmarkedspensioner som nævnt ikke indgår i lønbegrebet), jf. tabel 1.1. Når rådighedsbeløbet alligevel er steget med 29 pct., skyldes det i høj grad, at skatten for en LO-arbejder er lettet betydeligt. Bl.a. fordi mellemskatten er fjernet, og beskæftigelsesfradraget er indført og øget.

Enlige ikke-forsørgere under 30 år på kontanthjælp har i 2020 et rådighedsbeløb, der er 26 pct. lavere end tilsvarende personer havde i 1994. Det skyldes, at Thorning-regeringens kontanthjælpsreform i 2014 sænkede kontanthjælpen for unge under 30 år.

For unge under 25 år på dagpenge (i mere end 6 måneder) har der været en nedgang i rådighedsbeløbet på knap 56 pct. Det skyldes Nyrups ungeindsats fra 1996, der bl.a. kan betyde halvering af dagpenge for unge under 25 år efter 6 måneders ledighed.

Løkkens kontanthjælpsloft reducerer kontanthjælpen for nogle personer. Omvendt har Mette Frederiksen delvist modgået denne reduktion gennem det midlertidige børnetilskud til forsørgere på kontanthjælp (og integrationsydelse). Samlet set har kontanthjælpsmodtagere fortsat en fremgang i rådighedsbeløbet siden 1994, jf. i øvrigt afsnit 27 om tilskyndelse til at tage et job for kontanthjælpsmodtagere.

Betragtes nytilkomne udlændinge på kontanthjælp/integrationsydelse, har der været et fald i rådighedsbeløbet for såvel en familie som en enlig udlænding på 13 hhv. 42 pct. fra 1994 til 2020. Det skyldes, at udlændinge i 1994 fik almindelig kontanthjælp. I dag får nytilkomne udlændinge integrationsydelse, der som udgangspunkt svarer til SU (højere hvis man har børn) og dermed er noget mindre end den almindelige kontanthjælp.

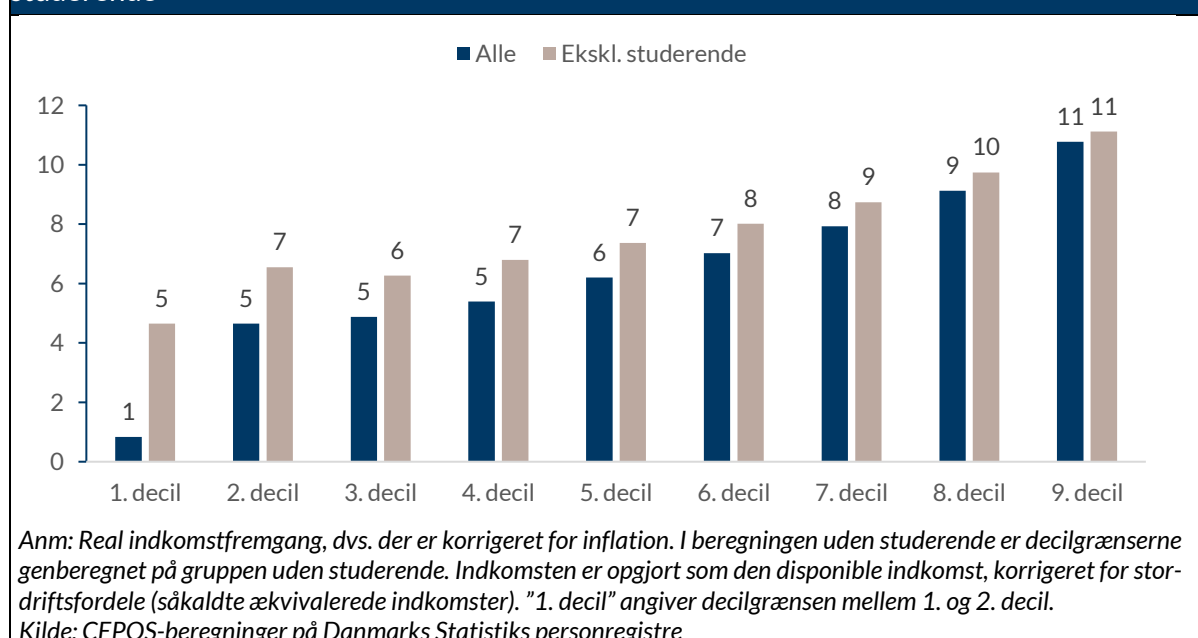
Studerende med erhvervsarbejde (erhvervsindkomst på 90.000 kr. før skat i 2020-niveau) har haft en fremgang i rådighedsbeløbet på 28 pct. Hvis man antager, at studerende slet ikke har noget erhvervsarbejde, så er deres rådighedsbeløb stort set uændret (-1,0 pct.), da huslejen er steget lidt mere end SU'en.

2. INDKOMSTFREMANG FOR ALLE INDKOMSTLAG

Følger man indkomstudviklingen for personer med relativt lave indkomster, kan det umiddelbart se ud som om, de stort set ikke har haft nogen indkomstfremgang siden 2010. 1. decilgrænse² har således haft en real indkomstfremgang³ på 1 pct. siden 2010, mens resten har haft en indkomstfremgang på mellem 5 og 11 pct., jf. figur 2.1.

Der er imidlertid kommet godt 84.000 flere SU-modtagere fra 2010-2018. Det er unge mennesker, som senere i livet typisk kan se frem til høje indkomster. Ser man bort fra studerende (ligesom det er praksis i opgørelser af relativ fattigdom), har 1. decilgrænse haft en fremgang på 5 pct. (mod 1 pct., hvis man inkluderer studerende). Dermed har der været pæn indkomstfremgang for alle indkomstlag, når man ser bort fra studerende. Størst fremgang i toppen, men fremgang for alle.

Figur 2.1. Indkomstfremgang for indkomstgrupper (decilgrænser), 2010-2018, med og uden studerende

I denne type analyse skal man være opmærksom på, at man ikke følger den samme konkrete person over tid. Derimod ser man hvert år på dem, der er i fx 1. decil. Der tages dermed IKKE hensyn til, at der er en stor grad af mobilitet ud af 1. decil hvert år (fx fordi kontanthjælpsmodtagere kommer i job). Følger man den samme person over tid, så ser man, at de med lavest indkomst (fx i 1. decil) i startåret har større indkomstfremgang end dem med højest indkomst (fx i 10. decil) i startåret, jf. afsnit 24 om indkomstmobilitet.

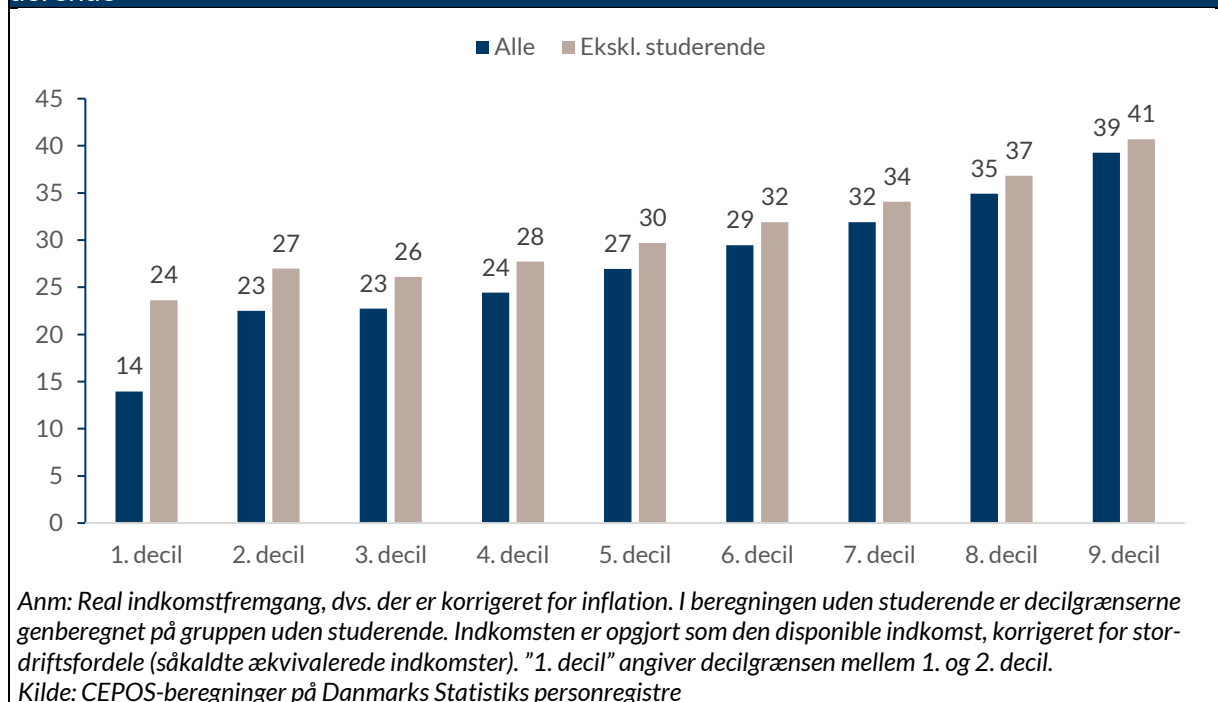
² Rangeres befolkningen efter indkomst og opdeles i 10 lige store grupper, kaldes den laveste indkomstgruppe 1. decil, mens gruppen med de højeste indkomster kaldes 10. decil. Decilgrænserne er den indkomstgrænse, der adskiller 2 deciler.

³ Reale disponible indkomster, dvs. fremgang i indkomsten efter skat korrigeret for inflation

Samme billede hvis man ser tilbage til år 2000: Indkomstfremgang for alle indkomstlag

Ovenfor er der set på indkomst udviklingen siden 2010. Går man tilbage til år 2000, finder man omtrent det samme billede, dvs. at 1. decilgrænse har betydeligt højere vækst, når man ser bort fra studerende, jf. figur 2.2.

Figur 2.2. Indkomstfremgang for indkomstgrupper (decilgrænser), 2000-2018, med og uden studerende

3. INDKOMSTFREMANG I ALLE KOMMUNER

Ikke blot blandt alle indkomstlag har der været en fremgang i levestandarden, jf. afsnit 2 ovenfor. Ser man på tværs af landets 98 kommuner, har der blandt borgerne været indkomstfremgang (målt ved den disponible indkomst) i alle kommuner siden år 2000, jf. tabel 3.1. Der er variation i stigningen blandt kommunerne, men alle har oplevet fremgang. Gentofte, Rudersdal og Lyngby-Taarbæk har en indkomstfremgang på 39-61 pct. som de 3 kommuner med den største indkomstfremgang.

Kommunerne med den laveste indkomstfremgang er Vallensbæk og Ishøj med stigninger på 16-19 pct., eller ca. 1 pct. om året.

Der er altså ikke tale om, at nogle kommuner har nedgang i indkomsterne. Derimod er der fremgang over hele linjen. I 94 ud af de 98 kommuner er indkomstfremgangen på mellem 20 og 40 pct. siden 2000. Og i 80 ud af 98 kommuner (dvs. i 4 ud af 5 kommuner) er fremgangen på 25-35 pct.

Opgørelsen viser ændringen i den disponible indkomst i 2018 ift. 2000 blandt de personer, der er bosat i kommunen i disse to år. Dermed kan ændringerne i befolkningssammensætningen påvirke

udviklingen. En relativt lav indkomstudvikling kan skyldes, at der fx er kommet relativt mange indvandrere til kommunen, eller at alderssammensætningen har ændret sig i kommunen.

Tabel 3.1 Stigning i gns. disponible indkomst på kommuneniveau, 2000-2018

	Pct.		Pct.		Pct.
1 Gentofte	61,4	34 Mariagerfjord	30,5	67 Ikast-Brande	27,7
2 Rudersdal	47,6	35 Solrød	30,4	68 Jammerbugt	27,7
3 Lyngby-Taarbæk	39,1	36 Odder	30,4	69 Halsnæs	27,5
4 Dragør	38,9	37 Gribskov	30,3	70 Odsherred	27,3
5 Frederiksberg	36,4	38 Herning	30,2	71 Brønderslev	27,3
6 Allerød	35,9	39 Sorø	30,1	72 Assens	27,3
7 København	35,7	40 Vesthimmerlands	30,1	73 Vordingborg	27,2
8 Skanderborg	35,1	41 Hvidovre	30,1	74 Lejre	27,2
9 Lemvig	34,9	42 Nyborg	29,9	75 Læsø	27,2
10 Aarhus	34,2	43 Esbjerg	29,9	76 Norddjurs	27,1
11 Hørsholm	34,1	44 Hedensted	29,7	77 Haderslev	27,0
12 Rebild	34,0	45 Skive	29,6	78 Stevns	26,9
13 Hjørring	33,4	46 Bornholm	29,5	79 Ærø	26,6
14 Furesø	33,4	47 Nordfyns	29,5	80 Køge	26,6
15 Middelfart	33,3	48 Holstebro	29,4	81 Fredericia	26,4
16 Vejle	33,0	49 Tårnby	29,3	82 Ballerup	26,2
17 Favrskov	32,4	50 Thisted	29,3	83 Morsø	26,1
18 Gladsaxe	31,8	51 Slagelse	29,1	84 Lolland	25,8
19 Helsingør	31,6	52 Rødovre	29,1	85 Greve	25,7
20 Billund	31,4	53 Frederikssund	29,1	86 Struer	25,6
21 Syddjurs	30,8	54 Frederikshavn	29,0	87 Sønderborg	25,5
22 Viborg	30,8	55 Ringsted	29,0	88 Langeland	25,1
23 Silkeborg	30,7	56 Kalundborg	28,9	89 Glostrup	24,3
24 Vejen	30,6	57 Herlev	28,8	90 Guldborgsund	24,3
25 Svendborg	30,4	58 Kerteminde	28,7	91 Fanø	24,1
26 Samsø	30,3	59 Næstved	28,5	92 Tønder	23,4
27 Hillerød	30,3	60 Odense	28,5	93 Aabenraa	21,8
28 Fredensborg	30,2	61 Faaborg-Midtfyn	28,5	94 Høje-Taastrup	21,4
29 Læsø	29,8	62 Randers	28,3	95 Brøndby	20,6
30 Sorø	29,4	63 Aalborg	28,1	96 Albertslund	20,2
31 Roskilde	29,3	64 Varde	28,0	97 Ishøj	18,8
32 Kolding	29,2	65 Faxe	28,0	98 Vallensbæk	16,5
33 Solrød	29,1	66 Ringkøbing-Skjern	27,7		

Anm.: Tabellen viser den reale fremgang, dvs. der er korrigeret for stigningen i forbrugerpriserne.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

DEL II - INDKOMSTULIGHED I DANMARK

4. GINI-KOEFFICIENTEN I 2018 OG VELFÆRDSSTATENS OMFORDELING

Gini-koefficienten er det mest udbredte mål for uligheden. Hvis alle havde præcis de samme indkomster, ville Gini-koefficienten være 0, mens den ville være 100 pct., hvis én person havde al indkomst, og resten af befolkningen dermed ikke havde nogen indkomst. Jo større Gini-koefficienten er, jo mere ulige er indkomsterne fordelt. CEPOS har på baggrund af Danmarks Statistiks personregistre beregnet Gini-koefficienten for de disponible indkomster i 2018 (indkomst fratrukket skatter) til 28,7 pct.⁴

At Gini-koefficienten ikke er højere end 28,7 pct. skyldes en kraftig omfordeling via skatter og ikke mindst offentlige overførsler. Ser man på den samlede private indkomst (dvs. lønindkomst, kapitalindkomst, selvstændiges indkomst mv.), så udgør uligheden målt ved Gini-koefficienten 45,9 pct. i 2018. I denne opgørelse er der ikke indregnet skatter og overførselsindkomster. Dvs., at personer, der ikke arbejder (og som ikke har fx lønindkomst og renteindkomst mv.), har en indkomst på 0 kr. i denne opgørelse. Det fremgår af tabel 4.1, at hvis overførselsindkomster (fx folkepension, førtidspension, dagpenge mv.) indregnes, så reduceres uligheden målt ved Gini-koefficienten markant. Indregning af overførselsindkomster indebærer, at Gini-koefficienten reduceres fra 45,9 til 32,1 pct. (en reduktion på 13,8 pct. point) i 2018. Indregnes endvidere det danske skattesystem, der er progressivt (personer med høje indkomster har højere gennemsnitlig skatteprocent end personer med lave indkomster), så reduceres Gini-koefficienten yderligere med 3,4 pct. point til 28,7 pct. Regnestykket illustrerer, hvor meget den danske velfærdsstat omfordeler. Uligheden målt ved Gini-koefficienten reduceres med over 1/3 (38 pct.) som følge af velfærdsstaten. Overførsler står for 80 pct. af reduktionen i uligheden, mens skatter står for 20 pct. af reduktionen.

Tabel 4.1. Bidrag til Gini-koefficienten i 2018, pct. point

Samlede private indkomster	45,9
Offentlige overførsler	-13,8
Skatter	-3,4
Disponibel indkomst	28,7

Anm: Samlet privat indkomst består af erhvervsindkomst, aktieindkomst og anden formueindkomst, inkl. lejeværdi af egen bolig.
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Blandt overførslerne bidrager folkepensionen mest til den lave Gini-koefficient (-5,4 pct. point), jf. tabel 4.2.

⁴ Danmarks Statistik har beregnet Gini-koefficienten til 29,1 i 2018. Den lille forskel skyldes en mindre forskel i indkomstdefinitioner og personafgrænsning, jf. appendiks 3.

Ser man på skatterne, udgør topskattens bidrag til at reducere uligheden (-0,9 pct. point) ca. 40 pct. af de samlede skatters effekt. På trods af at kommuneskatten er en næsten flad skat, som alle betaler (både dem i job og på overførsel), så reducerer den Gini-koefficienten næsten lige så meget som topskatten. Det skyldes, at kommuneskatten giver meget mere provenumæssigt end topskatten (239,2 mia. kr. mod 17,4 mia. kr. i 2018)⁵. Dvs. at pr. opkrævet krone omfordeler topskatten meget mere end kommuneskatten. Derudover bidrager bundskatten også til omfordelingen med et bidrag på 0,4 pct. point⁶.

Tabel 4.2. Diverse overførsler og skatters bidrag til Gini-koefficienten, 2018

Diverse overførsler	Pct. point
- Folkepension	-5,4
- Førtidspension	-1,8
- Efterløn	-0,3
- Dagpenge	-0,5
- Kontanthjælp mv.	-2,9
- SU	-1,2
- Boligstøtte	-1,0
- Børnecheck og børnetilskud til enlige forældre	-0,8
Diverse skatter	
- Kommuneskat	-0,8
- Sundhedsbidrag	-0,0
- Bundskat	-0,4
- Topskat	-0,9

Anm.: For overførslerne er der fratrasket indkomstskatter. Desuden er effekten af både skatter og overførsler beregnet ved at sammenligne den faktiske Gini-koefficient for disponible indkomster med en fiktiv Gini, hvor fx folkepension er sat til 0.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre.

Boks 4.1. Perspektiverende overvejelser omkring indkomstulighed

Danmark er kendetegnet ved små indkomstforskelle, høj grad af omfordeling gennem skatter og overførsler samt en stor offentlig sektor med skatteyderfinansieret adgang til bl.a. uddannelse og sundhedsydelser. Det betyder, at stort set alle, uanset familiemæssig baggrund, kan opretholde en relativ høj levestandard. Bagsiden af medaljen er, at de små indkomstforskelle samt de høje skatter og afgifter reducerer gevinsten ved at gøre en ekstra indsats samt ved at uddanne og dygtiggøre sig. Desuden indebærer det høje niveau for overførselsindkomster, at gevinsten ved arbejde frem for ledighed mindskes. Der er således et trade-off mellem lighed og

⁵ Kilde: Økonomisk Redegørelse, december 2019

⁶ Arbejdsmarkedsbidraget er ikke medtaget i tabellen. Ved en nedsættelse eller afskaffelse af arbejdsmarkedsbidraget vil overførslerne blive opreguleret, og derfor vil en nedsættelse eller afskaffelse af arbejdsmarkedsbidraget være fordelingsneutral, jf. også Skatteøkonomisk Redegørelse 2019, Skatteministeriet.

velstand. Dette trade-off belyses også i afsnit 8, der ser på gennemførte reformers virkning på lighed og beskæftigelse.

Når man vurderer omfanget af ulighed i Danmark, skal man huske, at den målte ulighed i høj grad er udtryk for, at der er tale om et øjebliksbillede af individer, som befinder sig på forskellige stadier i livet. I dette øjebliksbillede vil fx en studerende uden anden indkomst end SU fremtræde som fattig, på trods af at han har udsigt til en pæn indkomst gennem hele arbejdslivet. Det er svært at se, at denne form for ulighed skulle være et problem. Se afsnit 7 om "Ulighed målt på livsindkomst" nedenfor.

Den målte ulighed er også et udtryk for, at folk har forskellige præferencer. Nogle personer lægger større vægt på fritid eller samvær med deres børn end andre og har derfor valgt at gå hjemme eller arbejde på halv tid. Disse personer vil typisk have lave indkomster og dermed bidrage til, at uligheden bliver større. Andre har valgt et krævende job med lange arbejdstider mod til gengæld at få en større løn og muligheden for at gøre karriere. Igen er der tale om en målt ulighed, som ikke er udtryk for forskelle i muligheder.

Man bør også være opmærksom på, at det offentlige forbrug ikke indgår i opgørelsen af de disponible indkomster. Det offentlige forbrug udgør ca. 550 mia. kr. i 2018, svarende til ca. 25 pct. af BNP, og går i højere grad til personer med relativt lave indkomster end til personer med høje indkomster. Udeladelsen af det offentlige forbrug betyder, at fordelingen af disponible indkomster er signifikant mere ulige end de reelle forbrugsmuligheder. Danmark har det næsthøjeste offentlige forbrug som andel af BNP i OECD.

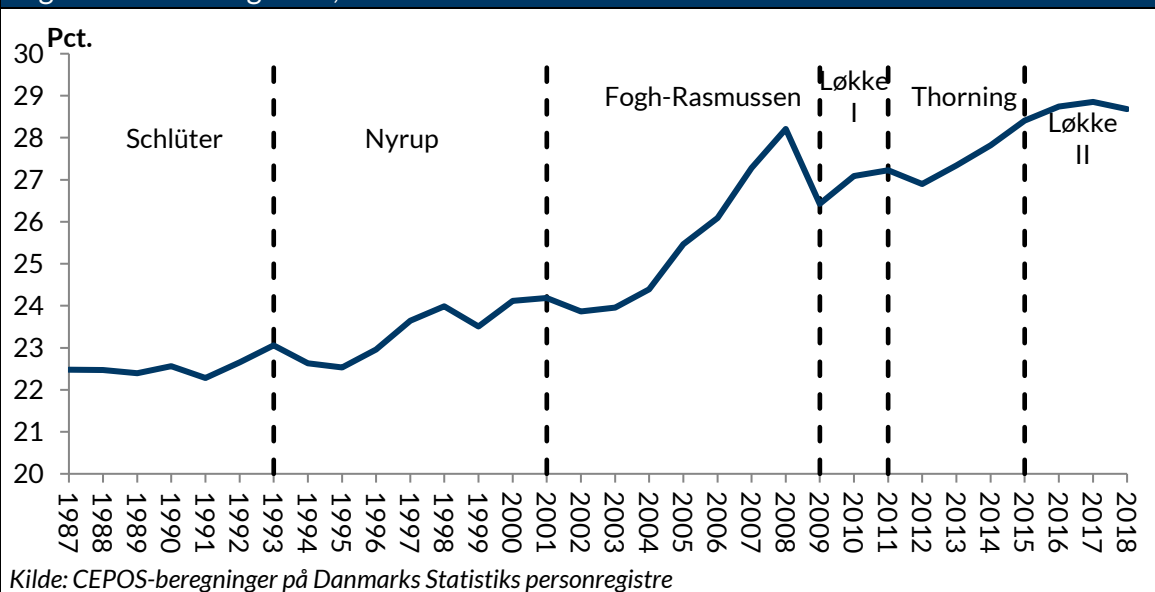
Endelig er det ikke alle indkomster, som registreres og derfor indgår i opgørelsen af folks indkomst. Iflg. Rockwool Fonden er det 20 pct. af den voksne befolkning, som arbejder sort i løbet af et år⁷. Dertil kommer skattefrit gør-det-selv-arbejde. Personer, der får en betydelig del af deres indkomster fra sort arbejde, vil optræde med misvisende lave indkomster.

5. UDVIKLING I GINI FRA 1987 TIL 2018

Siden 1987 er uligheden målt ved Gini-koefficienten i Danmark steget med 6,2 pct. point fra 22,5 pct. til 28,7 pct., jf. figur 5.1. Frem mod midten af 90'erne er der ikke de store bevægelser i Gini-koefficienten, men herefter stiger den stort set hver eneste år indtil finanskrisen. Det bemærkes, at uligheden er steget under alle statsministrene Nyrup, Fogh, Løkke og Thorning.

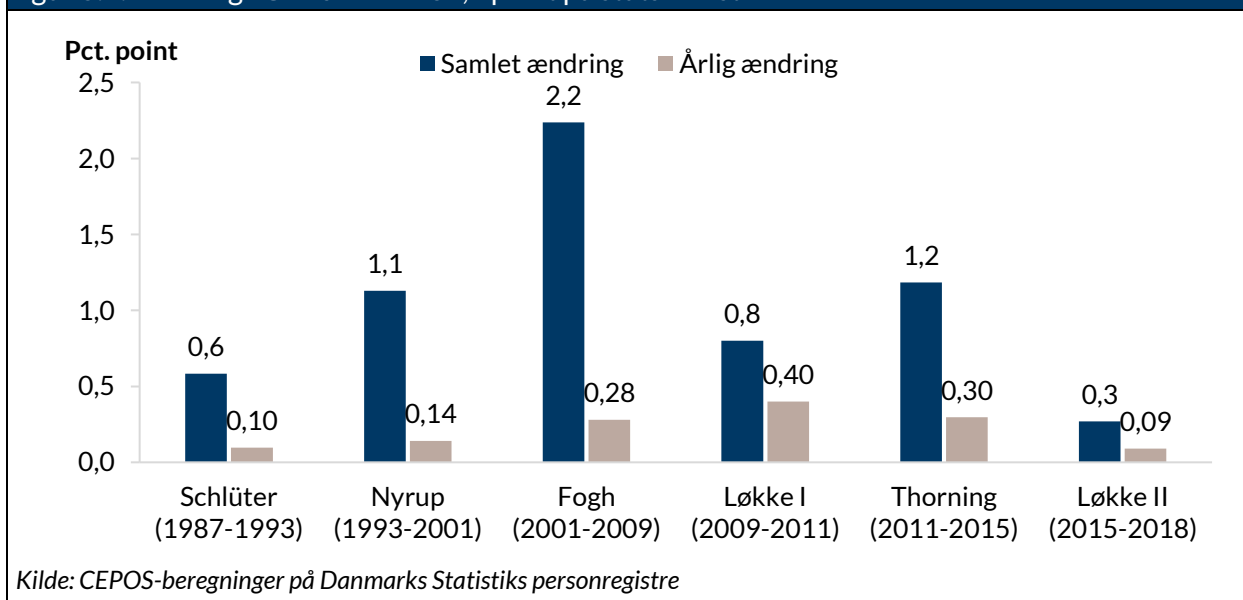
⁷ Kilde: "[Sort arbejde er steget fra 2016 til 2017](#)", Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed, december 2018

Figur 5.1. Udvikling i Gini, 1987-2018

Uligheden voksede dog kun i et begrænset omfang fra 2015-2018, dvs. under de første 3 år af Lars Løkke Rasmussens sidste periode som statsminister, jf. figur 5.2. Gini voksede med 0,3 pct. point i alt under Løkke II, svarende til knap 0,1 point i gennemsnit om året. Det er den laveste årlige stigning under en statsminister siden 1987, herunder marginalt lavere end perioden 1987-1993 under Schlüter, hvor uligheden også kun voksede en smule.

Figur 5.2. Ændring i Gini siden 1987, opdelt på statsministre

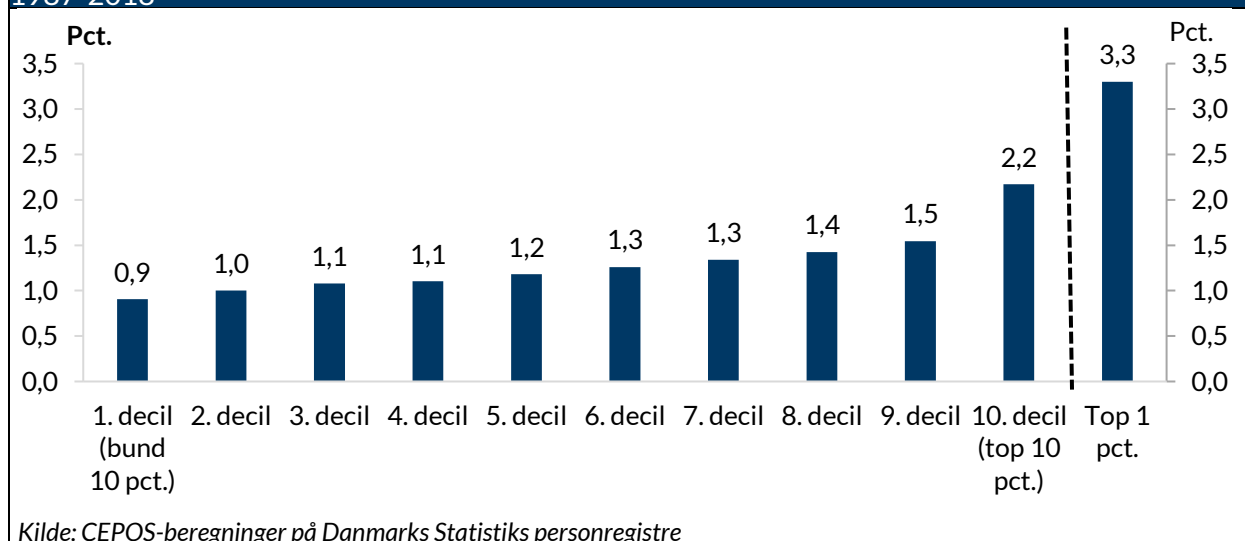

Baggrunden for at uligheden er vokset siden 1987 er, at den gennemsnitlige årlige vækst i disponibel indkomst for lavindkomstgrupperne har været mindre end for højindkomstgrupper. Fx har gruppen med de 20 pct. laveste indkomster (1. og 2. decil) haft en gennemsnitlig årlig stigning på ca. 1 pct. (realt) i perioden 1987-2018, mens gruppen i 8. og 9. decil har haft en lidt større

gennemsnitlig stigning på 1½ pct. om året. Top 10 pct. har haft en årlig vækst på 2,2 pct., herunder fordi gruppen med de 1 pct. højeste indkomster har haft en gennemsnitlig stigning på 3,3 pct. om året, jf. figur 5.3.

Indkomstfremgangen har været størst i toppen af indkomstfordelingen, men der har været indkomstfremgang for alle indkomstlag. Der er altså ikke tale om, at lavindkomstgruppen oplever indkomstnedgang. Se også del I om indkomstfremgang for alle og del VI om indkomstmobilitet.

Figur 5.3. Gennemsnitlig årlig realvækst i disponibel indkomst fordelt på deciler samt top 1 pct., 1987-2018

Ovenstående beregninger er foretaget ved at opgøre den procentvise stigning for indkomstgrupper i et givet år – fx for top 1 pct. Der er typisk stor udskiftning i personkredsen i de enkelte indkomstgrupper hvert år. Følger man alternativt de samme konkrete personer år for år, så er det de personer, der i udgangspunktet havde de laveste indkomster, der har haft den største indkomstfremgang. Personer med de højeste indkomster har derimod haft den laveste indkomstfremgang (se afsnit 24 for en uddybning af denne pointe)⁸.

Udvikling i velfærdsstatens omfordeling siden 1994 – betydning af overførsler og skatter

I perioden fra 1994 til 2018 har uligheden i de samlede private indkomster været nogenlunde konstant. Stigningen i uligheden i de disponible indkomster skyldes især, at overførslerne omfordeler mindre i 2018 end i 1994. Skatterne omfordeler ca. 1 pct. point mindre i 2018 end i 1994, jf. tabel 5.1.

⁸ Læs desuden mere i CEPOS-notatet: "[En myte, at de lavest lønnede har mindst vækst i indkomst – det forholder sig omvendt](#)", februar 2019, Martin Ågerup

Tabel 5.1. Bidrag til Gini-koefficienten i udvalgte år			
	1994	2004	2018
Samlede private indkomster	45,7	44,3	45,9
Offentlige overførsler	-18,5	-15,5	-13,8
Skatter	-4,6	-4,4	-3,4
Disponibel indkomst	22,6	24,4	28,7
Anm: Samlet privat indkomst består af erhvervsindkomst, aktieindkomst og anden formueindkomst, inkl. lejeværdi af egen bolig.			
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre			

Når overførsler omfordeler mindre i 2018 sammenlignet med 1994, skyldes det ikke kun politisk bestemte ændringer i ydelsesniveauer. Fx er ledigheden nedbragt betydeligt siden 1994, hvilket i sig selv reducerer overførslernes omfordelende effekt.

Tilsvarende gælder det for skatterne, at ændringen i skatternes omfordelende effekt ikke kun skyldes effekten af skattereformer, men også kan skyldes den underliggende indkomstudvikling.

Forklaringer på stigningen i uligheden siden 1994

Fra 1994 til 2018 steg Gini-koefficienten med 6,2 pct. point. Beregninger udført af CEPOS på det såkaldte Theil-indeks viser, at 30 pct. af stigningen i uligheden fra 1994 skyldes ændret befolkningssammensætning, såsom stigende antal ældre, flere indvandrere, flere studerende og flere højtuddannede mv., jf. tabel 5.2.

Tabel 5.2 Andel af stigning i ulighed som kan forklares ved ændret befolkningssammensætning, 1994-2018 (Theil-indeks)	
Betydning af ændret befolkningssammensætning	Pct.
- Aldersfordeling	5,7
- Herkomstfordeling	5,4
- Uddannelsesfordeling	12,2
- Alders-, herkomst- og uddannelsesfordeling i alt	30,2
Anm: Effekten af de enkelte underkomponenter summer ikke til totalen pga. sammensætningseffekter.	
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre	

5,4 pct. af stigningen i uligheden kan isoleret set forklares af øget indvandring. Indvandrere har typisk en lav indkomst, når de kommer til landet, bl.a. fordi de har svært ved at finde et job, og fordi de har en lav produktivitet.

Den ændrede alderssammensætning kan forklare 5,7 pct. af stigningen i uligheden. Bl.a. er der sket en stigning i andelen af befolkningen, der er over 50 år.

Det ændrede uddannelsesmønster forklarer isoleret set 12 pct. af stigningen i uligheden. I forhold til i 1994 er der kommet mange flere studerende, svarende til ca. 180.000 ekstra helårsmodtagere af SU. De modtager den laveste overførselsindkomst i Danmark, SU'en, på ca. 6.200 kr. om måneden, og selv når man medregner indkomst fra studiejob, er deres indkomster typisk meget beskedne. Når 180.000 flere får den laveste overførselsindkomst i Danmark, øger det naturligvis

uligheden mærkbart. Som det fremgår af afsnit 7, skal det bemærkes, at rigtigt mange studerende får høje indkomster senere i livet og dermed samlet set får høje livsindkomster. Beregningen af det ændrede uddannelsesmønster fanger også, at der er kommet betydeligt flere højtuddannede siden 1994. Højtuddannede tjener ofte mere end gennemsnittet, og derfor trækker udviklingen med flere højtuddannede i retning af mere ulighed.

Derudover er der diverse sammensætningseffekter mellem alder, uddannelse og herkomst, som bringer den samlede effekt af ændret befolkningssammensætning op på 30 pct. af den samlede stigning i uligheden.

Beregningerne på Theil-indekset viser altså, at den ændrede befolkningssammensætning kan forklare ca. 30 pct. af stigningen i uligheden. Ulighedsstigningen målt ved Gini-koefficienten har været på 6,2 pct. point. Analysen indikerer derfor, at den ændrede befolkningssammensætning kan forklare knap 2 pct. point.

Andre forklaringer på stigningen i uligheden er politikændringer, dvs. diverse skatte- og overførselsreformer. Som det fremgår i afsnit 8, har diverse reformer gennemført siden 2004 bidraget til en stigning i uligheden på 1½ pct. point målt ved Gini-koefficienten. Der er ikke udarbejdet officielle beregninger af fordelingsvirkninger af reformer før 2001. Det er dog vurderingen, at Nyrups reformer fra 1994 til 2001 overordnet har øget uligheden. Det drejer sig bl.a. om fjernelse af formueskatten, halvering af dagpenge for unge under 25 år og nedsættelsen af den øverste marginalskat fra 68 til 63 pct.

Hertil kommer, at de stigende boligpriser har medvirket til øget ulighed. CEPOS' beregninger indikerer en stigning i Gini-koefficienten på godt 0,4 pct. point som følge af stigende boligpriser i perioden 1994-2018⁹. Desuden har stigende aktieindkomster bidraget til stigende ulighed. Således bidrager aktieindkomsten med en stigning i Gini-koefficienten på 1,1 pct. point¹⁰, jf. tabel 5.3.

Tabel 5.3. Aktieindkomstens bidrag til stigning i Gini-koefficienten, pct.

Gini	1994	2018	Ændring
Med aktieindkomst	22,6	28,7	6,0
Uden aktieindkomst	22,1	27,1	5,0
Forskel	0,5	1,6	1,1

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre.

Endelig betød indførelsen af loftet over indbetalinger til ratepension på 100.000 kr. i 2010 en teknisk stigning i Gini-koefficienten på 0,4 pct. point fra 2009 til 2010 ifølge Økonomiministeriet¹¹. Det

⁹ Beregningen er foretaget ved at beregne Gini-koefficienter uden lejeværdi af egen bolig. Effekten af stigende boligpriser kan herefter beregnes som forskellen mellem stigningen i den faktiske Gini-koefficient og stigningen i den beregnede Gini-koefficient uden lejeværdi. Beregningen ser alene på lejeværdi af egen bolig og medregner ikke renteudgifter.

¹⁰ Beregningen er foretaget ved at beregne Gini-koefficienter uden aktieindkomst (fratrasket skat). Effekten af stigende aktieindkomst kan herefter beregnes som forskellen mellem stigningen i den faktiske Gini-koefficient og stigningen i den beregnede Gini-koefficient uden aktieindkomst (fratrasket skat).

¹¹ Kilde: Fordeling og incitament 2013, Økonomiministeriet

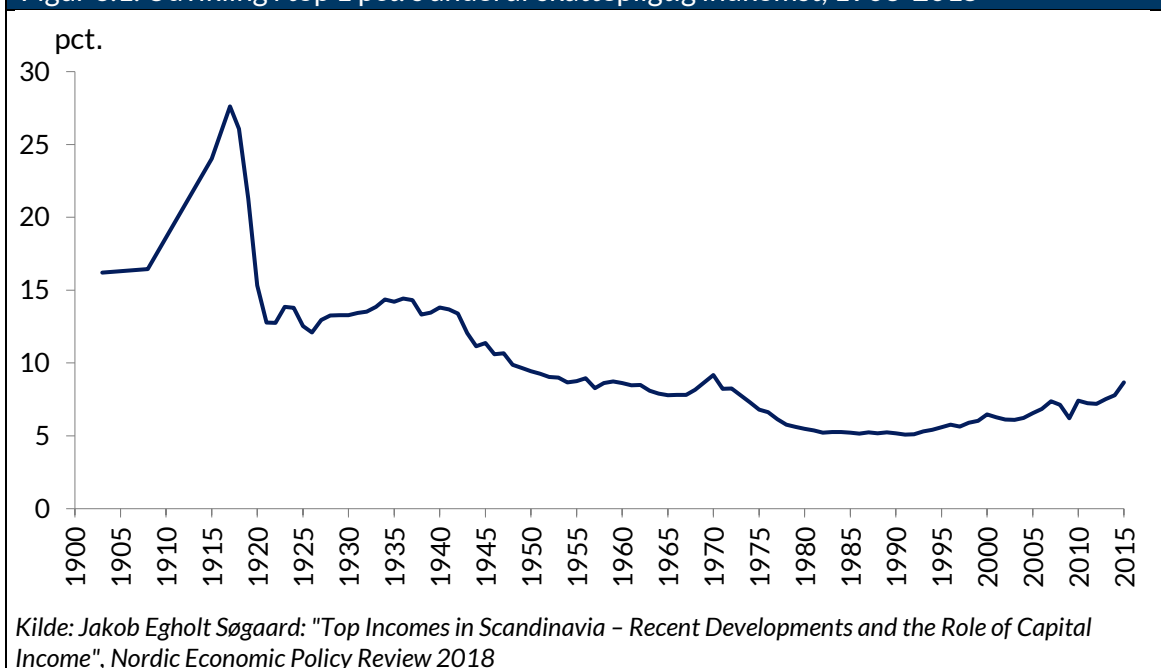
skyldes, at pensionsindbetalinger pga. loftet blev reduceret. Loftet over indbetalinger til ratepension ramte typisk personer i toppen af indkomstfordelingen. De fik dermed øget deres disponible indkomst fra og med 2010, fordi de indbetalte mindre til pension. Og dette giver så teknisk set et løft i Gini-koefficienten i 2010 på 0,4 pct. point. Der er dog ikke tale om at loftet reelt giver øgede indkomstforskelle. Tværtimod betyder loftet en hårdere beskatning, fordi det ikke længere er muligt at indbetale større summer på ratepension.

6. UDVIKLING I ULIGHEDEN I DANMARK SIDEN 1900

De senere år har der været stort fokus på, at uligheden er vokset. Det er korrekt, at uligheden de seneste 25 år er steget (dette er belyst i afsnit 5), men hvad ofte glemmes er, at disse stigninger følger oven på en periode fra omkring 1940 til omkring 1980 med kraftigt *faldende* ulighed til et meget lavt niveau. I det store billede har de seneste 25 års stigning været relativ lille, når man ser på ulighedens danmarkshistorie.

Normalt måles uligheden ved Gini-koefficienten for de disponible indkomster, men Danmarks Statistik opgør ikke registerdata fra før 1980 til disse beregninger. Et studie fra 2016 af Atkinson og Søgaaard¹² undersøger udviklingen i fordelingen af de skattepligtige indkomster (dvs. før skat) over en meget lang periode. Søgaaard (2018)¹³ har siden forlænget dataserien frem til 2015.

Figur 6.1. Udvikling i top 1 pct.'s andel af skattepligtig indkomst, 1903-2015

¹² "The long run history of income inequality in Denmark", Anthony B. Atkinson og Jakob E. Søgaaard, Scandinavian Journal of Economics 118(2), 264–291, 2016

¹³ Jakob Egholt Søgaaard: "Top Incomes in Scandinavia – Recent Developments and the Role of Capital Income", Nordic Economic Policy Review 2018

Top 1 pct.'s indkomstandel blev mere end halveret fra ca. 14 pct. af de samlede indkomster i 1940 til 5½ pct. i 1980, jf. figur 6.1. I de senere år er top 1 pct.'s indkomstandel vokset fra 5½ pct. i 1980 til 8,7 pct. i 2015. Dvs. at top 1 pct.'s indkomstandel i 2015 er omkring 2/3 af niveauet i 1940. Så i et historisk perspektiv er uligheden i dag lav.

7. ULIGHED MÅLT PÅ LIVSINDKOMST

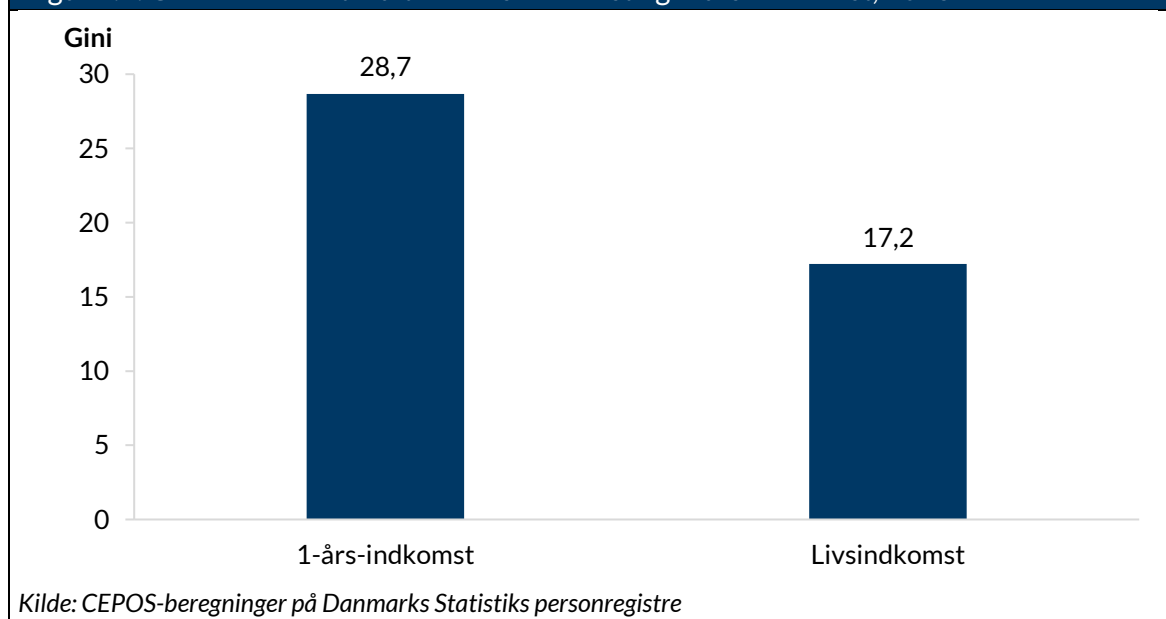
Normalt når man analyserer ulighed, ser man på indkomstforskelle i et enkelt år. I dette afsnit analyseres ulighed i et livsperspektiv. Dvs. at det betragtes, hvor meget danskerne tjener over et livsforløb, hvor man fx når at være studerende, arbejdsløs, højt lønnet mv. Analysen er foretaget af CEPOS på Danmarks Statistiks personregistre ved at danne beregningstekniske livsforløb (18-90 år) ud fra Danmarks Statistiks oplysninger om personers indkomster i 2017 og 2018.

Livsindkomster er væsentligt mere ligeligt fordelt end de årlige indkomster. Det skyldes, at en betydelig del af den målte ulighed i et enkelt år enten skyldes midlertidige forhold eller er en naturlig konsekvens af livscyklussen. Fx svinger selvstændiges indkomst typisk en hel del fra år til år, men set over et helt liv udjævnes disse svingninger betydeligt. Ligeledes kan arbejdsløshed føre til midlertidige indkomsttab.

De fleste har relativt lave indkomster i begyndelsen af voksenlivet, mens de uddanner sig. Derefter stiger indkomsten typisk med alderen indtil pensionstidspunktet, hvorefter indkomsten er noget lavere. En betydelig del af indkomstforskellene i et enkelt år skyldes således, at folk befinder sig på forskellige stadier af livet.

Målt ved Gini-koefficienten falder uligheden fra 28,7 pct., når man måler på de årlige indkomster, til 17,2 pct., når man måler på livsindkomster, svarende til et fald på 40 pct., jf. figur 7.1.

Figur 7.1. Gini-koefficient målt ved livsindkomst og 1-års-indkomst, 2018

Der er ligeledes betydelig forskel på, hvordan overførsler og skatter påvirker uligheden i henholdsvis de årlige indkomster og i livsindkomster. Da studerende har relativt lave indkomster, mens de studerer, har SU'en en betydelig reducerende virkning på uligheden i et enkelt år. SU reducerer uligheden målt ved Gini-koefficienten med 1,2 pct. point målt i 2018. Derimod reducerer SU'en ikke uligheden i livsindkomster særlig meget, da de studerende set over hele livet har pæne indkomster. Det ses ved, at Gini-koefficienten kun reduceres med 0,2 pct. point, når man betragter livsindkomster, jf. tabel 5.3. Således udgør SU'en nogenlunde den samme andel af livsindkomsten for alle deciler. Hvis man udelukkende reducerer SU'en til studerende på de lange videregående uddannelser, har det ingen virkning på uligheden i livsindkomster.

Tabel 5.3. Diverse overførslers bidrag til Gini-koefficienten i et livsindkomstperspektiv, pct. point

	Årlige indkomster	Livsindkomster
SU	-1,2	-0,2
SU på LVU	-0,3	0,0
Folkepension	-5,4	-2,2
Førtidspension	-1,8	-1,8
Boligstøtte	-1,0	-0,7
Børnecheck og børnetilskud	-0,8	-0,2
Topskat	-0,9	-0,9
Efterløn	-0,3	-0,1

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre.

Folkepensionen er en anden overførsel, som virker helt forskelligt på fordelingen af indkomster i et enkelt år og på livsindkomsterne. Da folkepensionister typisk har relativt lave indkomster, giver folkepensionen et betydeligt bidrag til at reducere uligheden i 1-års-indkomster. Det fremgår af tabellen, at folkepensionen reducerer Gini-koefficienten med 5,4 point. Men set i et livstidsperspektiv spiller folkepensionen en væsentlig mindre rolle i fordelingen, da stort set alle modtager folkepension i den sidste del af livet. Målt på livsindkomster reducerer folkepensionen kun Gini-koefficienten med 2,2 pct. point. I modsætning til folkepensionen er det kun et begrænset antal personer, som modtager førtidspension, og de gør det typisk gennem en relativ stor del af livet. Derfor omfordeler førtidspensionen omtrent lige meget, når man ser på livsindkomster (1,8 pct. point), som når man ser på de årlige indkomster (1,8 pct. point).

Topskatten bevarer sin omfordelende kraft, når man går fra 1-års-indkomster til livsindkomster. Således reducerer topskatten Gini-koefficienten med 0,9 pct. point, når man ser på 1-års indkomster, og ligeledes 0,9 pct. point når man ser på livsindkomster.

8. REFORMER, DER ØGER BESKÆFTIGELSEN, ØGER OGSÅ ULIGHEDEN

I tabel 8.1 er der set på effekten på uligheden af diskretionære politik-tiltag fra gennemførte reformer siden 2004. Det er dels reformer, der ændrer på skatter og dels overførselsindkomster. Det fremgår, at reformer, der øger beskæftigelsen, systematisk øger uligheden. Det hænger sammen med, at når beskæftigelsen skal øges, så skal guleroden ved at tage et job være større.

Tabel 8.1. Reformers effekt på strukturel beskæftigelse og ulighed

	Effekt på Gini-koefficienten	Ændring i strukturel beskæftigelse
	pct.point	personer
Forårspakken, 2004	0,15	9.700
Lavere skat på arbejde, 2007	0,15	7.600
Forårspakke 2.0, 2009	0,46	18.300
Genopretningsaftalen, 2010	0,04	12.300
Finanslov 2012	-0,10	-4.500
Skattereform, 2012	0,27	15.800
Reform af førtidspension og fleksjob, 2012	0,07	7.000
SU-reform, 2013	0,10	6.000
Kontanthjælpsreform, 2013	0,07	6.000
Vækstplan DK, 2013	-0,02	1.300
Sygedagpengereform, 2013	0,01	1.300
Aftale om en vækstpakke, 2014	0,08	1.300
Finanslov 2015	-0,04	-1.000
Integrationsydelse, 2015	0,02	500
Kontanthjælpsloft og 225-timers regel, 2015	0,01	700
Finanslov 2016 ekskl. kontanthjælpsloft mv.	0,05	500
Finanslov 2017	0,02	350
PSO-aftalen, 2016	-0,02	750
Aftale om flere år på arbejdsmarkedet, 2017	0,04	700
Aftale om omlægning af bilafgifter, 2017	0,02	600
Aftale om ny ferielov, 2017	0,02	-1.400
Boligskatteaftale, 2017	-0,01	
Erhvervs- og iværksætterinitiativer, 2017	0,02	350
Finanslov 2018	0,02	-100
Skatteaftale, 2018	0,13	1.350
Mediepolitisk aftale, 2018	-0,04	-100
Energiaftale, 2018	-0,03	200
Finanslov 2020	0,09	-800
I alt	1,58	

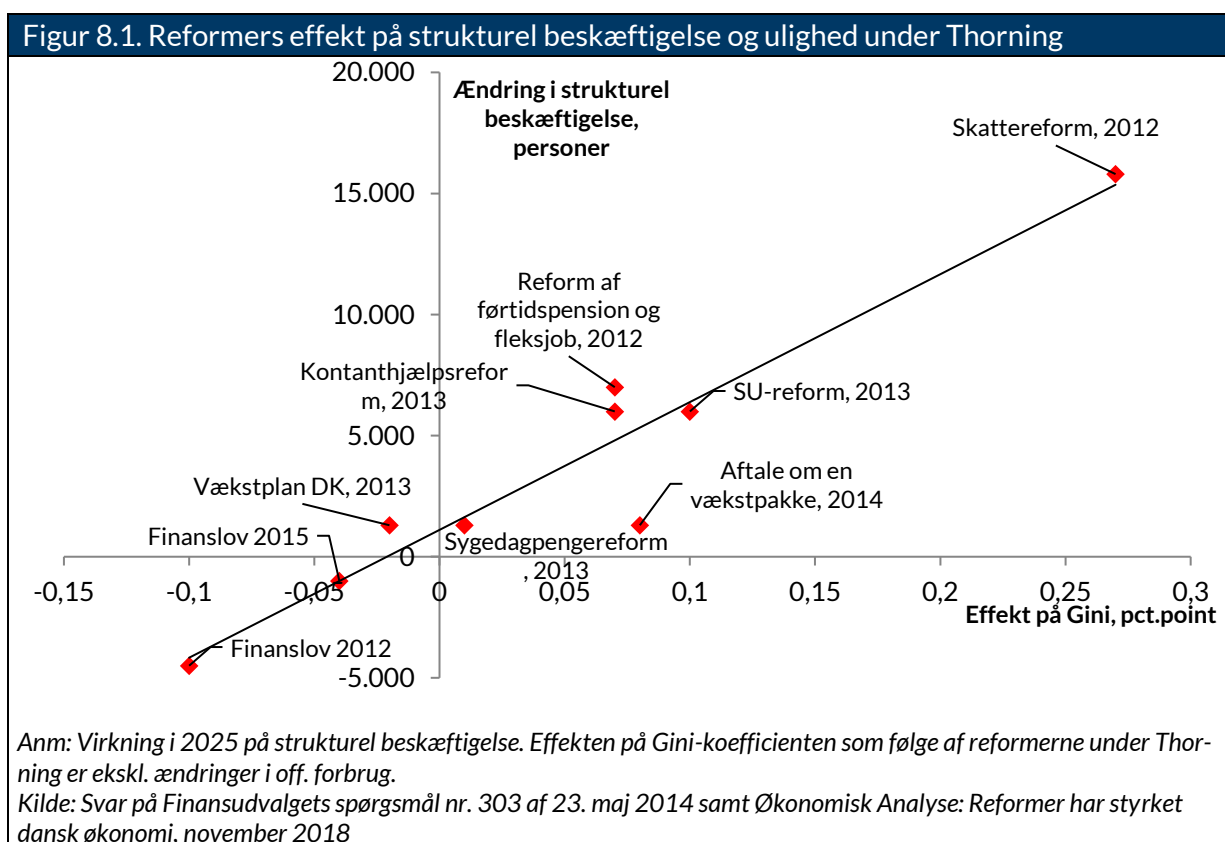
Anm: Virkning i 2025 på strukturel beskæftigelse. Effekten på Gini-koefficienten som følge af reformerne under Thorning samt FL16 og FL18 er ekskl. ændringer i off. forbrug. Der er kun medtaget de reformer, som ministerierne har beregnet Gini-effekt af. Bl.a. mangler Tilbagetrækningsreformen fra 2011 og Velfærdsaftalen fra 2006.

Kilde: Reformpakke 2020, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 303 af 23. maj 2014, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 95 (L 1) af 28. oktober 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 177 (L1) af 30. november 2015, Faktaark - Fordelingsvirkninger af PSO-aftalen, svar på Skatteudvalgets spørgsmål nr. 414 af 26. maj 2017, Svar på Skatteudvalgets spørgsmål nr. 133 af 11. december 2017, svar på Skatteudvalgets spørgsmål nr. 238 af 7. februar 2018, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 381 af 29. juni 2016, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 349-355 af 29. januar 2019, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 96 (L 1) af 4. december 2019, Faktaark - Virkning af FL20 på lighed og indkomstforskelle samt Økonomisk Analyse: Reformen har styrket dansk økonomi, november 2018

Når der gennemføres reformer i Danmark, beregner Finansministeriet reformens effekt på beskæftigelse og ulighed. I figur 8.1 er vist effekten af Thorning-regeringens reformer og finanslove. Beregningerne er foretaget af Finansministeriet. Som det fremgår, peger de stort set alle sammen på en positiv sammenhæng mellem ulighed og beskæftigelse/vækst, dvs. at når beskæftigelsen øges som

følge af reformer, så stiger uligheden. Tilsvarende viser de, at når uligheden reduceres via reformer, så reduceres beskæftigelsen.

Den reform, som øgede uligheden mest under Thorning, var skattereformen. Den forhøjede bl.a. topskattegrænsen, og den sænker stigningen i overførselsindkomster som dagpenge, kontanthjælp mv. med 5 pct. frem mod 2023. Den positive effekt på beskæftigelsen er på 15.800 personer i 2025, mens uligheden stiger med 0,27 point målt ved Gini-koefficienten. En af de få reformer, der reducerede uligheden, var finansloven fra 2012. Den fjernede starthjælpen, kontanthjælpsloftet mv. og øgede skatter og afgifter. Effekten på beskæftigelsen var et fald på 4.500 personer, mens Gini-koefficienten faldt med 0,1 point. Løkkes skatteaftale øger Gini-koefficienten med 0,13 pct. point.

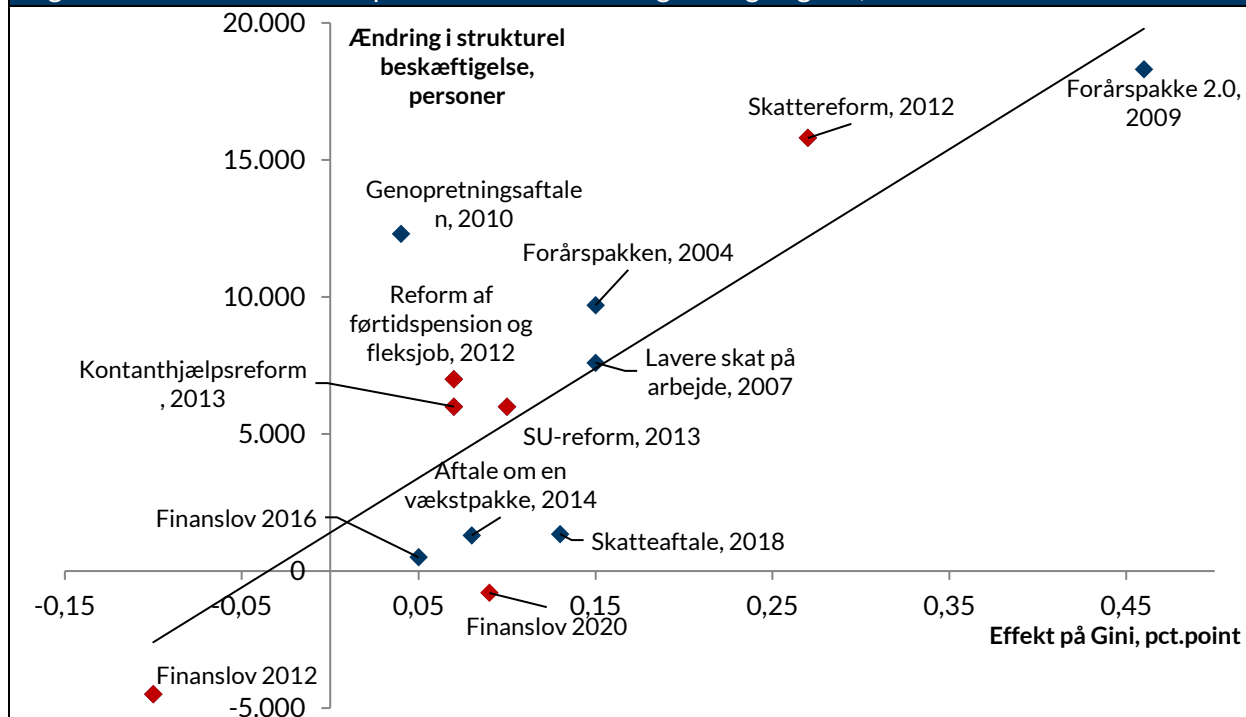

Når Thorning-regeringen gennemførte så mange reformer, som øgede uligheden, er det formentlig ikke fordi, at Thorning-regeringen foretrak et mere ulige samfund. Det skyldes formentlig, at Thorning-regeringen ønskede at øge beskæftigelsen og vækstpotentialet, og at man kunne acceptere den stigende ulighed. Reformen, der øger vækst og beskæftigelse vil typisk øge uligheden. Fordi sådanne reformer vil kræve, at det bliver mere attraktivt at arbejde, producere og investere. Det kræver typisk lavere marginalsat, lavere overførselsindkomster og lavere kapitalbeskatning. Det medfører typisk øget ulighed.

Det er meget svært at finde på konkrete reformer, som både øger lighed og vækst i Danmark. I figur 8.2 er angivet sammenhængen mellem ulighed og beskæftigelse (når man ser på reformer), når der inkluderes reformer fra 2004-2018 (alle tal er fra Finansministeriet). Det fremgår igen, at der er en klar tendens til, at reformer, der øger beskæftigelsen, har som bi-effekt, at uligheden øges. Andre

forhold end reformer påvirker dog også uligheden. Det kan være ændringer på arbejdsmarkedet, ændringer i boligpriser, aktiekurser mv. Disse størrelser kan politikerne ikke kontrollere direkte.

Figur 8.2. Reformers effekt på strukturel beskæftigelse og ulighed, 2004-2019

Anm: Der er medtaget reformer, hvor den absolutte effekt på Gini er større end 0,05. Virkning i 2025 på strukturel beskæftigelse. Effekten på Gini-koefficienten som følge af reformerne under Thorning og Finanslov 2016 er ekskl. ændringer i off. forbrug.

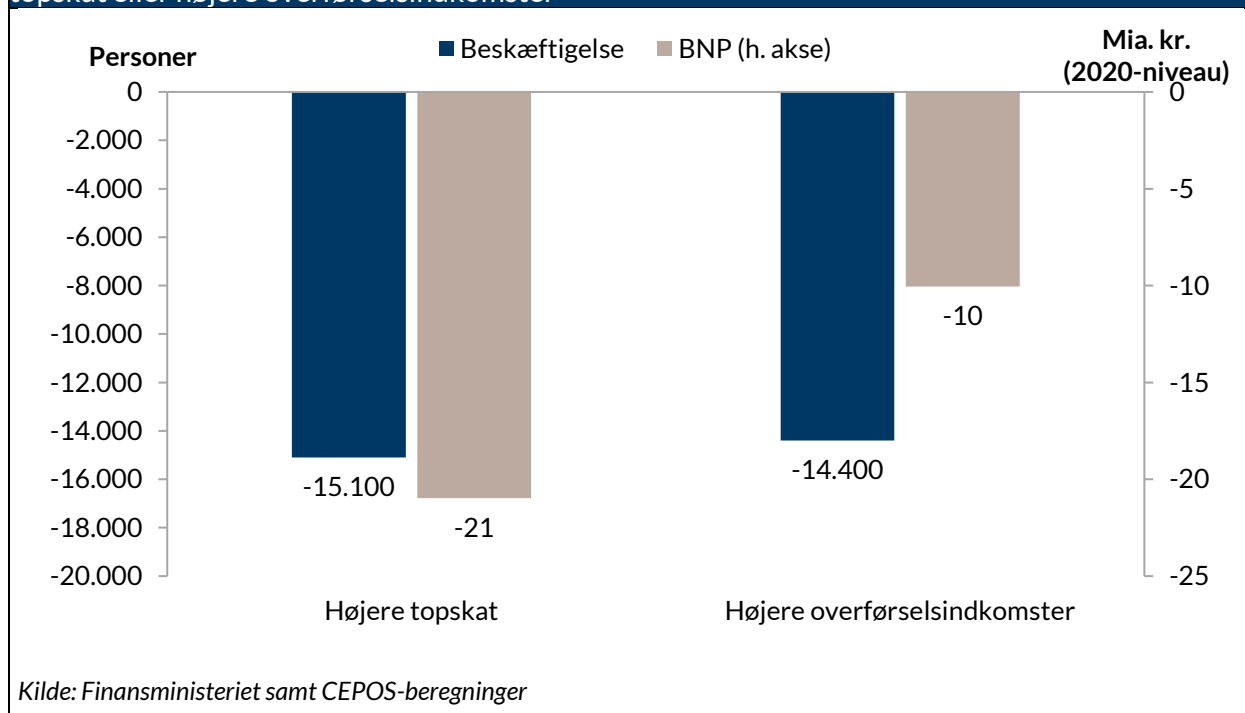
Kilde: Kilde: Reformpakke 2020, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 303 af 23. maj 2014, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 95 (L 1) af 28. oktober 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 177 (L1) af 30. november 2015, Faktaark - Fordelingsvirkninger af PSO-aftalen, svar på Skatteudvalgets spørgsmål nr. 414 af 26. maj 2017, Svar på Skatteudvalgets spørgsmål nr. 133 af 11. december 2017, svar på Skatteudvalgets spørgsmål nr. 238 af 7. februar 2018, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 381 af 29. juni 2016, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 96 (L 1) af 4. december 2019, Faktaark - Virkning af FL20 på lighed og indkomstforskelle samt Økonomisk Analyse: Reformen har styrket dansk økonomi, november 2018

Visse opinionsdannere argumenterer for, at lighed og vækst går hånd i hånd. Det er imidlertid meget vanskeligt at angive konkrete reformer, der på én og samme tid reducerer ulighed og øger beskæftigelse og velstand. Nedenfor er der regnet på scenarier, der reducerer uligheden målt ved Gini-koefficienten med 1 pct. point. Man kan sige, at prisen (opgjort i beskæftigelse og velstand) for øget lighed beregnes.

I et eksperiment øges topskatten, og i et andet eksperiment øges overførselsindkomsterne. Hvis topskatten øges med 15 pct. point (fra 15 til 30 pct. point), så reduceres Gini med 1 pct. point. Det skyldes, at topskatteyderens disponible indkomst umiddelbart reduceres med 17 mia. kr. Den øverste marginalskat vil i dette eksempel udgøre 70 pct. (omkring niveauet under Anker Jørgensen). Den højere marginalskat vil bl.a. gøre det mindre attraktivt at arbejde ekstra. Det vil indebære, at arbejdsudbuddet reduceres med ca. 15.000 personer, og at BNP reduceres med ca. 21 mia. kr., jf. figur 8.3.

Alternativt kan man øge overførselsindkomsterne for at reducere Gini-koefficienten. Fx kan satsreguleringen øges med ca. 12 pct. for at reducere Gini-koefficienten med 1 pct. point. Det vil reducere den strukturelle beskæftigelse med godt 14.000 personer, og BNP vil blive reduceret med ca. 10 mia. kr., jf. figur 8.3. Det vil forværre de offentlige finanser, hvilket vil skulle finansieres. Hvis det sker gennem højere skat, så reduceres beskæftigelsen yderligere. Det er som nævnt relativt svært at pege på konkrete tiltag i Danmark, der entydigt og signifikant øger ligheden (målt ved Gini-koefficienten) uden tab af beskæftigelse og velstand. Normalt vil økonomisk teori tilsige, at politiske tiltag, der øger økonomisk vækst, vil blive ledsaget af øget ulighed.

Figur 8.3. Effekt på beskæftigelse og BNP, hvis Gini skal reduceres med 1 point gennem højere topskat eller højere overførselsindkomster

DEL III - TOP 1 PCT.'S INDKOMSTER OG SKATTEBETALING

9. HVAD SKAL MAN TJENE FOR AT VÆRE I TOP 1 PCT.?

I samfundsdebatten er der meget fokus på top 1 pct. For at være i top 1 pct. skal man have en bruttoindkomst (dvs. indkomst før skat) på knap 1,5 mio. kr., mens gennemsnitsindkomsten udgør 3,1 mio. kr. For at være i top 10 pct. kræves en indkomst på 646.000 kr., jf. tabel 9.1. Indkomsten er opgjort som summen af lønindkomst inkl. pensionsindbetalinger, indkomst fra selvstændig virksomhed, overførselsindkomst, kapitalindkomst samt aktieindkomst, jf. appendiks 1.

Den gennemsnitlige bruttoindkomst pr. voksen dansker udgjorde i 2018 372.000 kr. (i 2020-niveau).

Tabel 9.1. Bruttoindkomst fordelt på deciler, 18+-årige personer, 2018 (2020-niveau)

	Decil-grænse	Gns. indkomst, kr.
1. decil (bund 10 pct.)		44.000
2. decil	110.900	139.700
3. decil	162.500	185.200
4. decil	206.600	228.000
5. decil	248.500	274.800
6. decil	304.800	336.400
7. decil	367.800	399.100
8. decil	431.200	467.700
9. decil	508.700	567.900
10. decil (Top 10 pct.)	645.900	1.076.300
Top 5 pct.	817.000	1.434.800
Top 1 pct.	1.486.200	3.075.000

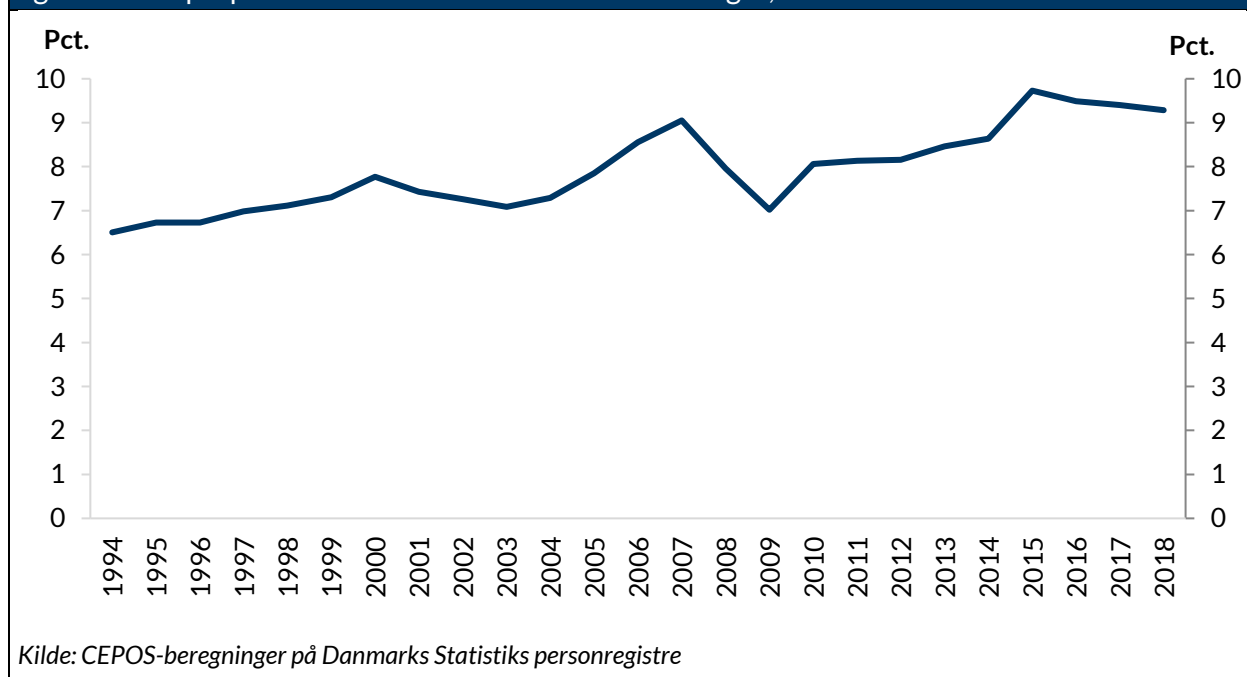
Anm: 1. decil angiver de 10 pct. med de laveste indkomster. Grænsen til fx 2. decil på 110.900 kr. angiver, at man skal mindst have en indkomst på 110.900 kr. for at være i 2. decil eller derover (dvs. for ikke at være i 1. decil).
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregister.

10. TOP 1 PCT.'S ANDEL AF DE SAMLEDE SKATTEBETALINGER ER ØGET FRA 6,5 PCT. I 1994 TIL 9,3 PCT. I 2018

Siden 1994 er de 1 pct. rigeste danskeres andel af de samlede skatte- og afgiftsbetalinger steget fra 6,5 pct. til 9,3 pct. i 2018, jf. figur 10.1. Niveauet har været svagt faldende siden 2015 (fra 9,7 i 2015 til 9,3 i 2018), men niveauet de seneste 4 år (2015-2018) er det højeste i 25 år. Andelen på 9,3 pct. i 2018 svarer til ca. 75 mia. kr. (2020-niveau), hvilket kan finansiere ca. 125.000 offentligt ansatte. En gennemsnitlig person i top 1 pct. betaler 1,6 mio. kr. i skatter og afgifter, svarende til finansieringen af knap 3 offentligt ansatte.

Hvis top 1 pct. havde betalt den samme andel i 2018 som i 1994, ville de have betalt 24 mia. kr. mindre i skat, svarende til finansieringen af ca. 40.000 offentligt ansatte. Stigningen skyldes højere indkomst blandt de øverste indkomstgrupper, hvilket altså kommer hele samfundet til gode bl.a. via øgede skatteindtægter.

Figur 10.1. Top 1 pct.'s andel af de samlede skattebetalinger, 1994-2018

I 1994 betalte de 10 pct. rigeste 27,8 pct. af de samlede skatter og afgifter, mens de betalte 31,3 pct. i 2018, jf. tabel 10.1 hvor forskellige indkomstgruppers skattebetaling belyses. Såfremt de rigeste 10 pct. havde betalt den samme andel i 2018 som i 1994, ville de have betalt 38 mia. kr. mindre i skat, svarende til finansieringen af ca. 63.000 offentlige ansatte. Stigningen i de øverste indkomstgrupper kommer derfor hele samfundet til gode bl.a. via øgede skatteindtægter.

Tabel 10.1 Samlede skatte- og afgiftsbetalinger fordelt på indkomstdeciler

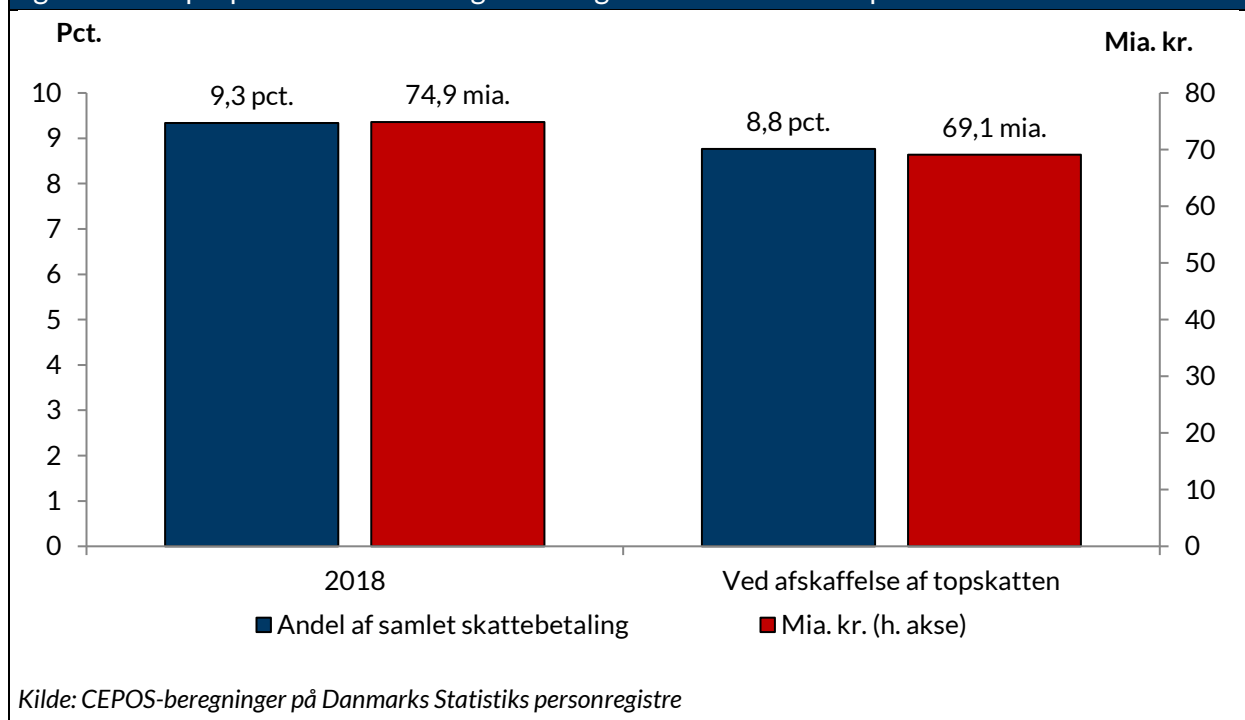
	2018	1994	2018
	Samlede skatte- og afgiftsbetalinger, mia. kr.	Andel af skatte- og afgiftsbetalinger	pct.
10 pct. fattigste	8,2	1,2	1,0
20 pct. fattigste	35,6	4,9	4,4
30 pct. fattigste	73,4	10,1	9,2
40 pct. fattigste	119,5	16,4	14,9
50 pct. fattigste	176,2	24,0	22,0
50 pct. rigeste	625,9	76,0	78,0
40 pct. rigeste	555,5	66,9	69,3
30 pct. rigeste	471,9	56,1	58,8
20 pct. rigeste	372,8	43,4	46,5
10 pct. rigeste	250,7	27,8	31,3
5 pct. rigeste	170,9	17,9	21,3
1 pct. rigeste	74,9	6,5	9,3
Alle	802,1	100,0	100,0

Anm: Skatterne omfatter statsskat, amtsskat (1987-2006), sundhedsbidrag (fra 2007), kommuneskat, særlig indkomstskat (før 1996), foreløbig betalt virksomhedsskat (fra 1987), ejendomsværdiskat (fra 2000) samt skat af aktieudbytte og aktieavancer. Til beregning af afgifter er benyttet et afgiftstryk på 23 pct.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

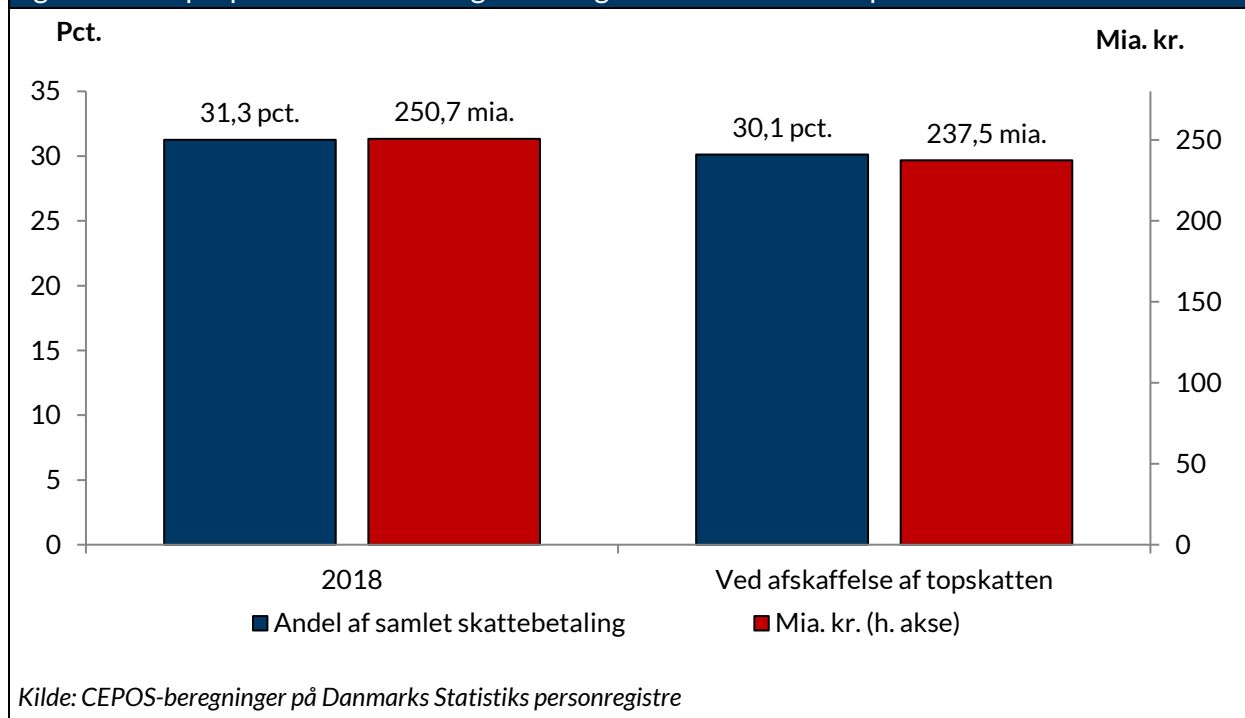
Det er imidlertid ikke topskatten, der er den primære årsag til, at top 1 pct. og top 10 pct. betaler så stor en andel af skatterne. Selv hvis man afskaffede topskatten, ville top 1 pct.'s andel af de samlede skatter kun blive reduceret fra 9,3 pct. (74,9 mia. kr.) til 8,8 pct. (69,1 mia. kr.), jf. figur 10.2.

Figur 10.2. Top 1 pct.'s skattebetaling i 2018 og ved afskaffelse af topskat

For top 10 pct. gælder det, at hvis man afskaffede topskatten, ville deres andel af de samlede skatter kun blive reduceret fra 31,3 pct. (250,7 mia. kr.) til 30,1 pct. (237,5 mia. kr.), jf. figur 10.3.

Figur 10.3. Top 10 pct.'s skattebetaling i 2018 og ved afskaffelse af topskat

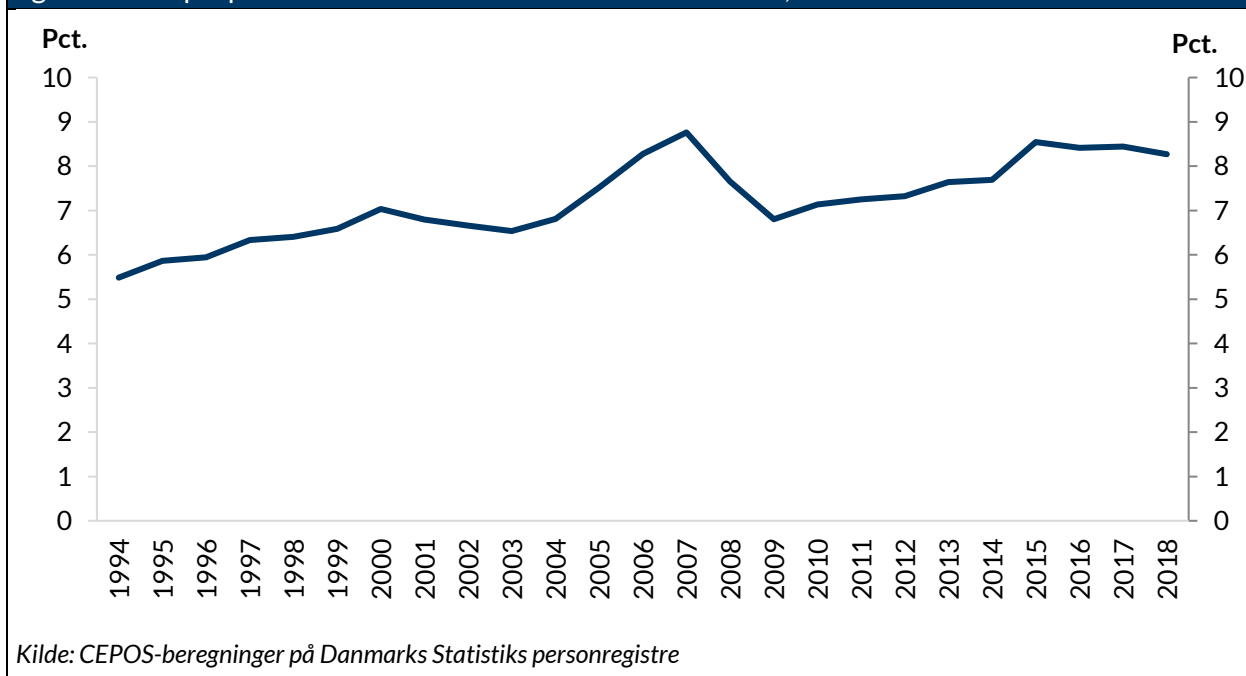

11. TOP 1 PCT.'S ANDEL AF DE SAMLEDE INDKOMSTER ER VOKSET SIDEN 1994 – MEN ANDELEN ER FALDET SIDEN 2015

Når top 1 pct.'s andel af de samlede skattebetalinger er vokset siden 1994, hænger det sammen med, at top 1 pct.'s andel af indkomsterne også er vokset; fra 5,5 pct. i 1994 til 8,3 pct. i 2018, jf. figur 11.1.

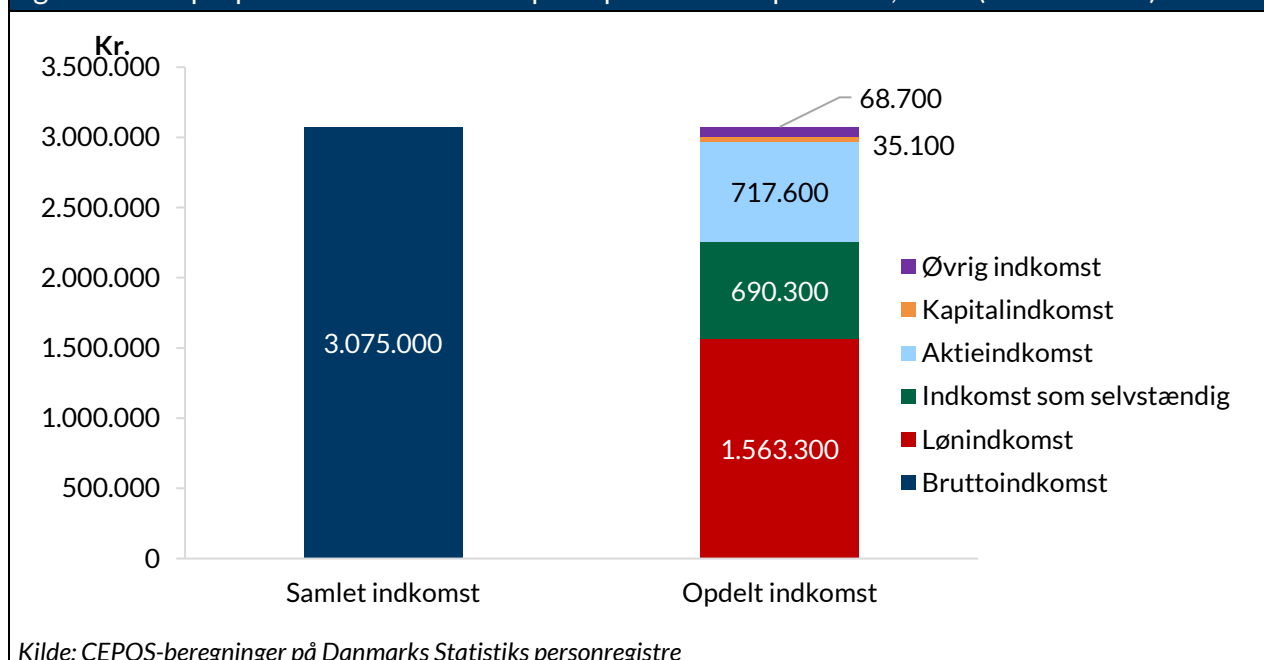
Siden 2015 er top 1 pct.'s andel af indkomsterne reduceret en anelse, fra 8,5 pct. i 2015 til 8,3 pct. i 2018. Dvs. målt på top 1 pct.'s andel af indkomsterne er uligheden ikke længere stigende; den er derimod svagt faldende. Det er også i overensstemmelse med, at stigningen i Gini-koefficienten er reduceret mærkbart de seneste år og direkte faldet i 2018, jf. afsnit 5.

Figur 11.1. Top 1 pct.'s andel af de samlede bruttoindkomster, 1994-2018

I gennemsnit har top 1 pct. i 2018 en bruttoindkomst på knap 3,1 mio. kr. Heraf er ca. halvdelen lønindkomst (1.563.000 kr.), mens indkomsten fra selvstændig virksomhed og aktieindkomsten hver udgør ca. 700.000 kr., jf. figur 11.2.

Figur 11.2. Top 1 pct.'s bruttoindkomst opdelt på underkomponenter, 2018 (2020-niveau)

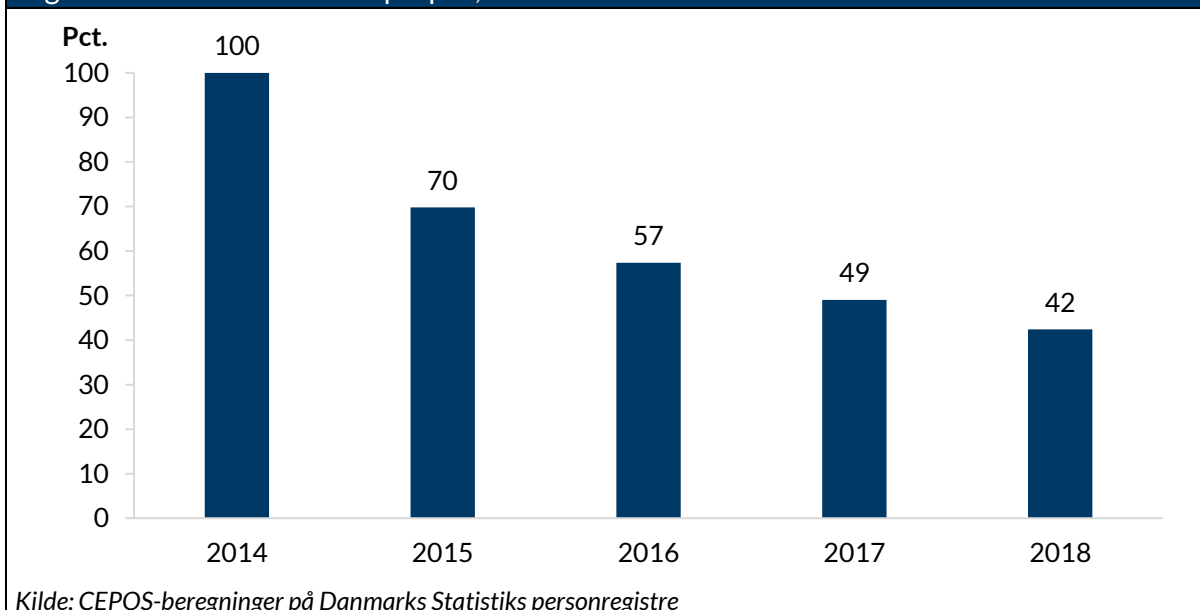

12. MOBILITET UD AF TOP 1 PCT.

Top 1 pct. er en flygtig gruppe. Der er en stor udskiftning i gruppen, og der er ikke tale om at top 1 pct. er en fasttømret gruppe, som år efter år sidder på de højeste indkomster. Ca. 30 pct. er ude efter 1 år, og efter 3 år har 50 pct. forladt top 1 pct., jf. figur 12.1¹⁴ Det hænger bl.a. sammen med, at selvstændige har ganske svingende indkomster, og at aktieindkomst for den enkelte kan svinge meget.

¹⁴ Beregnet ud fra, at man skal være i gruppen i alle år. Dvs. de 42 pct. der er tilbage i top 1 pct. i 2018, har været i top 1 pct. i hele perioden 2014-2018.

Figur 12.1. Mobilitet ud af top 1 pct., 2014-2018

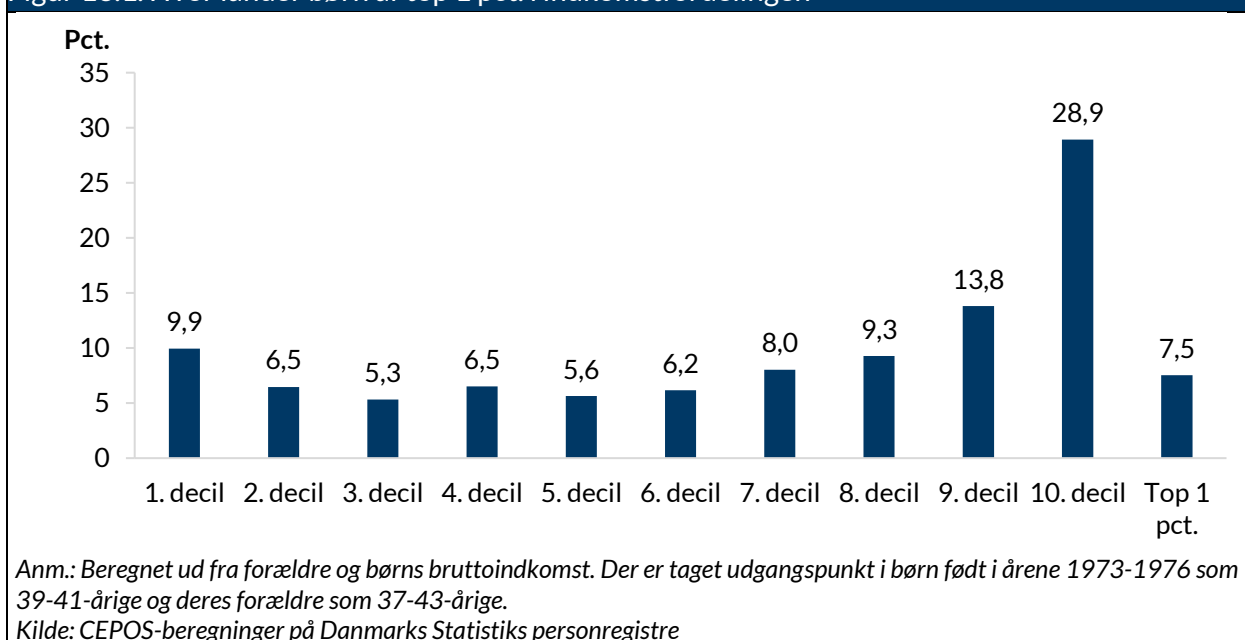

13. KUN 7½ PCT. AF TOP 1 PCT.'S BØRN ENDER SELV I TOP 1 PCT.

Børn af forældre i top 1 pct. er langt fra sikre på selv at lande i top 1 pct. Faktisk er det kun 7½ pct. af børn af top 1 pct., der selv lander i top 1 pct., jf. figur 13.1. Omkring 1/3 ender i den nederste halvdel af indkomstfordelingen.

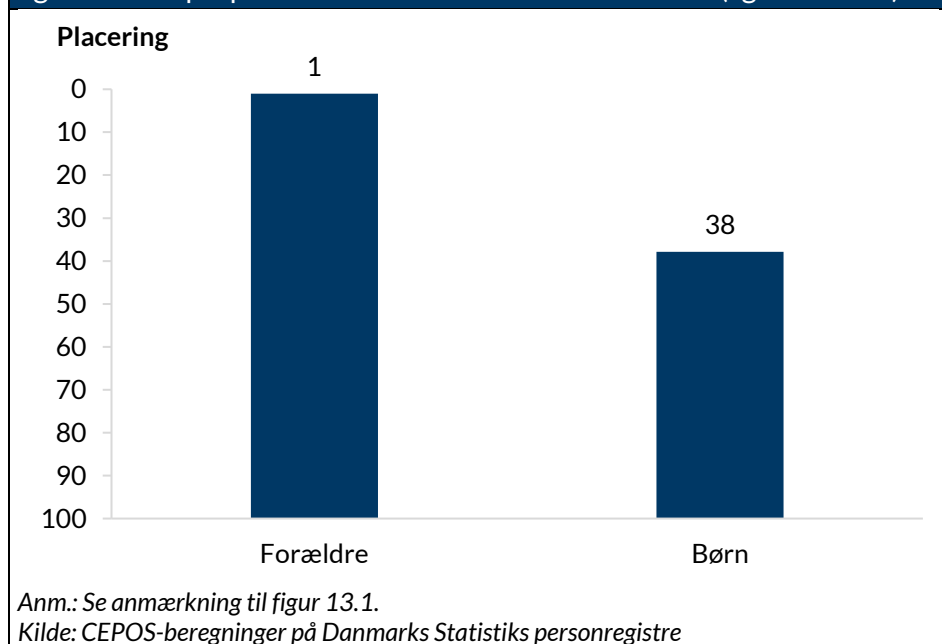
Der er altså ikke tale om, at blot fordi man har velstående forældre, er man automatisk sikret en plads i toppen af indkomstfordelingen. Det er en indikation af, at det kræver hårdt arbejde og en betydelig indsats at nå top 1 pct., og at det ikke blot sker per automatik, hvis man har rige forældre.

Figur 13.1. Hvor lander børn af top 1 pct. i indkomstfordelingen

Figur 13.1 viser hvor børnene af top 1 pct. lander i indkomstfordelingen. I gennemsnit kan børn af top 1 pct.'s forældre selv forvente at ende som nr. 38 ud af 100, jf. figur 13.2. Det er naturligvis bedre end en placering som nr. 50, som man ville forvente, hvis placeringen var helt uafhængig af forældrenes indkomst¹⁵. Men når resultatet er, at top 1 pct.'s børn lander så langt fra top 1 pct., må det betegnes som en meget betydelig social mobilitet.

Figur 13.2. Top 1 pct.'s børn lander som nr. 38 ud af 100 (i gennemsnit)

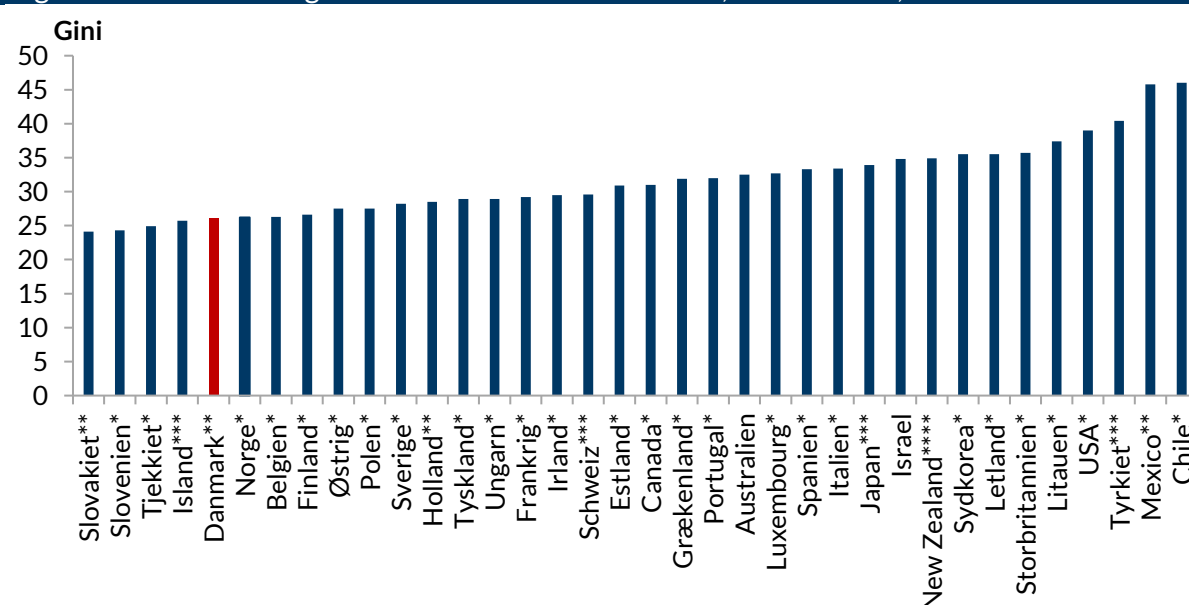
¹⁵ Dette er dog ikke ensbetydende med, at det er forældrenes indkomst i sig selv, der er årsag til børnenes indkomst. Derimod er det sandsynligt, at der er en række faktorer hos forældrene, som både gør, at forældrene har høj indkomst, og at deres børn har en højere end forventet indkomst.

DEL IV. INDKOMSTULIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

14. INDKOMSTULIGHED I OECD-LANDE

Danmark er blandt de mest lige lande i verden. Danmark har således den 5. laveste ulighed blandt alle OECD-lande, målt på Gini-koefficienten, jf. figur 14.1. Kun Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet og Island har lidt mindre ulighed end Danmark. Uligheden i Danmark er derimod mindre end i Sverige, Norge og Finland.

Figur 14.1. Indkomstulighed målt ved Gini-koefficienten, OECD-lande, 2018

Anm.: * angiver data fra 2017, ** angiver data fra 2016, *** angiver data fra 2015, mens **** angiver, at data er fra 2014. Data for resten af landene er fra 2018.

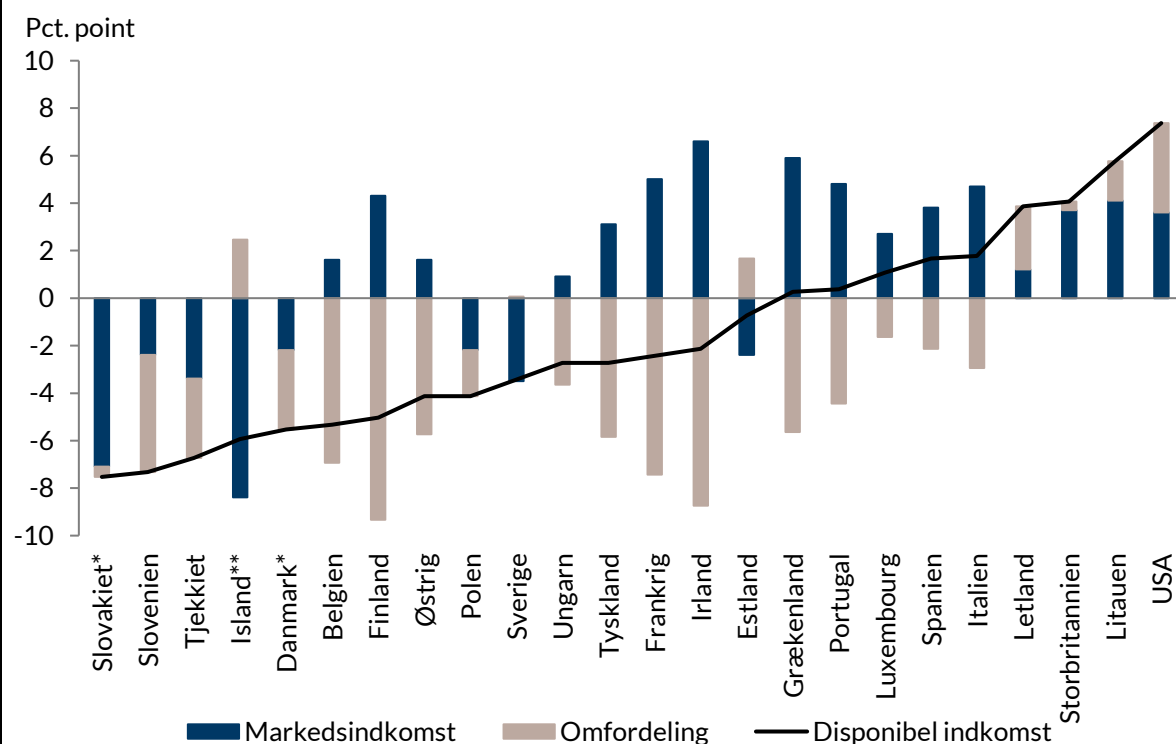
Kilde: OECD

Figuren måler ulighed målt ved de disponible indkomster, dvs. indkomst efter skat. Dermed medregnes offentligt forbrug ikke. Danmark har det næsthøjeste offentlige forbrug blandt OECD-landene. Det offentlige forbrug bidrager til at omfordele, fx fordi alle får betalt folkeskole¹⁶. OECD offentliggør ikke data for fordelingen af det offentlige forbrug, men fordi det offentlige forbrug er meget stort i Danmark i forhold til andre lande, ville en sådan beregning formentligt vise, at Danmark er endnu mere lige sammenlignet med andre lande.

¹⁶ Gini-koefficienten falder med op til 4 pct. point, hvis man medregner det individuelle offentlige forbrug, ifølge *Fordeling og Incitamerter 2017*, Økonomi- og Indenrigsministeriet

Den høje grad af lighed i Danmark skyldes både, at markedsindkomsterne (fx lønindkomst) er relativt ligeligt fordelt, og at der sker en høj grad af omfordeling (gennem skatter og overførsler)¹⁷, jf. figur 14.2.

Figur 14.2. Gini-koefficient for disponible indkomst, afvigelse fra OECD-gns., opdelt på bidrag fra markedsindkomst og omfordeling, udvalgte OECD-lande, 2017

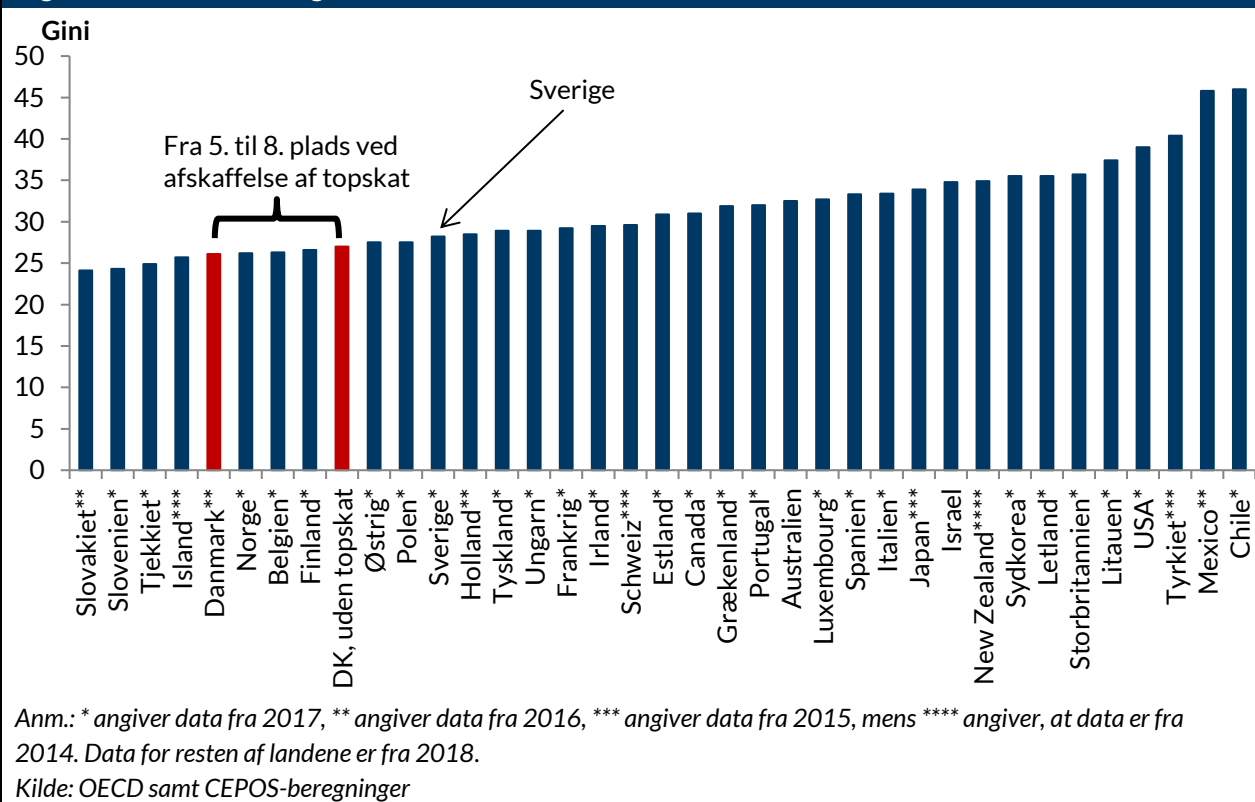

Anm.: De udvalgte OECD-lande er de EU-lande, som også er OECD-medlemmer, samt Island og USA. Data er for 2017, hvis ikke andet er angivet. * angiver data for 2016 og ** angiver, at data er for 2015. Omfordeling er beregnet som forskellen mellem Gini for markedsindkomst og Gini for disponibel indkomst. For både Gini for markedsindkomst, Gini for disponibel indkomst og omfordeling er der for hvert land beregnet forskellen ift. gennemsnit af de viste lande. Kilde: OECD og CEPOS-beregninger

Topskatten bidrager dog ikke væsentligt til at mindske uligheden. Hvis topskatten blev afskaffet, ville Danmark gå fra at være det 5. mest lige land til at være det 8. mest lige land. Selv med en afskaffelse af topskatten vil Danmark fortsat være mere lige end Sverige, jf. figur 14.3.

¹⁷ Graden af omfordeling kan have indflydelse på fordelingen af markedsindkomsten. Fx fordi høje indkomstoverførsler kan betyde, at nogle vælger at blive på kontanthjælp frem for at tage et job.

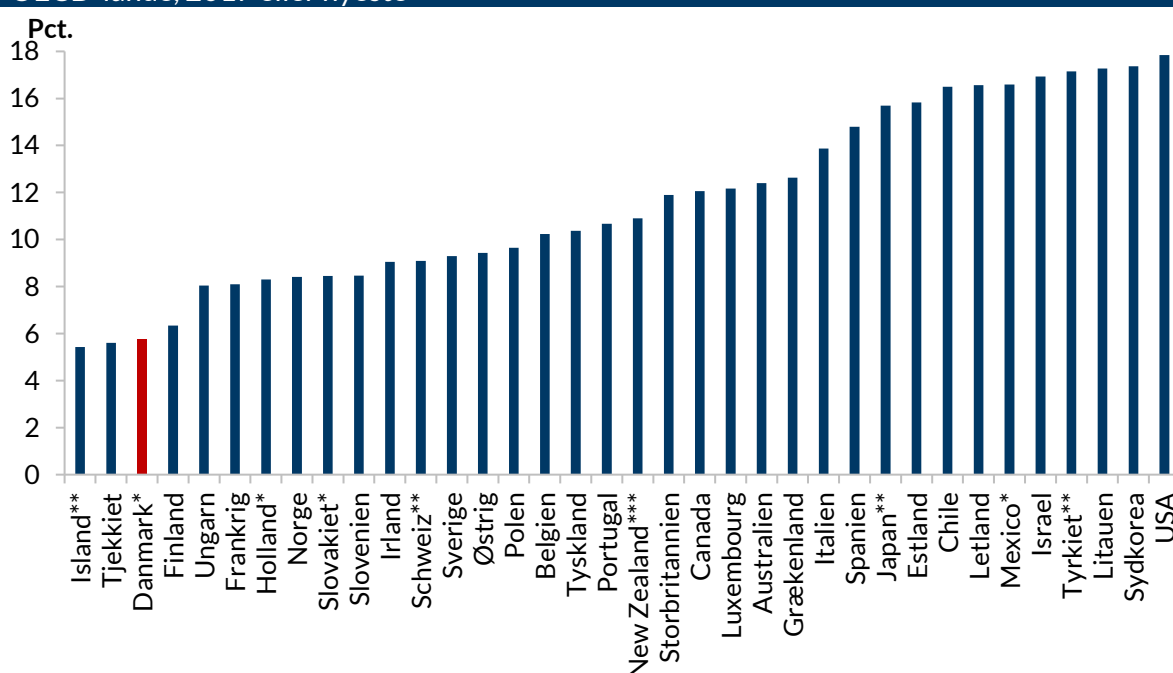
Figur 14.3. Indkomstulighed målt ved Gini-koefficient for OECD-lande, 2018

Også når man ser på antallet af personer med relativt lave indkomster, er der små indkomstforskelle i Danmark, jf. figur 14.4. Danmark har ud af 36 OECD-lande den 3. laveste andel af borgere med en indkomst, der er under halvdelen af medianindkomsten¹⁸. Kun Island og Tjekkiet har færre personer med relativt lav indkomst.

¹⁸ Opgjort som ækvivaleret disponibel indkomst.

Figur 14.4. Andele af personer med indkomst under 50 pct. af medianindkomsten efter skat i OECD-lande, 2017 eller nyeste

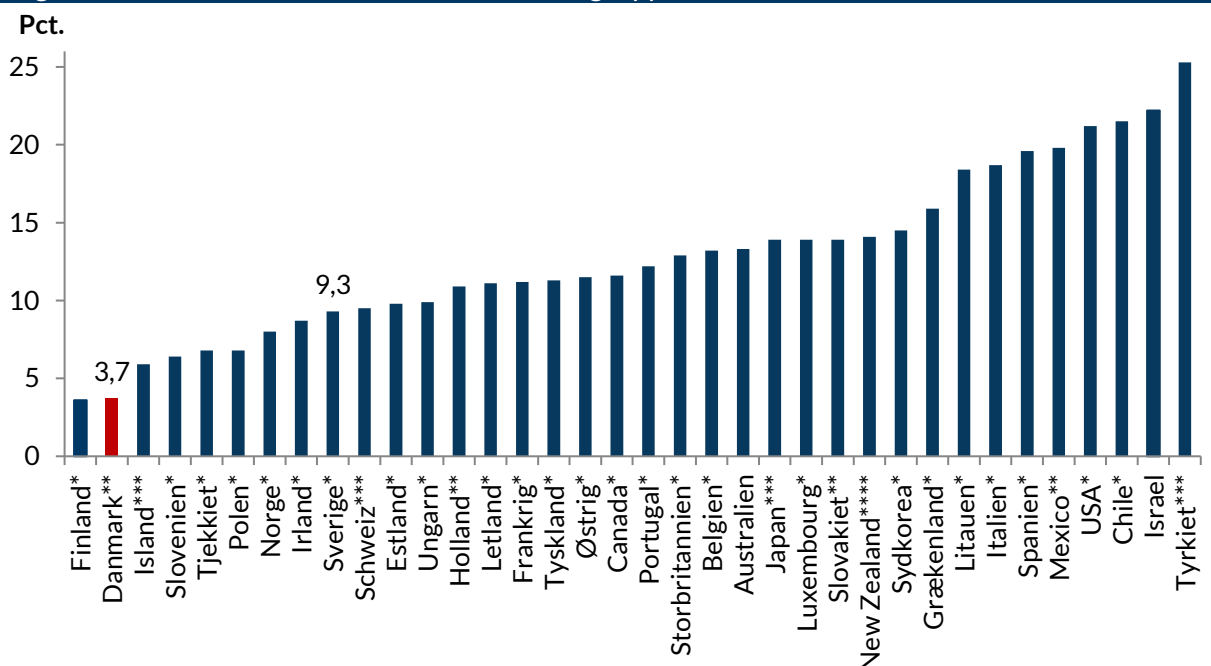
Anm.: OECD definerer lavindkomstgruppen som personer i familier, hvor den disponible indkomst (efter skat) er under 50 pct. af medianindkomsten (den midterste indkomst i indkomstfordelingen). * angiver data for 2016, ** angiver data for 2015 og *** angiver, at data er for 2014. Data for Australien og Israel er for 2018, mens data for resten af landene er for 2017.

Kilde: OECD

Også når man ser på, hvor mange børn, der lever i familier med relativt lave indkomster, har Danmark lav indkomststulighed. Danmark har blandt alle 36 OECD-lande den næstlaveste andel af børn i lavindkomstgruppen (under 50 pct. af medianindkomsten). Kun Finland har færre børn i familier med lav indkomst end i Danmark.

OECD vurderer, at 3,7 pct. af danske børn bor i familier med relativ lav indkomst. I Sverige tilhører 9,3 pct. af børnene denne gruppe, dvs. 2,5 gange flere end i Danmark, jf. figur 14.5.

Figur 14.5. Andel af børn, der er i lavindkomstgruppen, OECD-lande, 2018

Anm.: OECD definerer lavindkomstgruppen som personer i familier, hvor den disponible indkomst (efter skat) er under 50 pct. af medianindkomsten (den midterste indkomst i indkomstfordelingen). * angiver data for 2017, ** angiver data for 2016, *** angiver data for 2015 og **** angiver, at data er for 2014.

Kilde: OECD

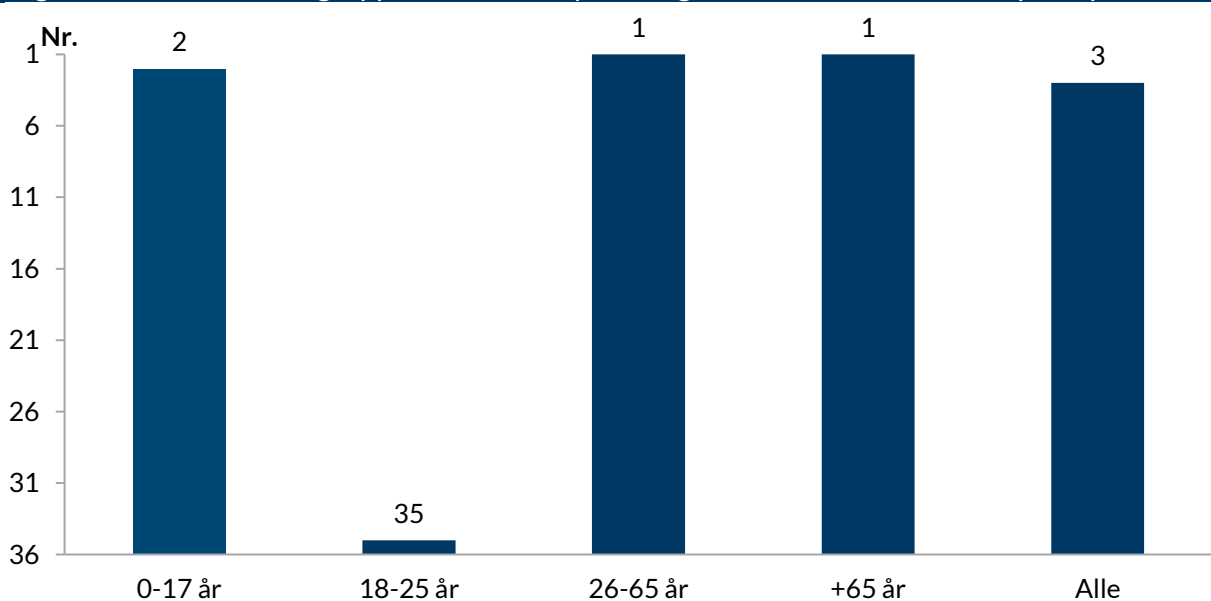
Opdeler man lavindkomstgruppen på aldersgrupper, har Danmark relativt få i lavindkomstgruppen for alle aldersgrupper, bortset fra de 18-25-årige, jf. figur 14.6. En væsentlig årsag til, at Danmark har relativt mange i lavindkomstgruppen blandt de 18-25-årige, er, at mange unge danskere er studerende og dermed typisk har en (midlertidigt) lav indkomst¹⁹. Efter studierne venter dog typisk en relativ høj indkomst.

En anden årsag til, at Danmark har relativt mange i lavindkomstgruppen blandt de 18-25-årige, er, at danske unge flytter tidligt hjemmefra. Sammen med Sverige og Luxembourg har Danmark i 2018 den laveste gennemsnitsalder ift. at flytte hjemmefra blandt EU-lande²⁰. I opgørelsen af lavindkomstgruppen (og indkomstulighed generelt) tages der højde for hele familiens indkomst, og det lægges til grund, at alle i familien har den samme indkomst. Flytter man hjemmefra, har man derfor en lavere indkomst, end hvis man bor hos sine forældre. At danske unge flytter tidligt hjemmefra, skyldes formentligt i høj grad kulturelle forskelle. Dertil kommer, at den danske SU er meget højere for udeboende (6.243 kr. i 2020) end for hjemmeboende (ned til 970 kr. i 2020).

¹⁹ Ifølge Education at a Glance 2019, OECD (tabel B1.1.) har Danmark tredje flest studerende blandt de 20-24-årige blandt alle OECD-lande.

²⁰ Kilde: Eurostat

Figur 14.6. Lavindkomstgruppen, Danmarks placering blandt 36 OECD-lande, opdelt på alder

Anm.: Baseret på senest tilgængelige år. Placering som nr. 1 betyder, at man har færrest i lavindkomstgruppen.
Kilde: OECD

Boks 14.1. Opgørelser af Gini-koefficient, forskel på OECD og Eurostat

I denne publikation benyttes OECD som kilde ved internationale sammenligninger af bl.a. Gini-koefficienten. Tilsvarende anvender både de økonomiske vismænd, Finansministeriet og Skatteministeriet OECD-data ved internationale sammenligninger af Gini-koefficienten.

Eurostat foretager også opgørelser af Gini-koefficienten. Finansministeriet udsendte i april 2014 en pressemeddelelse, som kritiserede brugen af Eurostat-tal i forbindelse med en sammenligning af ulighed på tværs af lande. Kritikken gik blandt andet på, at for Danmark bør Eurostat-data ikke sammenlignes over tid, fordi der er et databrud i 2010. Ifølge Danmarks Statistik er Eurostats Gini-koefficient for Danmark mellem 1,0 og 1,7 pct. point for lav i årene 2007-2009²¹. Dvs. at hvis man sammenligner Eurostats tal for Danmark før og efter 2010, vil man generelt overvurdere stigningen i uligheden.

Der er usikkerhed forbundet med de internationale sammenligninger af Gini-koefficienten, både for opgørelserne fra OECD og Eurostat, herunder pga. stikprøveusikkerhed. Dertil kommer, at forskelle i fx aldersfordelingen og unges uddannelsestilbøjelighed påvirker den målte indkomstulighed i et givet år (som ikke giver sig udslag i tilsvarende ulighed set over hele livet). Hvis fx en større andel af de unge uddanner sig i Danmark sammenlignet med andre lande, vil det trække i retning af en større målt ulighed i Danmark i forhold til andre lande, fordi studerende typisk har en relativ lav indkomst.

²¹ Kilde: Danmarks Statistik, "Om usikkerhed i EU-SILCs målinger af indkomstfordelingen"

Boks 14.1 (fortsat). Opgørelser af Gini-koefficient, forskel på OECD og Eurostat

Hertil kommer en række metodeforskelle mellem OECD's og Eurostats opgørelser, jf. tabel 14.1. Eurostat ser bort fra både lejeværdi af egen bolig og prioritetsrenter, mens OECD udover lejeværdi af egen bolig helt ser bort fra renteudgifter og i øvrigt ikke medtager negative indkomster. Dertil kommer en forskel i metoden til at korrigere for stordriftsfordele i familierne, den såkaldte ækvivaleringsmetode. Desuden er der forskel på datakilderne, hvor Eurostat anvender spørgeskemaundersøgelsen EU-SILC for alle lande. OECD anvender forskellige datakilder, dog for de fleste lande EU-SILC eller forbrugsundersøgelsen.

Tabel 14.1. Metodeforskelle mellem Eurostat og OECD ved opgørelse af Gini-koefficient

	Eurostat	OECD
Indkomstbegreb	Disponibel indkomst (uden lejeværdi af egen bolig og prioritetsrenter)	Disponibel indkomst (uden lejeværdi af egen bolig og alle renteudgifter). Medtager ikke negative indkomster
Ækvivaleringsmetode (til beregning af stordriftsfordele i familier)	1 voksen: 1 Øvrige voksne over 15 år: 0,5 Børn (under 15 år): 0,3 For en enlig med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $1+2*0,3=1,6$ For et par med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $1+0,5+2*0,3=2,1$	(Antal personer i husstanden) ^{0,5} For en enlig med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $3^{0,5}=1,7$ For et par med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $4^{0,5}=2,0$
Datakilder	EU-SILC (spørgeskemaundersøgelse)	Blandede datakilder. For de fleste lande EU-SILC eller forbrugsundersøgelsen (generelt spørgeskemaundersøgelser)

Kilde: Danmarks Statistik, ["Om usikkerhed i EU-SILCs målinger af indkomstfordelingen"](#)

15. BÅDE GLOBAL ULIGHED OG EKSTREM FATTIGDOM ER FALDET DE SENESTE 3 ÅRTIER OG FORVENTES AT FALDE YDERLIGERE DE KOMMENDE ÅRTIER

Normalt, når udviklingen i økonomisk ulighed bliver diskuteret, er der fokus på uligheden internt i de enkelte lande. IMF har udgivet en rapport²², hvor de bl.a. ser på udviklingen i uligheden i verden under et. Det vil sige, at man betragter verden som et land og ser på, hvordan udviklingen i uligheden mellem verdens borgere har udviklet sig.

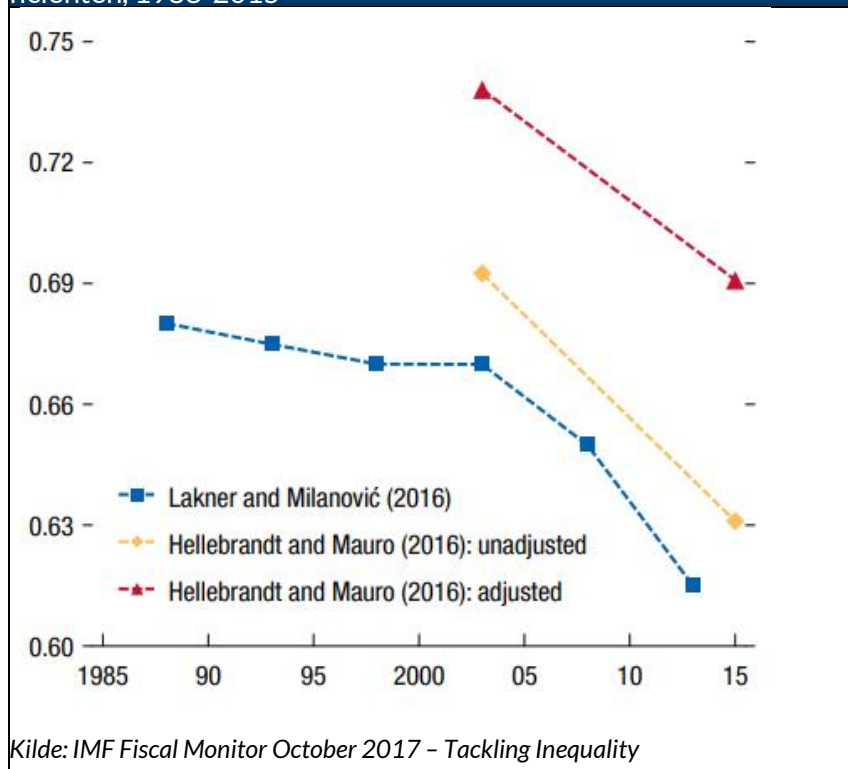
Med udgangspunkt i forskning udført af Lakner og Milanovic²³ samt Hellebrandt og Mauro²⁴ vurderer IMF, at den globale ulighed er faldet over de seneste tre årtier. Lakner og Milanovic konkluderer, at den globale ulighed målt ved Gini-koefficienten er faldet fra 68 pct. i 1988 til 62 pct. i 2013, mens andre finder et højere niveau for uligheden, men en tilsvarende faldende tendens, jf. figur 15.1.

²² IMF Fiscal Monitor October 2017 – Tackling Inequality

²³ C. Lakner og B. Milanović, 2016. "Global Income Distribution: From the Fall of the Berlin Wall to the Great Recession." World Bank Economic Review 30 (2): 203–32.

²⁴ T. Hellebrandt og P. Mauro, 2016. "World on the Move: Consumption Patterns in a More Equal Global Economy."

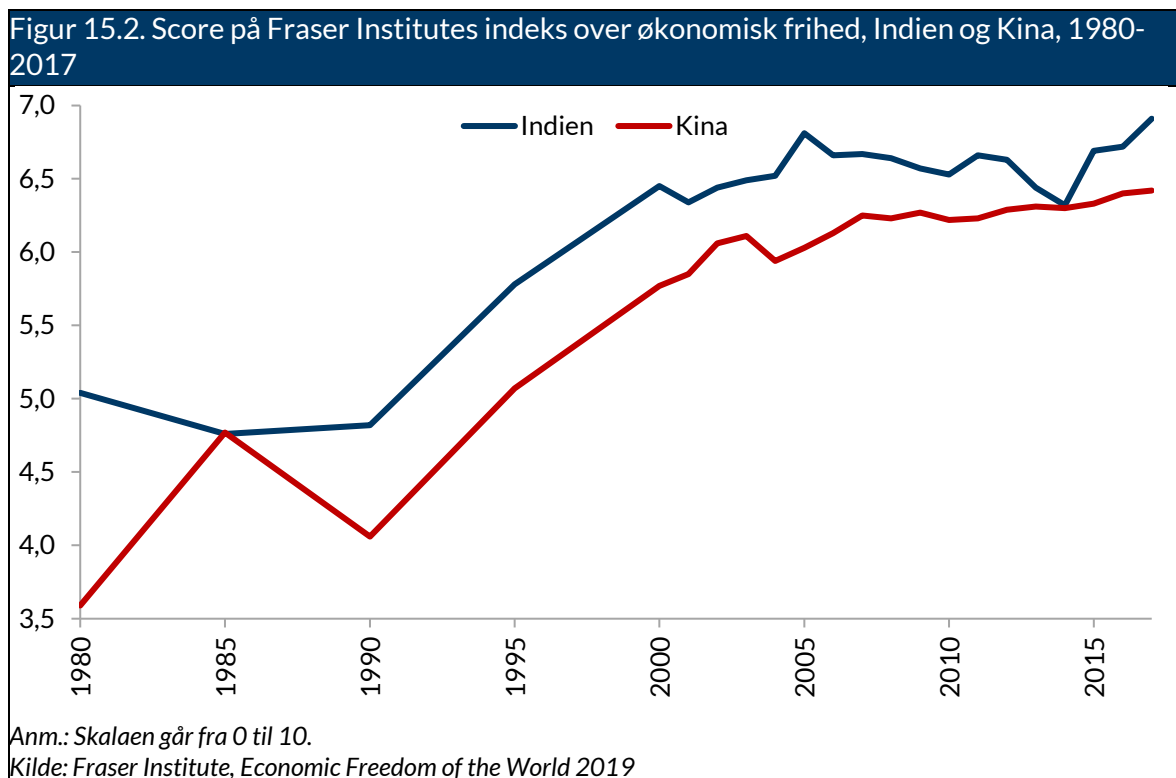
Figur 15.1. Udvikling i global indkomstulighed målt ved Gini-koefficienten, 1988-2015

Markedsreformer og catch up i Kina og Indien sender global ulighed ned

Faldet i den globale ulighed skyldes, at uligheden mellem verdens lande er blevet mindre, bl.a. fordi verdens to mest befolkningsrige lande, Kina og Indien, er blevet mere velstående, da de gennem mange årtier har oplevet høj vækst. Den højere vækst har trukket millioner af mennesker ud af fattigdom. Væksten i Kina og Indien har været høj, siden de to lande for alvor påbegyndte markedsreformer fra 1980'erne og frem (mere privat ejendomsret, deregulering og åbning af økonomien for udenrigshandel og udenlandske investeringer). Markedsreformerne fra 1980'erne og frem ses bl.a. ved, at begge lande har oplevet en markant stigning i økonomisk frihed, jf. figur 15.2. Markedsreformerne har medvirket til, at Kina og Indien velstandsmæssigt har oplevet en såkaldt catch up-effekt.

Catch up dækker over, at fattige lande kan opnå større vækstrater som følge af, at de importerer moderne teknologi fra rigere lande. De kan så sige bare overtage den teknologi, der gennem længere tid er udviklet i rigere lande. Catch up-effekten forstærkes, hvis der er gennemført institutionelle reformer, der gør det profitabelt og muligt at "importere teknologi" mv. Det kan være åbning for handel og udenlandske investeringer, håndhævelse af privat ejendomsret, bekæmpelse af korruption mv.

Catch up-effekten i fattigere lande har været så kraftig, at den overskygger, at uligheden internt i en række lande har været stigende. IMF finder, at uligheden gennem de seneste 30 år er steget i 53 pct. af de 94 lande, som de har data for. Der har især været en tendens til, at velstående lande har oplevet stigende ulighed. Den anden halvdel af landene har oplevet faldende ulighed, heriblandt mange lande i Latinamerika.

Ulighed mellem lande er dog stadig den væsentligste kilde til global ulighed. IMF vurderer således, at 65 pct. af den globale ulighed i 2013 skyldtes ulighed mellem lande. Det indikerer, at der fortsat er et betydeligt potentiale for mindre global ulighed via catch up.

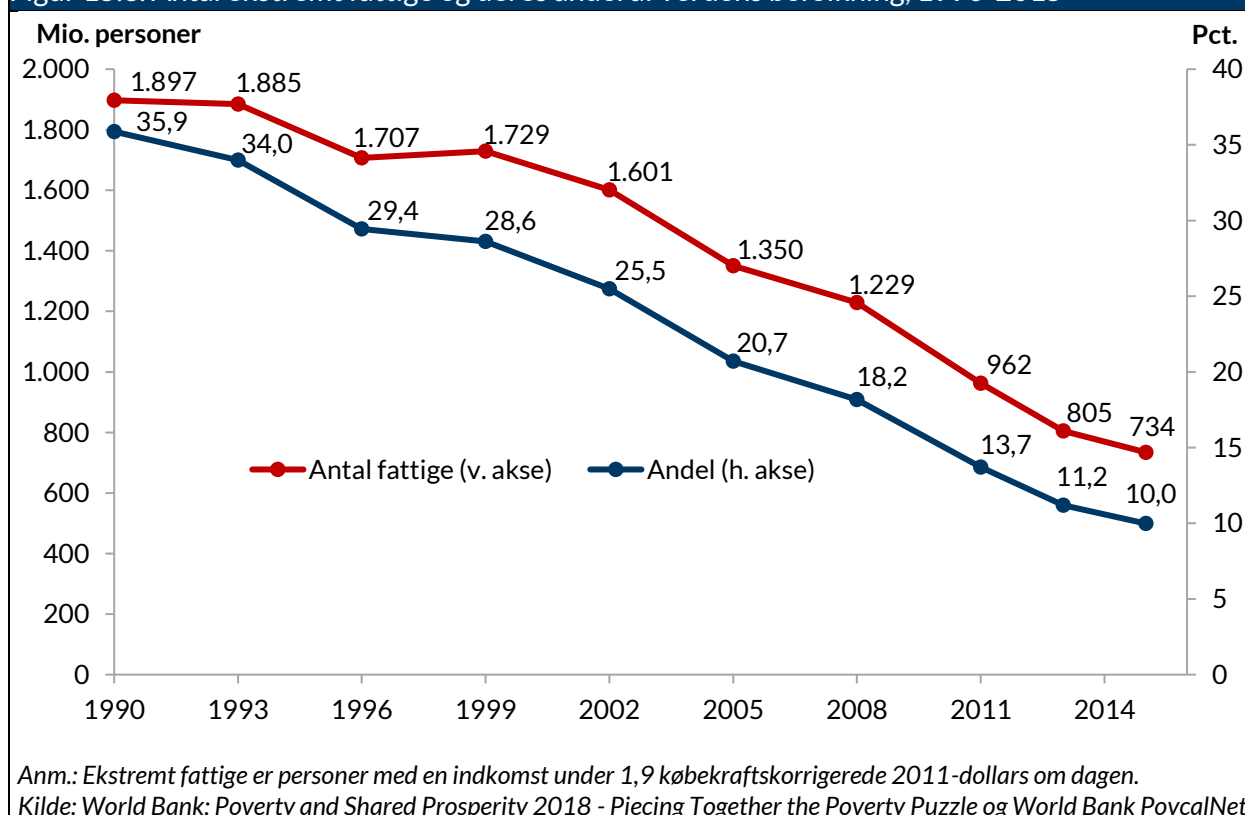
Verdens ulighed målt ved Gini vil falde med 3 point frem mod 2035

IMF forventer, at den globale ulighed vil fortsætte med at falde fremover, da fattigere lande pga. catch up-effekten forventes at opnå højere økonomisk vækst end de mest velstående lande. Det forventes således, at den globale årlige medianindkomst vil fordobles fra 2.600 US dollars i 2015 til 5.100 US dollars i 2035 (målt i købekraftskorrigerede 2011 US dollars). Baseret på IMF's væksts-køn, FN's befolkningsprognose samt en antagelse om uændret ulighed i landene vurderer IMF, at uligheden vil falde med 3 pct. point fra 2015 til 2035. Hvis dette fald skal opvejes af en stigning i uligheden internt i landene, kræver det, at uligheden i alle lande stiger med 6,6 pct. point. Det vurderer IMF som meget usandsynligt, da en ulighedsstigning af den størrelsesorden kun er forekommet i et par lande over de seneste 20 år.

Fald på 1,2 milliard ekstremt fattige personer siden 1990 - vil falde yderligere frem til 2030

Andelen af ekstremt fattige (dvs. personer med en indkomst under 1,9 købekraftskorrigerede 2011-dollars om dagen) er faldet kraftigt på verdensplan i perioden 1990-2015. Det skyldes især store reduktioner i antallet af ekstremt fattige i Asien. Andelen af verdens befolkning, der lever i ekstrem fattigdom (dvs. personer med en indkomst under 1,9 købekraftskorrigerede 2011-dollars om dagen), er blevet reduceret til under en tredjedel, fra 36 pct. i 1990 til 10 pct. i 2015. I 1990 var der knap 1,9 mia. ekstremt fattige, mens antallet var faldet til 734 millioner i 2015, dvs. et fald på knap 1,2 mia. ekstremt fattige, jf. figur 15.3. Denne udvikling er sket, på trods af at verdens befolkning er vokset med 2 mia. personer i samme periode.

Figur 15.3. Antal ekstremt fattige og deres andel af verdens befolkning, 1990-2015

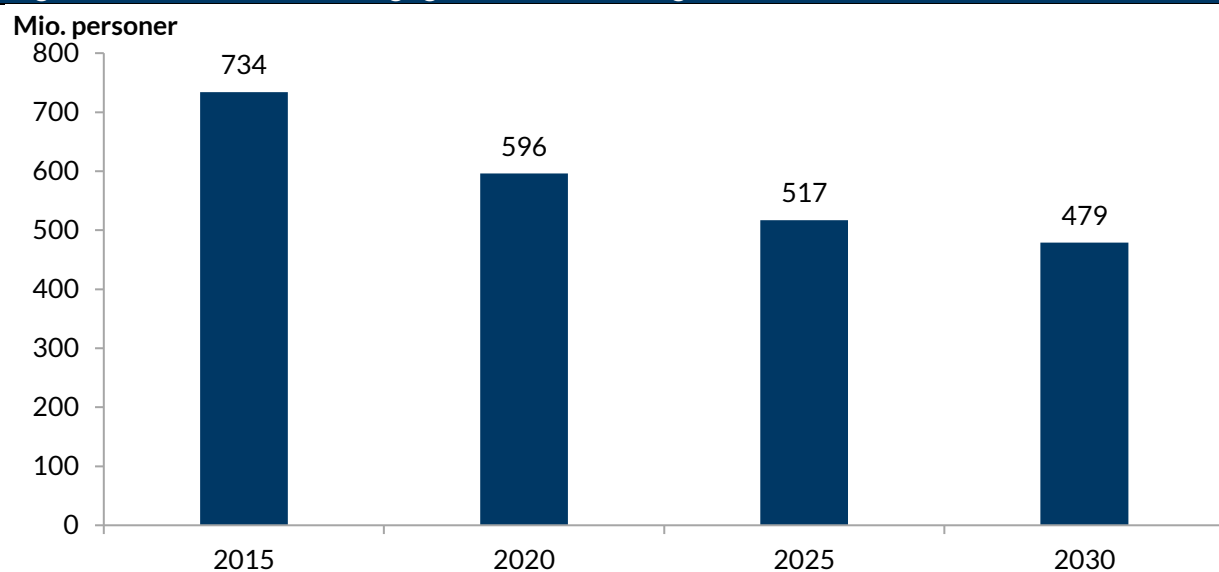

Verdensbanken vurderer²⁵, at antallet vil falde fra 734 mio. personer i 2015 til 479 mio. personer i 2030²⁶, altså en reduktion med yderligere 1/3 frem til 2030, jf. figur 15.4.

²⁵ <http://blogs.worldbank.org/opendata/number-extremely-poor-people-continues-rise-sub-saharan-africa>

²⁶ Svarende til ca. 6 pct. af verdens befolkning. Kilde <https://www.reuters.com/article/us-global-development-poverty/global-goal-to-end-poverty-by-2030-unlikely-to-be-met-world-bank-says-idUSKCN1LZ2J>

Figur 15.4. Forventet udvikling i global ekstrem fattigdom, 2015-2030

Anm.: Ekstremt fattige er personer med en indkomst under 1,9 købekraftskorrigerede 2011-dollars om dagen.
Kilde: Verdensbanken

Opsummering: Udsigt til gunstig udvikling i vækst og ulighed – kan hindres af politik-fejl

Opsummerende er der udsigt til en fortsat gunstig udvikling i velstand og ulighed, når man ser på verden under ét. Den forventede højere vækst i lande, der i dag er mindre velstående, betyder, at mange millioner mennesker kommer ud af fattigdom. Det vil trække i retning af mindre global ulighed. Potentielle hindringer for denne udvikling kunne være krige eller et sammenbrud af globaliseringsprocessen ved, at der bliver indført betydelige barrierer for handel og investeringer. Desuden kan dårlig økonomisk politik i OECD-lande hæmme den gunstige udvikling. Hvis væksten bremser op som følge af dårlig økonomisk politik i de rige lande, indebærer det, at de fattigere lande får sværere ved at eksportere, ligesom mulighederne for migration fra fattigere lande bliver mindre (dermed kan der sendes færre penge hjem til hjemlandet).

16. ULIGHED OG VÆKST I DEN INTERNATIONALE DEBAT

Mange videnskabelige undersøgelser har undersøgt sammenhængen mellem vækst og ulighed. Nogle finder en positiv sammenhæng, og andre en negativ sammenhæng. Den overordnede konklusion i den videnskabelige litteratur er, at der ikke kan påvises nogen sammenhæng mellem vækst og ulighed²⁷. IMF har leveret et bidrag²⁸ til denne videnskabelige litteratur. De konkluderer i en undersøgelse, at øget ulighed bidrager til lavere økonomisk vækst. I deres analyse finder de en negativ korrelation mellem ulighed og økonomisk vækst. I forhold til konklusionen skal det indvendes, at fordi der er negativ korrelation mellem to variabler (her vækst og ulighed), behøver der ikke at være

²⁷ Se Robert Barro, "Inequality and growth in a panel of countries", Journal of economic growth, marts 2000

²⁸ "Redistribution, inequality and growth", Ostry, Berg og Tsangarides, IMF Staff Discussion Note 14/02, februar 2014

en årsagssammenhæng. Man bør derfor se IMF-studiet i sammenhæng med den øvrige litteratur på området (der som nævnt ikke finder nogen systematisk sammenhæng).

IMF anvender som argument for årsagssammenhængen, at i meget ulige samfund kan personer med lave indkomster have svært ved at opnå adgang til hospitaler og uddannelse, ligesom øget ulighed giver "mindre sammenhængskraft". Ingen af disse tre argumenter holder for Danmark. Der er skattefinansieret adgang til hospitaler og uddannelse (herunder har vi den højeste SU i verden), ligesom Danmark har den 5. laveste ulighed i OECD.

Efterfølgende har Verdensbanken da også anført, at IMF-rapportens konklusioner ikke holder vand ved nærmere eftersyn. Om IMF-rapportens resultater om vækst og ulighed skriver Verdensbanken²⁹, at *"it is not possible to draw any conclusion about the effect of inequality on growth, whether positive or negative"*.

Økonomi- og Indenrigsministeriet var også kritiske over for konklusionen i IMF-analysen³⁰: *"Der er ikke belæg for at sige, at der er en entydig og universel sammenhæng mellem indkomstforskelle og vækst. Sammenhængen er kompleks og afhænger af en række forhold. ... Man kan således ikke konkludere, at større ulighed entydigt skader væksten (ligesom der heller ikke er belæg for det modsatte udsagn)."*

²⁹"Taking on inequality, Poverty and shared prosperity 2016", Verdensbanken.

³⁰ Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 5 vedrørende B 18 om en lighedsudredning af 13. januar 2015

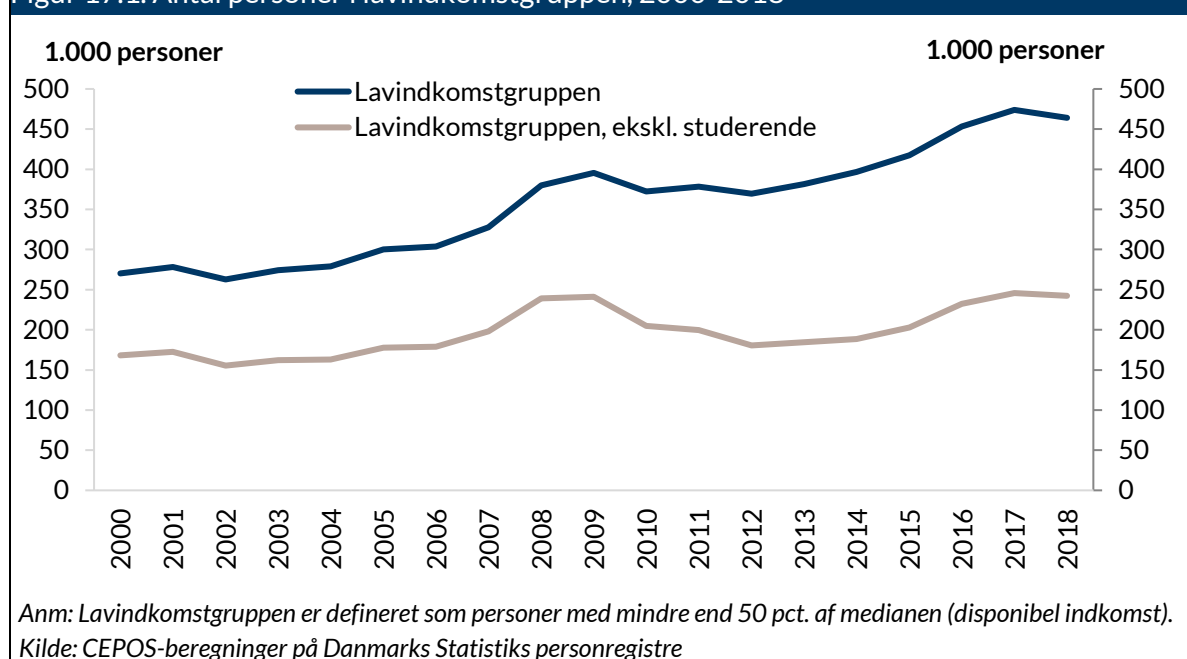
DEL V. RELATIV FATTIGDOM I DANMARK

17. LAVINDKOMSTGRUPPEN (<50 PCT. AF MEDIANINDKOMSTEN)

Lavindkomstgruppen er defineret som de personer, der har en disponibel indkomst (bruttoindkomst minus indkomstskat) på under halvdelen af medianindkomsten i befolkningen. Medianindkomsten er den disponible indkomst for den person, som er præcis midt i indkomstfordelingen. Dvs. den ene halvdel af befolkningen har en lavere disponibel indkomst end medianen, og den anden halvdel har en højere disponibel indkomst end medianen.

I 2017 var medianindkomsten 241.800 kr. (2018-data opskrevet til 2020-niveau), og lavindkomstgruppen består derfor af personer med disponible indkomster mindre end 120.900 kr. årligt eller ca. 10.100 kr. om måneden³¹. Opgørelsen foretages med ækvivalerede disponible indkomster, jf. boks A1.3 i appendiks. I 2018 var der ca. 464.000 personer i lavindkomstgruppen, svarende til 8,1 pct. af befolkningen, jf. figur 17.1. Det er en stigning siden år 2000 på 72 pct., hvor niveauet var på 270.000 personer i 2000, svarende til 5,1 pct. af befolkningen).

Figur 17.1. Antal personer i lavindkomstgruppen, 2000-2018

Studerende indgår i lavindkomstgruppen, men er i færd med at dygtiggøre sig og vil derfor senere i livet typisk opnå en relativ høj indkomst. Derfor er det ikke umiddelbart et problem at være i lavindkomstgruppen som studerende. Der er sket en stor stigning i antallet af studerende de seneste 10 år. Ser man bort fra studerende³², er lavindkomstgruppen kun vokset med 44 pct. siden år 2000.

³¹ Mere præcist er indkomstgrænsen for lavindkomstgruppen beregnet som et 3-årigt gennemsnit, dvs. for 2018 er der tale om et gennemsnit for årene 2016-2018, hvor 2016 og 2017 er opregnet til 2018-niveau med lønudviklingen. Dermed er indkomstgrænsen for lavindkomstgruppen beregnet på samme måde som grænsen for relativ fattigdom, jf. afsnit 18.

³² Og personer der bor sammen med studerende.

Faktisk er antallet af personer i lavindkomstgruppen ekskl. studerende i 2018 på omtrent samme niveau som i 2008 og 2009.

Derudover er det heller ikke umiddelbart et økonomisk problem at være i lavindkomstgruppen i et enkelt år, hvis man forud har haft højere indkomst fx gennem beskæftigelse. Dermed er der mulighed for at spare op til dårligere tider. Derfor er det mere relevant at fokusere på længerevarende perioder med lav indkomst. Hvis man har en vis formue eller gode lånemuligheder, kan man også opretholde et pænt forbrug, selvom man har en lav indkomst. Derfor ser det næste afsnit nærmere på Thorning-regeringens fattigdomsgrænse.

18. THORNING-REGERINGENS FATTIGDOMSGRÆNSE

Thorning-regeringen indførte i 2013 en officiel relativ fattigdomsgrænse på baggrund af anbefalingerne fra et ekspertudvalg³³. Den relative fattigdomsgrænse blev ophævet af Løkke-regeringen i 2015.

For at blive defineret som relativt fattig ud fra Thorning-regeringens definition, skal følgende kriterier være opfyldt:

1. Den ækvivalerede disponible indkomst³⁴ er mindre end 50 pct. af medianindkomsten (dvs. den midterste indkomst i befolkningen).
2. Nettoformuen må ikke være over 100.000 kr. (2010-niveau).
3. Man må ikke være studerende over 18 år³⁵ (fordi det er selvvalgt, og fordi studerende typisk har udsigt til en væsentlig fremgang i disponibel indkomst efter endt studietid).
4. Ovenstående tre punkter skal gælde 3 år i træk.

I 2018 udgjorde grænsen for relativ fattigdom 120.900 kr. i 2020-niveau (3-årigt gennemsnit). Beregningen er foretaget på Danmarks Statistiks personregistre ud fra samme regnemetode, som Thorningregeringen anvendte.

Der er tale om en relativ fattigdomsdefinition. En relativ fattigdomsdefinition har den ulempe, at den ikke forholder sig til hvilke varer (husleje, mad mv.), det er nødvendigt at have råd til for ikke at være økonomisk fattig. Hvis hele Danmarks befolkning fik forøget deres indkomst med 10 pct., ville antallet af fattige ifølge denne definition være uændret, selvom også personer med lave indkomster fik indkomsten forøget med 10 pct.

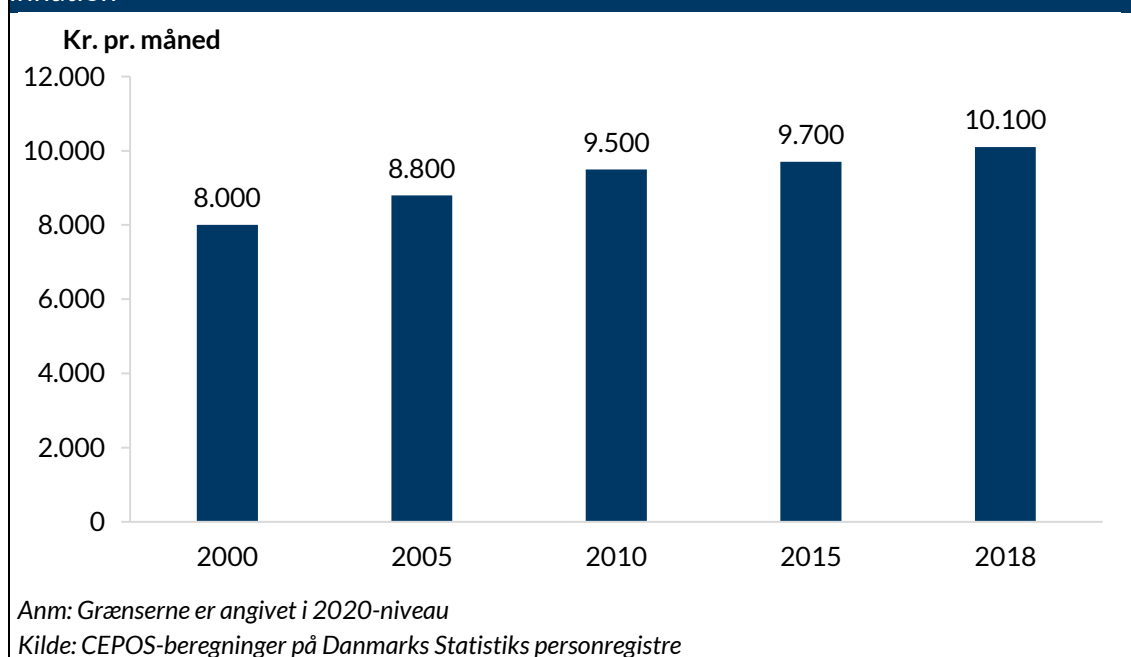
Som følge af stigningen i medianindkomsterne, er fattigdomsgrænsen løbende vokset, også når der korrigeres for inflation. I 2000 var fattigdomsgrænsen på 8.000 kr. efter skat, mens den i 2018 som nævnt er vokset til 10.100 kr. om måneden, jf. figur 18.1. Fra 2015 til 2018 er fattigdomsgrænsen vokset med 400 kr., fra 9.700 kr. til 10.100 kr.

³³ Ekspertudvalg om fattigdom: "En dansk fattigdomsgrænse – analyser og forslag til opgørelsesmetoder"

³⁴ Disponibel indkomst: Indkomst fratrukket skat. For en forklaring af ækvivaleringsmetoden se boks A1.3 i appendiks 1.

³⁵ Eller bo sammen med en studerende over 18 år

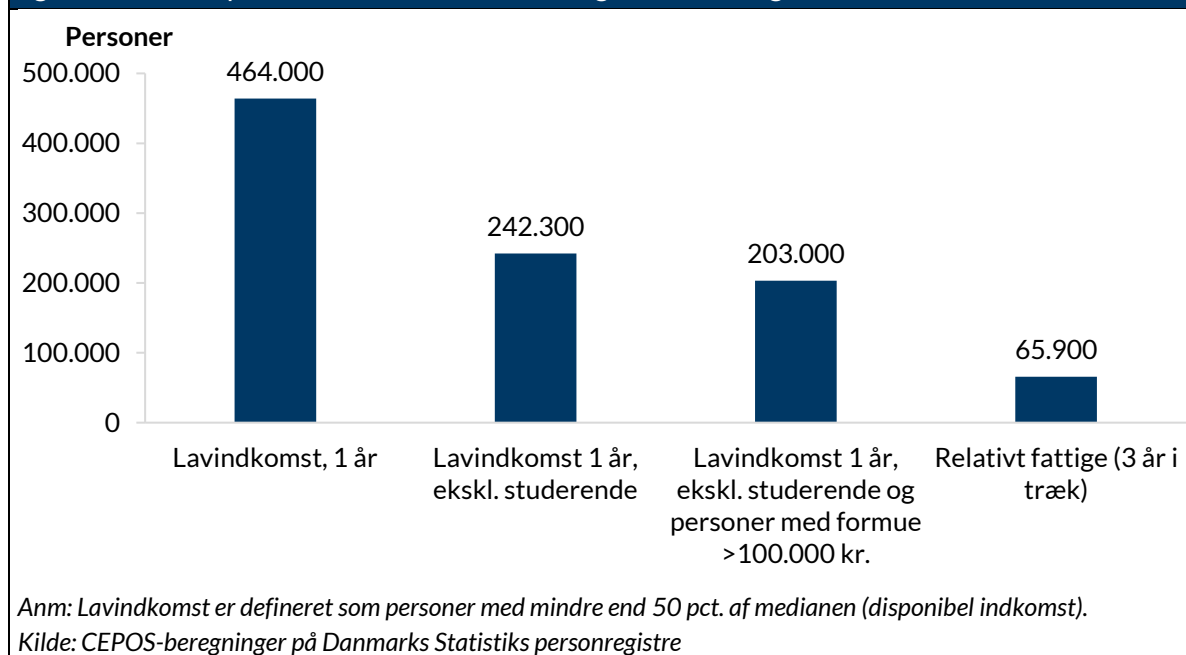
Figur 18.1. Udvikling i månedlig grænse for relativ fattigdom siden 2000 korregeret for inflation

464.000 personer er i 2018 i lavindkomstgruppen målt på den disponible indkomst (mindre end 50 pct. af medianindkomsten). Næsten halvdelen af denne gruppe er studerende (eller bor sammen med en studerende). Dette er en selvvalgt og midlertidig situation, og den disponible indkomst vil stige efter endt uddannelse. Uden studerende er der 242.300 personer med relativt lave indkomster. Ser man yderligere bort fra personer med mere end 100.000 kr. i formue, er der 203.000 personer tilbage i lavindkomstgruppen. Skal dette gælde i tre år i træk, er der 65.900 personer tilbage, der ifølge Thorning-regeringens fattigdomsdefinition er relativt fattige.

Dermed er det kun ca. hver 7. af de 464.000 personer, som umiddelbart indgår i lavindkomstgruppen, som er relativt fattige i 2018 ifølge Thorning-regeringens fattigdomsdefinition, jf. figur 18.2.

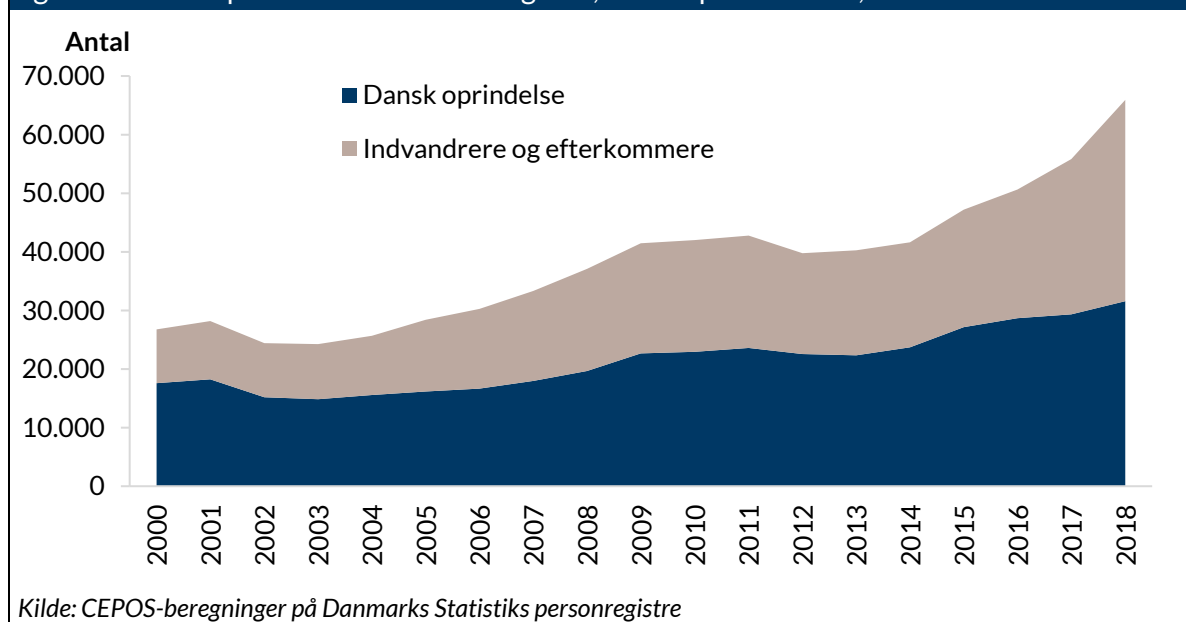
Figur 18.2. Antal personer med lav indkomst og relativt fattige, 2018

Ud fra Thorning-regeringens definition af relativ fattigdom, var der i 2018 65.900 relativt fattige personer i Danmark, svarende til 1,1 pct. af befolkningen. Det er mere end en fordobling siden år 2000, hvor der var 26.700 relativt fattige. Stigningen er særligt indtruffet siden 2014, jf. figur 18.3.

Stigningen i den relative fattigdom på 24.000 personer siden 2014 skyldes i høj grad en stigning blandt indvandrere og efterkommere. 2/3 af stigningen (16.000 personer) er indvandrere og efterkommere, mens den sidste 1/3 (8.000 personer) er personer af dansk oprindelse. Denne udvikling skal ses i sammenhæng med integrationsydelsens indførelse i 2015 samt kontanthjælpsloftet.

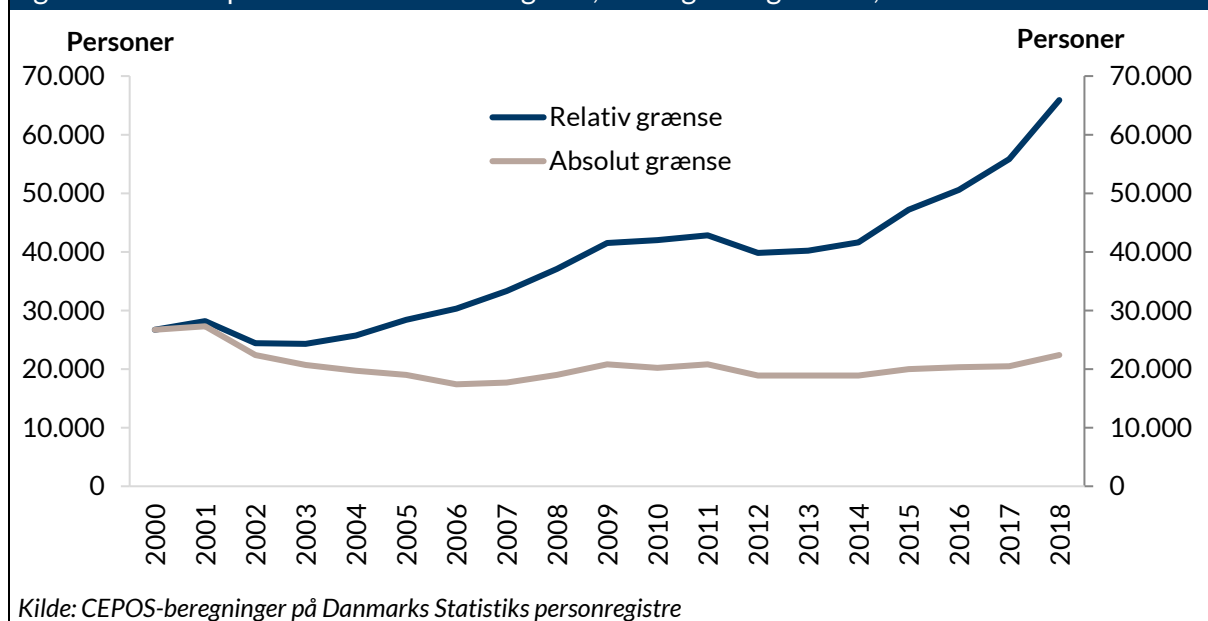
Figur 18.3. Antal personer berørt af fattigdom, fordelt på herkomst, 2000-2018

Som følge af realvæksten i økonomien og politik-tiltag (som fx skattereformer) er medianindkomsten (som fattigdomsgrænsen afhænger af) vokset over perioden. I 2000 udgjorde grænsen for relativt fattige 8.000 kr. om måneden, mens den i 2018 var vokset til 10.100 kr. om måneden, jf. også figur 18.1 ovenfor.

Såfremt man havde fastholdt fattigdomsgrænsen på niveauet på 8.000 kr. om måneden i år 2000 (dvs. uændret købekraft, hvor der kun korrigeres for udviklingen i forbrugerpriserne), ville antallet i fattigdomsgruppen være faldet fra 26.700 personer i 2000 til 22.400 personer (0,4 pct. af befolkningen) i 2018 - en nedgang på 16 pct., jf. figur 18.4.

Figur 18.4. Antal personer berørt af fattigdom, 2 fattigdomsgrænser, 2000-2018

Udviklingen i antallet af fattige afhænger således afgørende af, om man bruger en absolut eller relativ fattigdomsgrænse. Hvis man anvender et absolut fattigdomsbegreb, er der 16 pct. færre fattige i 2018 sammenlignet med 2000. Modsat er fattigdommen mere end fordoblet (stigning på 146 pct.), hvis man anvender en relativ fattigdomsgrænse (som Thorning-regeringen gjorde).

Det bemærkes, at ovenstående beregninger med en fast grænse på 2000-niveau ikke er et udtryk for en absolut fattigdomsgrænse i den forstand, at man skal have dette beløb for ikke at være berørt af reel økonomisk fattigdom. Derimod tager beregningerne udgangspunkt i den relative fattigdomsgrænse i år 2000 og fremskriver denne med inflationen (så man hvert år har mulighed for at købe de samme varer og tjenester, hvis man har en indkomst, der svarer til fattigdomsgrænsen).

19. ANTAL RELATIVT FATTIGE BØRN REDUCERES FRA 61.000 TIL 15.000 NÅR MAN BRUGER SOCIALDEMOKRATERNES 3-ÅRS GRÆNSE FOR FATTIGDOM

I 2018 og i forbindelse med valgkampen i 2019 fyldte debatten om fattige børn meget. Antallet blev opgjort til 64.500 af Danmarks Statistik, og det refererede til 2017. Det nye tal for 2018 udgør 61.200 personer, og dermed er der tale om et fald på godt 3.000 børn, jf. figur 19.1. Ifølge Danmarks Statistiks egen definition af relativ fattigdom skal man kun have lav indkomst i 1 år.

Figur 19.1. Antal børn i 1-årig relativ fattigdom

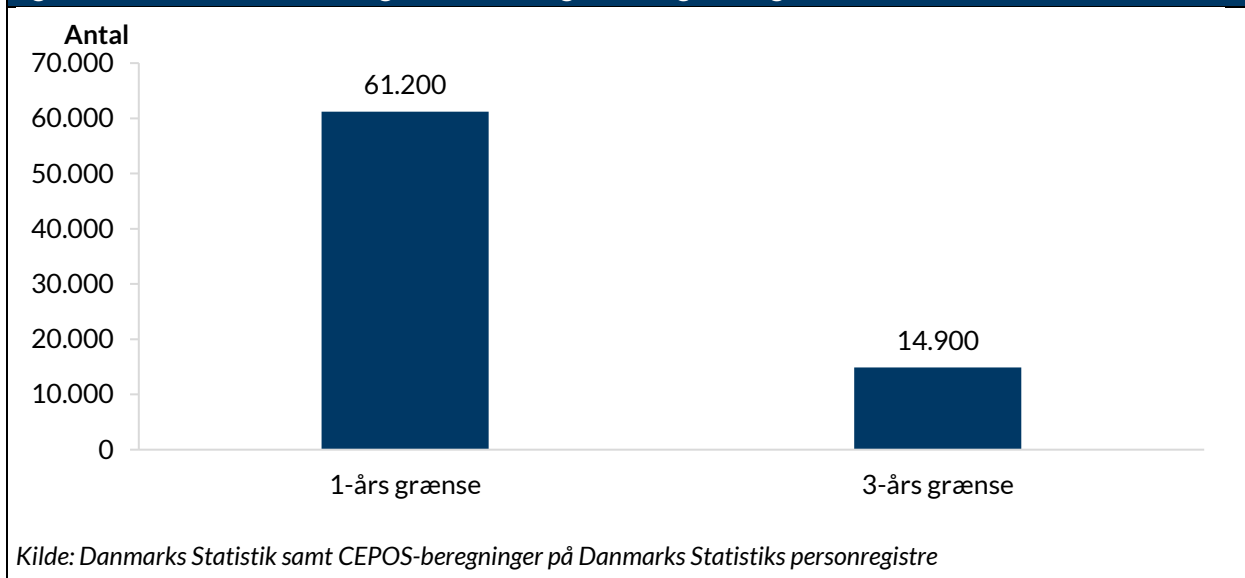

Socialdemokraterne har indikeret, at de vil genindføre Thorning-regeringens fattigdomsgrænse. Pernille Rosenkrantz-Theil (S) har sagt til Børsen (17. januar 2019) at: *"I overordnede træk vil den nok komme til at ligne den gamle fattigdomsgrænse"*³⁶. Ifølge Thorning-regeringens fattigdomsgrænse er man relativt fattig, hvis man har relativ lav indkomst 3 år i træk (og ikke er studerende eller har formue over 100.000 kr.). Hvis S-regeringen genindfører Thornings fattigdomsgrænse, vil ca. 65.900 personer blive opgjort som relativt fattige i 2018, heraf 14.900 børn.

Dvs. hvis S-regeringen genindfører Thornings 3-årige fattigdomsgrænse, vil antallet af relativt fattige børn blive reduceret med godt 75 pct. fra 61.200 til 14.900, jf. figur 19.2. Det skyldes i høj grad, at der er stor mobilitet ud af gruppen af 1-års-fattige, og at 43 pct. er ude efter 1 år, jf. afsnit 23.

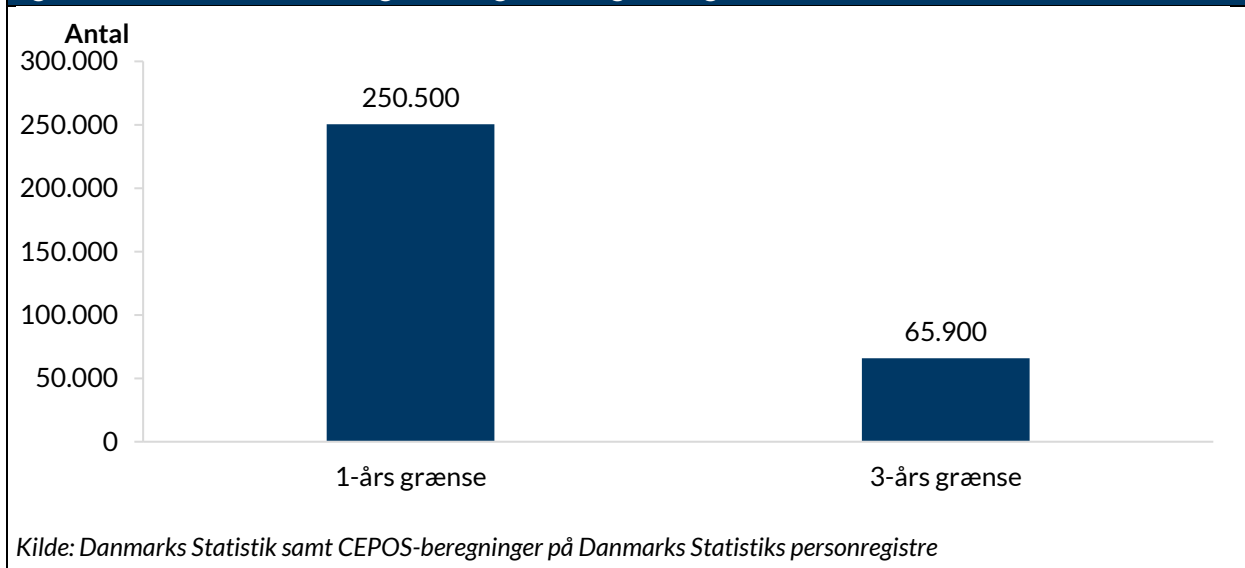
³⁶ Kilde: [Børsen d. 17. januar 2018](#). Af artiklen fremgår det, at S ikke har lagt sig endeligt fast på fattigdomsgrænsen, men at *"I overordnede træk vil den nok komme til at ligne den gamle fattigdomsgrænse"*, ifølge Pernille Rosenkrantz-Theil. Endvidere fremgår det af artiklen at: *"Vinder de magten efter valget, vil Socialdemokratiet altså bruge treårsgrænsen for fattigdom..."* *"Som stat skal man vælge, om man bruger det ene eller det andet, og der synes jeg, at det mest relevante er treårsfattigdomsgrænsen, fordi det er der, fattigdommen for alvor bider sig fast,"* siger Pernille Rosenkrantz-Theil som begrundelse for valget af grænsen på tre år.

Figur 19.2. Antal relativt fattige børn, 1-års grænse og 3-års grænse, 2018

Også når man ser på hele befolkningen, er der meget stor forskel på at bruge Danmarks Statistiks 1-års grænse og Thornings 3-års grænse. Bruger man en 1-års grænse, er der 250.500 relativt fattige i 2018 ifølge Danmarks Statistik, mens der er 65.900 relativt fattige i 2018, når man bruger en 3-års grænse, jf. figur 19.3. Dvs. også en reduktion på knap 75 pct. ved at gå fra 1-års grænse til 3-års grænse. Igen skyldes reduktionen i høj grad, at der er stor mobilitet ud af gruppen af 1-års-fattige, og at ca. halvdelen er ude efter 1 år, jf. afsnit 23.

Figur 19.3. Antal relativt fattige, 1-års grænse og 3-års grænse, 2018

Forskel på Danmarks Statistiks og Thorning-regeringens fattigdomsdefinition

Den primære forskel på de to opgørelser af relativ fattigdom er som nævnt, at man med Danmarks Statistiks definition kun skal være under lavindkomstgrænsen i 1 år, mens man med Thorning-regeringens grænse skal være under lavindkomstgrænsen 3 år i træk.

Der er dog en række andre forskelle mellem de to opgørelser, jf. tabel 19.1.

For begge opgørelser gælder, at lavindkomstgrænsen er defineret som 50 pct. af medianindkomsten efter skat (disponibel indkomst), hvor medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen.

Tabel 19.1. Forskelle mellem Danmarks Statistiks og Thorning-regeringens fattigdomsdefinition

Definition af relativ fattigdom	Thorning-regeringen	Danmarks Statistik
Antal år under lavindkomstgrænse	3 år i træk	1 år
Formuegrænse	100.000 kr. (2010-niveau) pr. voksen	Formuegrænsen pr. voksen svarer til lavindkomstgrænsen i året
Studerende og flytninger	Studerende over 17 år og deres familier indgår ikke som relativt fattige	Hvis hovedforsørgeren i familien er studerende, indgår familien ikke som relativt fattig. Unge, der er flyttet hjemmefra i løbet af året, bliver heller ikke betegnet som relativt fattige.
Ækvivaleringsmetode (til beregning af stordriftsfordele i familier)	(Antal personer i husstanden)^{0,6} For en enlig med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $3^{0,6}=1,9$ For et par med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $4^{0,6}=2,3$	1 voksen: 1 Øvrige voksne over 15 år: 0,5 Børn (under 15 år): 0,3 For en enlig med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $1+2*0,3=1,6$ For et par med 2 børn: Ækvivaleringsfaktor: $1+0,5+2*0,3=2,1$

20. BØRN I FAMILIER MED LAV INDKOMST MÅLT UD FRA EN ABSOLUT FATTIGDOMSGRÆNSE

I ovenstående afsnit ses der udelukkende på relative fattigdomsgrænser.

Ser man derimod på udviklingen i antal børn under en absolut lavindkomstgrænse, er antallet nedbragt markant siden år 2000. Der er her regnet på en absolut lavindkomst-grænse, der tager udgangspunkt i 50 pct. af medianen mht. den disponible indkomst (indkomst efter skat) i 2000. Efter år 2000 forhøjes grænsen med forbrugerpriserne, så man hvert år kan købe de samme varer, hvis ens indkomst svarer til lavindkomstgrænsen. Dvs. hvis alle indkomster stiger med 10 pct., vil der komme færre under lavindkomstgrænsen. Sagt på en anden måde: Hvis realindkomsten (disponibel indkomst i faste priser) vokser for alle, så falder antallet af personer under lavindkomstgrænsen³⁷.

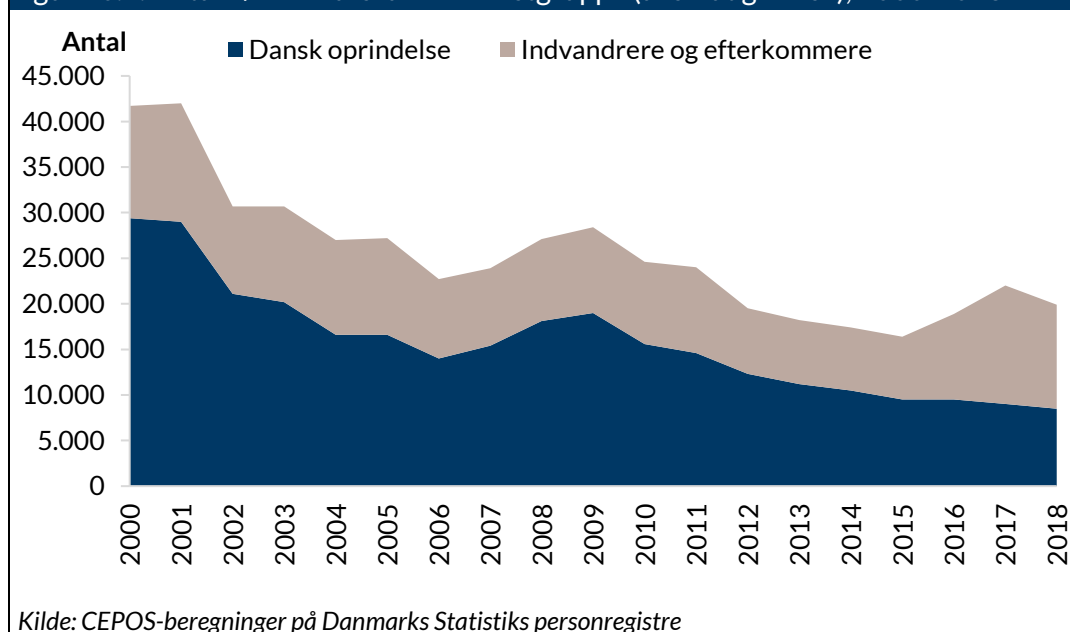
³⁷ Det bemærkes, at denne lavindkomstgrænse med en fast grænse på 2000-niveau ikke er et udtryk for en absolut fattigdomsgrænse i den forstand, at man skal have dette beløb for ikke at være berørt af reel økonomisk fattigdom, dvs. hvor

1-årig lavindkomstgruppe: Reduktion fra 42.000 børn i 2000 til 20.000 børn i 2018.

Anvender man denne absolutte lavindkomstgrænse og ser på børn i den såkaldte 1-årige lavindkomstgruppe (hvor studerende og personer med formue over 100.000 kr. er fjernet)³⁸, er der 20.000 børn med lav indkomst i 2018. Det svarer til mere end en halvering siden år 2000, hvor der var 42.000 børn med lav indkomst, jf. figur 20.1. Når antallet af børn med lave indkomster er faldet, så skyldes det bl.a., at de offentlige ydelser (herunder kontanthjælpen) er steget mere end inflationen. Dvs. at overordnet kan personer på overførselsindkomster år for år købe flere varer. Der er undtagelser herfor. Bl.a. reducerede Thorning-regeringen kontanthjælpen for unge under 30 år i 2013, og Løkke-regeringen indførte kontanthjælpsloftet i oktober 2016, ligesom den indførte en relativ lav integrationsydelse fra 2015 for udlændinge. Herudover har den stigende beskæftigelse også flyttet personer ud af lavindkomstgruppen.

Der er sket en stigning i antallet af børn med lav indkomst siden 2015. Det skyldes alene en stigning blandt børn af indvandrere og efterkommere, hvilket skal ses i sammenhæng med integrationsydelsens indførelse i 2015 samt kontanthjælpsloftet. For børn med dansk oprindelse er antallet i 2018 det laveste siden 2000.

Figur 20.1. Antal børn i 1-års lavindkomstgruppe (absolut grænse), 2000-2018

man fx ikke har råd til mad. Derimod tager beregningerne udgangspunkt i den relative fattigdomsgrænse i år 2000 og fremskriver denne med inflationen (så man hvert år har mulighed for at købe de samme varer og tjenester, hvis man har en indkomst, der svarer til fattigdomsgrænsen).

³⁸ Disse kriterier svarer til, hvad Thorning-regeringens ekspertgruppe om fattigdom anvendte.

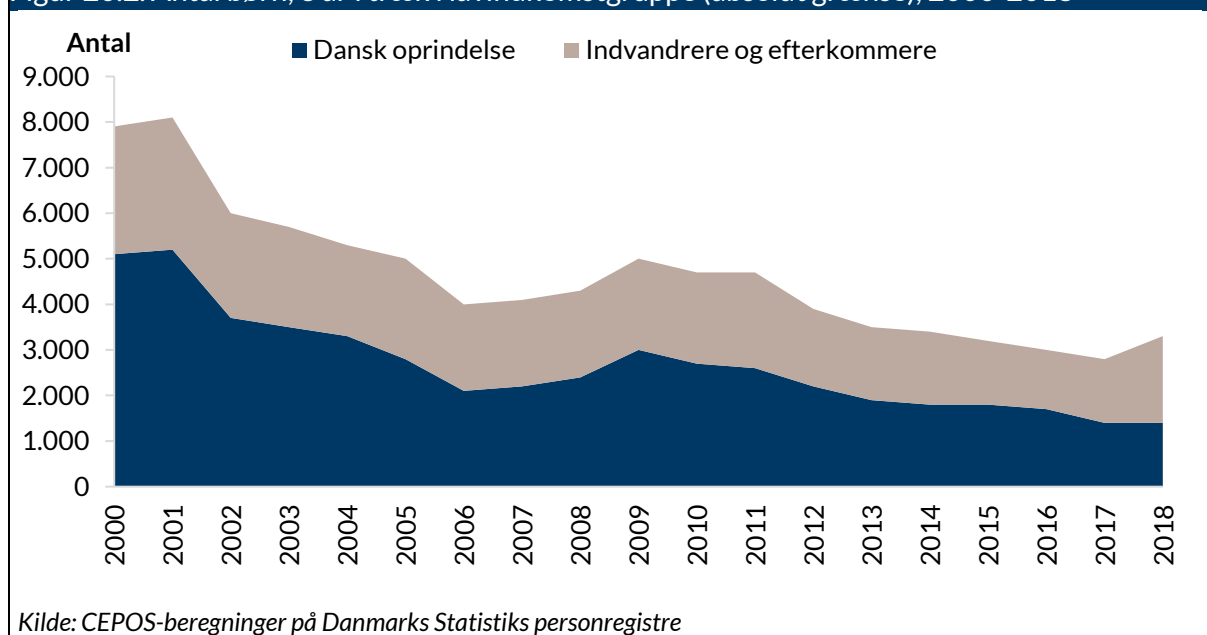
3 år i træk i lavindkomstgruppe: Antal børn med lav indkomst nedbragt med 57 pct. siden 2000

Ifølge Thorning-regeringens fattigdomsdefinition skal man være 3 år i træk i lavindkomstgruppen for at blive kategoriseret som relativt fattig (ud fra en erkendelse af, at det ikke er et problem, hvis en person har lav indkomst et enkelt år).

Anvender man den absolutte lavindkomstgrænse og ser på børn, der 3 år i træk er i lavindkomstgruppen (hvor studerende og personer med formue over 100.000 kr. er fjernet), er der tale om 3.400 lavindkomst-børn i 2018 mod ca. 7.900 i år 2000. Dermed er antallet af børn med lav indkomst nedbragt med 57 pct. siden 2000, jf. figur 20.2.

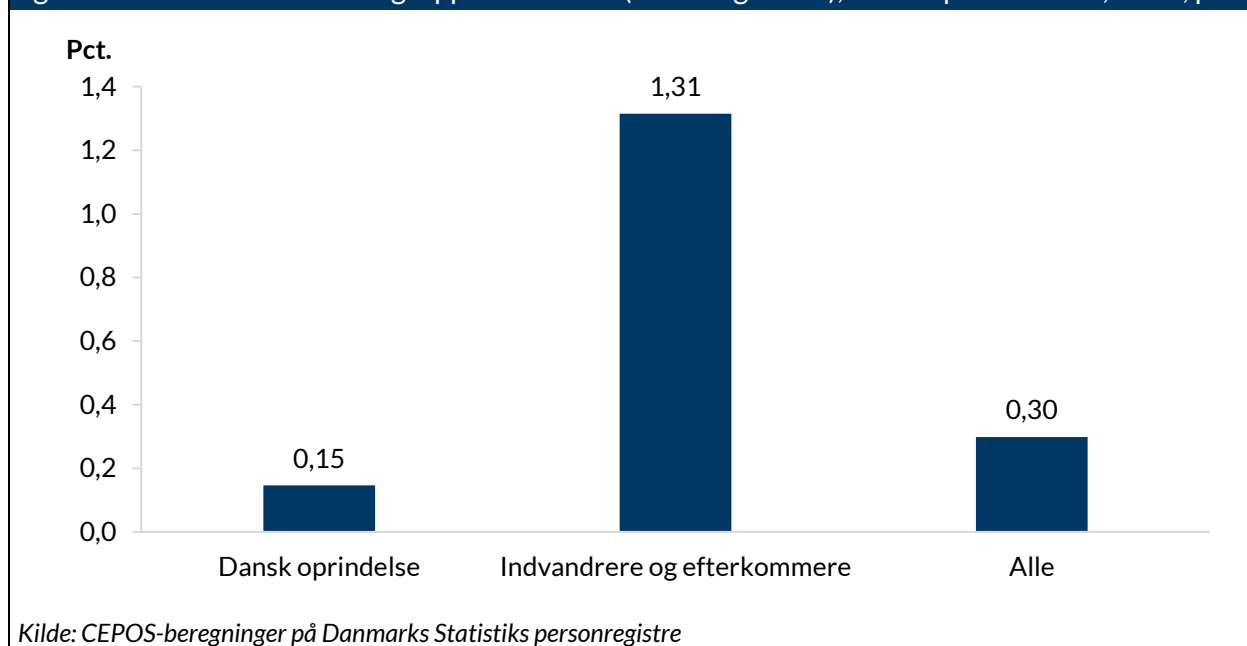
I 2018 er der sket en stigning i antallet af børn i familier med lav indkomst 3 år i træk. Stigningen er stort set udelukkende sket blandt indvandrere og efterkommere. Det skal ses i sammenhæng med integrationsydelsens indførelse i 2015 samt kontanthjælpsloftet – og at man skal være 3 år i træk i lavindkomstgruppen.

Figur 20.2. Antal børn, 3 år i træk i lavindkomstgruppe (absolut grænse), 2000-2018

I 2018 er det kun 0,3 pct. af børnene, der er i lavindkomstgruppen målt på denne måde. For børn af dansk oprindelse, er det 0,15 pct., dvs. 15 for hver 10.000 børn, jf. figur 20.3. For indvandrere og efterkommere er 1,3 pct. af børnene i denne lavindkomstgruppe.

Figur 20.3. Børn i lavindkomstgruppe 3 år i træk (absolut grænse), fordelt på herkomst, 2018, pct.

Når man ser på børn, der har været i lavindkomstgruppen 3 år i træk, skal man være opmærksom på, at fx kontanthjælpsloft og integrationsydelse ikke fuldt ud har været i kraft i 3 år i 2018, og derfor endnu ikke er slået fuldt igennem på antallet af børn med lav indkomst 3 år i træk.

En succeshistorie, at færre børn har lav indkomst

Der er nogle, der gerne vil fremstille det som om, at der er sket en voldsom stigning i fattige børn. Men grunden til, at fx AE-Rådet finder, at der sker en stigning i antal fattige, er udelukkende, at man hvert år forhøjer fattigdomsgrænsen, dvs. man hæver barren for, hvornår man er fattig. Men faktisk er udviklingen den stik modsatte, jf. ovenfor: Der er færre og færre børn, der lever i familier med lave indkomster. Det skyldes, at der er vækst i samfundet, og at væksten kommer alle indkomstlag til gode. Det er en succeshistorie. Hvis man gerne vil have mere af det, skal vi have mere vækst - ikke mere omfordeling, som hæmmer væksten.

21. HVEM ER DE RELATIVT FATTIGE I 2018?

I dette afsnit ses der nærmere på, hvem der indgår som relativt fattig i 2018 efter Thorning-regeringens definition. Dvs. opdelt på socioøkonomisk status, alder, herkomst og familietype.

Relativt fattige i 2018: Socioøkonomisk status

Den største gruppe af relativt fattige er kontanthjælpsmodtagere med 22.300 personer, svarende til at 11,5 pct. af kontanthjælpsmodtagerne er relativt fattige (og dermed at 9 ud af 10 kontanthjælpsmodtagere ikke er under Thornings fattigdomsgrænse), jf. tabel 21.1. Derudover er bl.a. selvstændige og dagpengemodtagere også overrepræsenterede blandt de relativt fattige, idet hhv. 2 pct. og 2,7 pct. af disse grupper er relativt fattige, hvilket er omtrent dobbelt så højt som for hele befolkningen (1,1 pct.). Blandt folke- og førtidspensionister samt efterlønsmodtagere er der meget få

relativt fattige (mellem 0,0 og 0,4 pct.). Det skal ses i lyset af, at disse ydelser generelt ligger over fattigdomsgrænsen, og at man typisk modtager dem hele året.

Tabel 21.1. Relativt fattige opdelt på socioøkonomisk status, 2018

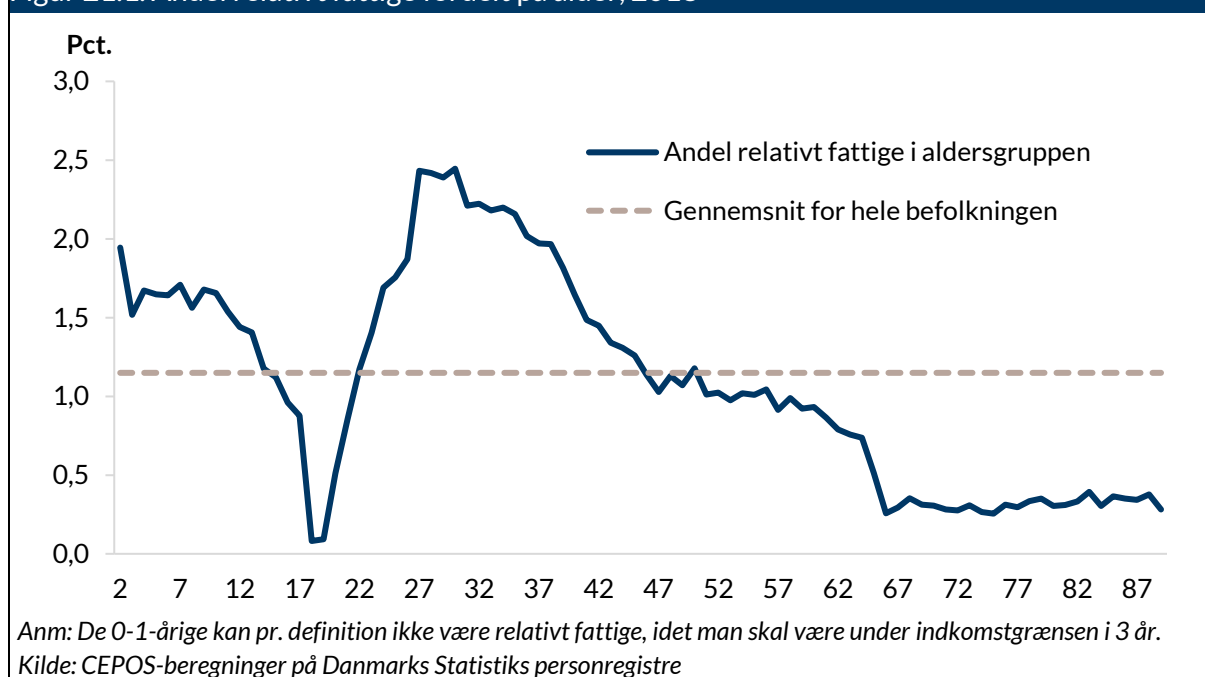
	Antal relativt fattige	Andel i gruppen, som er relativt fattige
	<i>Personer</i>	<i>Pct.</i>
Selvstændige	3.200	2,0
Lønmodtagere	5.500	0,2
Dagpengemodtagere	2.500	2,7
Førtidspensionister	800	0,4
Folkepensionister	2.800	0,3
Efterlønsmodtagere	0	0,0
Kontanthjælpsmodtagere	22.300	11,5
Andre	13.900	9,2
Børn under 15 år	13.000	1,4
Elever min. 15 år, under ud- dannelse	2.000	0,4
Alle	65.900	1,1
<i>Anm.: Antal relativt fattige personer er afrundet til nærmeste 100 personer. Antal relativt fattige summerer ikke til totalen pga. afrunding.</i>		
<i>Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre</i>		

For at modtage fuld folkepension i 2018, skal man have opholdt sig i Danmark i mindst 40 år i alderen 15-65 år. Ser man nærmere på de 2.800 folkepensionister under den relative fattigdomsgrænse, har 70 pct. af dem ikke opholdt sig i Danmark i 40 år og modtager derfor ikke fuld folkepension. Dette skal ses i lyset af, at 2 ud af 3 folkepensionister under den relative fattigdomsgrænse er indvandrere.

Relativt fattige i 2018: Alder

Unge i slutningen af 20'erne er i højere grad relativt fattige sammenlignet med resten af befolkningen. 2,4 pct. af de 27-30-årige er relativt fattige, sammenlignet med gennemsnittet på 1,1 pct. for hele befolkningen, jf. figur 21.1.

Figur 21.1. Andel relativt fattige fordelt på alder, 2018

Det skyldes, at fx kontanthjælpen er lavere for personer under 30 år (indført af Thorning-regeringen). De lavere ydelser for unge er bl.a. indført for, at det ikke skal være mere attraktivt at være på overførselsindkomst i forhold til at være studerende. Desuden er ledigheden for 25-29-årige højere end for øvrige aldersgrupper.

I takt med at beskæftigelsen og indkomsten stiger med alderen, så falder andelen af de relativt fattige op til pensionsalderen. Ser man på personer, der har nået folkepensionsalderen, er der meget få relativt fattige blandt pensionisterne. Det skyldes, at folkepensionen er højere end grænsen for relativ fattigdom, og en enlig, der er berettiget til fuld folkepension, vil dermed være over fattigdomsgrænsen.

Relativt fattige i 2018: Herkomst (dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere)

Ud af de 65.900 relativt fattige personer i 2018, udgøres knap halvdelen af personer med dansk oprindelse (31.600 personer). Indvandrere udgør 27.800 personer, mens efterkommere udgør de resterende 6.600 personer. Indvandrere og efterkommere er dermed kraftigt overrepræsenterede blandt de relativt fattige i 2018. 4,9 pct. af indvandrerne og 3,6 pct. af efterkommerne er relativt fattige, hvilket kan sammenlignes med 1,1 pct. for hele befolkningen, jf. tabel 21.2. Omvendt er personer med dansk oprindelse underrepræsenterede, idet 0,6 pct. er relativt fattige.

Tabel 21.2. Relativt fattige i 2018, opdelt på herkomst		
	Antal	Andel af gruppen, der er relativt fattig
	Personer	Pct.
Dansk oprindelse	31.600	0,6
Indvandrere	27.800	4,9
Efterkommere	6.600	3,6
I alt	65.900	1,1
Anm.: Antal relativt fattige personer er afrundet til nærmeste 100 personer. Antal relativt fattige summerer ikke til totalen pga. afrunding.		
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre		

22. ROCKWOOL FONDENS MINIMUMSBUDGET

Rockwool Fondens Forskningsenhed har udarbejdet et bud på et minimumsbudget. Rockwool Fonden definerer minimumsbudgettet som det laveste rådighedsbeløb, der skal til hver måned for at opretholde en beskeden tilværelse. Minimumsbudgettet afhænger af hvor mange voksne og børn, der er i familien og hvor i landet, familien bor. I budgettet er der antaget minimumsudgifter til det enkelte familiemedlem til ting og goder, som den pågældende person kan bruge. Fx tøj, transport samt mad og drikke, jf. tabel 22.1.

Tabel 22.1 Månedligt minimumsbudget for par med to børn, 2020-priser	
Individuelle udgifter	11.087
- Mad og drikke	4.775
- Beklædning og sko	1.678
- Hygiejne og sundhed	870
- Transport	1.901
- Kultur og fritid	1.016
- Daginstitution	846
Husholdningsspecifikke udgifter	11.178
- Husholdningsartikler	377
- Varige forbrugsgoder	504
- Forsikring	1.125
- Kultur og fritid	912
- Husleje	6.696
- El, vand og varme	1.565
I alt	22.264
Anm: Rockwool Fonden angiver udgifterne i 2015-niveau. CEPOS har opregnet udgifterne til 2020-niveau med forbrugerpriserne. Det er antaget, at familien bor i hovedstadsområdet, at børnene er 5 og 10 år gamle, og at familien har 50 pct. økonomisk friplads i daginstitution.	
Kilde: Rockwool Fondens budgetberegner samt CEPOS-beregninger.	

Minimumsbudgettet svinger fra 10.800 kroner for en enlig person uden børn, til 26.100 kroner for et par med tre børn.

Rockwool Fondens minimumsbudget ligger i 2020 over kontanthjælpsmodtageres disponible indkomst for alle familietyper, bortset fra en enlig uden børn, jf. tabel 22.2.

Tabel 22.2. Rockwool Fondens minimumsbudget sammenlignet med indkomsten for kontanthjælpsmodtagere, 2020-niveau

	Enlig			Par			
	0 børn	1 barn	2 børn	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn
Disponibel indkomst for kontanthjælpsmodtagere	9.500	16.500	20.400	17.400	23.900	25.400	26.400
Minimumsbudget	10.800	14.200	17.000	16.000	19.200	22.300	26.100
Forskel	-1.300	2.400	3.400	1.400	4.700	3.200	300

Anm.: Det er antaget, at børnene er henholdsvis 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen. I beregning af minimumsbudgettet er det antaget, at de voksne er 30-49 år, bor i hovedstaden og har 50 pct. friplads i daginstitutionen. Rockwool Fonden angiver udgifterne i 2015-niveau. CEPOS har opregnet udgifterne til 2020-niveau med forbrugerpriserne. Alle beløb er afrundet til nærmeste 100 kr.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel og Rockwool Fondens budgetberegner.

Rockwool Fonden har lagt ind i sit minimumsbudget, at der er udgifter på ca. 1.100 kr. om måneden til forsikringer for et par med 2 børn. Det er højt, da en indboforsikring koster ca. 200 kr. om måneden. Den høje forsikringspræmie skyldes bl.a., at der også antages udgifter til A-kasse-kontingent, hvilket ikke er relevant for mange lavindkomstfamilier herunder fx kontanthjælpsfamilier. Månedlige transportudgifter på 1.900 kr. for en kontanthjælpsfamilie forekommer også højt, ligesom man må undre sig over et bogbudget på 800 kr. om året, når bøger kan lånes gratis på biblioteker. Desuden forekommer det ubegrundet at medtage udgifter til et ur, givet at alle har en mobiltelefon. Endelig antages det, at familien har et Netflix-abonnement. Det bør ikke være en del af et minimumsbudget.

Minimumsbudgettet er således et bud på en absolut fattigdomsgrænse, mens Thornings mål var et relativt fattigdomsmål (der betød, at hvis medianindkomsten blev fordoblet, så blev den relative fattigdomsgrænse også fordoblet, selvom de relativt fattige også fik fordoblet deres indkomst).

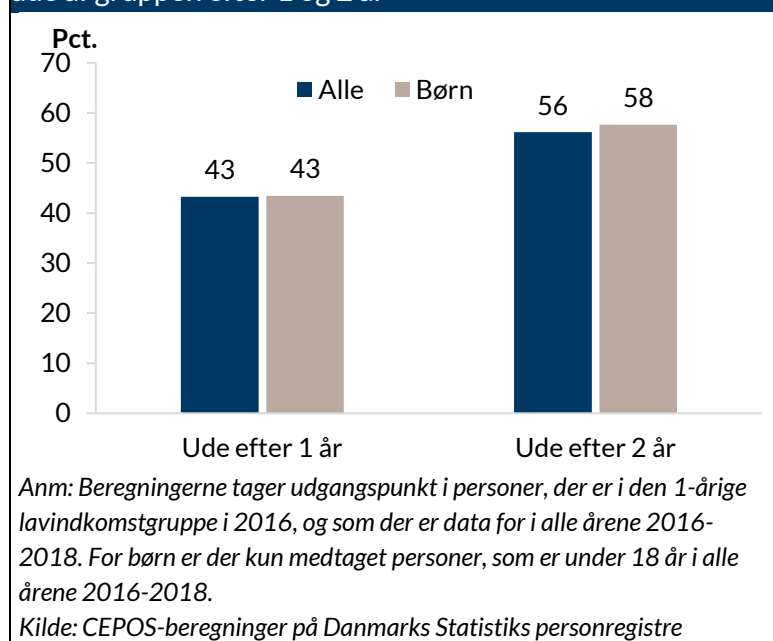
DEL VI. INDKOMSTMOBILITET

23. MOBILITET UD AF LAVINDKOMSTGRUPPEN

Danmarks Statistik har udarbejdet en opgørelse af antal fattige i Danmark, jf. afsnit 19 ovenfor. Danmarks Statistiks fattigdomsdefinition er kendetegnet ved, at man bl.a. kun skal have lav indkomst i et enkelt år for at blive betegnet som fattig. Derimod skulle man med Thorning-regeringens fattigdomsdefinition have lav indkomst 3 år i træk for at være fattig.

Danmarks Statistiks opgørelse af fattigdom ud fra lav indkomst i et enkelt år er problematisk. Der er således en høj grad af mobilitet ud af den 1-årige lavindkomstgruppe (hvor studerende og personer med formue over 100.000 kr. er fjernet)³⁹. Mere end 4 ud af 10 (43 pct.) er ude af gruppen efter 1 år, mens godt halvdelen (56 pct.) ikke er i gruppen efter 2 år⁴⁰, jf. figur 23.1. For børn er mobiliteten ud af lavindkomstgruppen omtrent den samme som for hele befolkningen.

Figur 23.1. Andel af den 1-årige lavindkomstgruppe, som er ude af gruppen efter 1 og 2 år

³⁹ Beregningerne tager udgangspunkt i Thorning-regeringens definition af relativ fattigdom, dog skal man ikke være i gruppen 3 år i træk. Dermed svarer beregningerne ikke præcist til Danmarks Statistiks opgørelse af fattigdom. Se afsnit 19 for forskelle i opgørelserne fra Danmarks Statistik og Thorning-regeringen.

⁴⁰ Beregnet ud fra, at man skal være ude af lavindkomstgruppen i både år 1 og år 2.

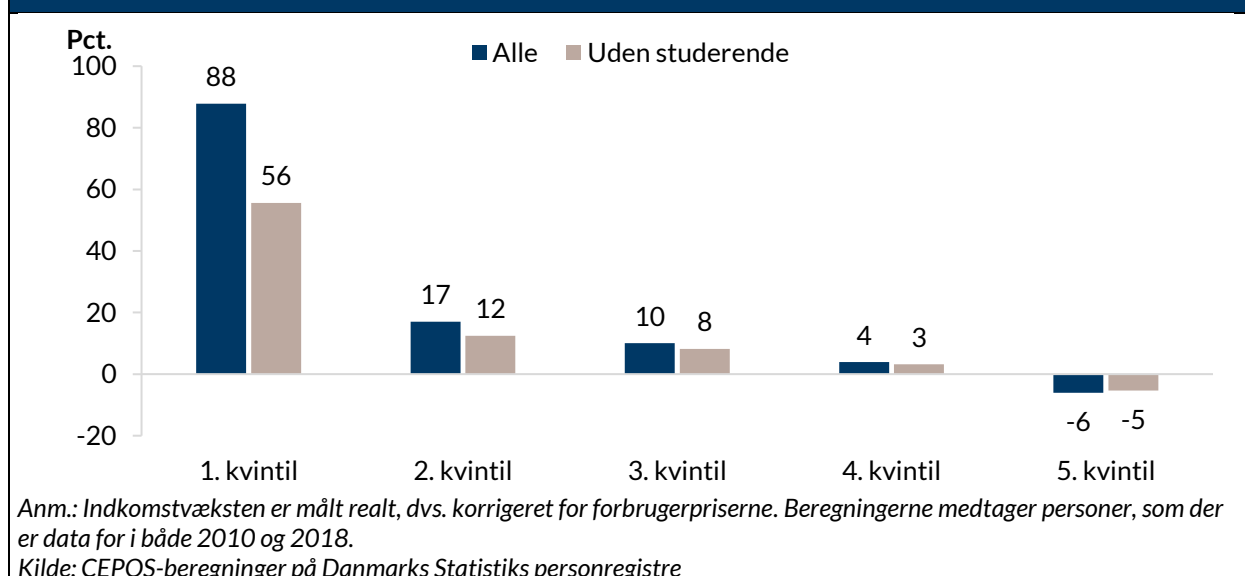
24. PERSONER MED DE LAVESTE INDKOMSTER HAR STØRST INDKOMSTFREMGANG

En anden måde at illustrere den store mobilitet ud af lavindkomstgruppen på, er ved at se på indkomstfremgangen for de konkrete personer, som i et givet år har lav indkomst.

CEPOS har fulgt personer, som på et givet tidspunkt befinder sig i fem forskellige indkomstgrupper, jf. figur 24.1. Første kvintil er de 20 pct., der har de laveste indkomster efter skat⁴¹ (114.000 kr. om året i gennemsnit), mens femte kvintil er de 20 pct., der har den højeste indkomst efter skat (475.000 kr. om året i gennemsnit).

I perioden 2010-18 har de personer, som i 2010 befandt sig i første kvintil (med lavest indkomst) haft en indkomstfremgang på hele 88 pct., mens personer, der i 2010 befandt sig i 5. kvintil (med højest indkomst) har oplevet et direkte fald i indkomsten på 6 pct. siden 2010 (korrigeret for udviklingen i forbrugerpriserne)⁴². Selv når man ser bort fra studerende (som typisk er kommet i job 8 år senere), har de 20 pct. med lavest indkomst haft en vækst på 56 pct. fra 2010-18, markant højere vækst end de øvrige indkomstlag.

Figur 24.1. Gennemsnitlig vækst i disponibel indkomst fra 2010-2018, for personer som i 2010 befandt sig i en given indkomstkvinthil

Opgørelsen i dette afsnit er et alternativ til den mest anvendte metode til at opgøre indkomstsvæksten for forskellige indkomstgrupper (fx opgjort på deciler). Det har ofte været fremført, at top 10 pct. har haft betydeligt større procentvis fremgang end fx bund 10 pct. siden 2010. I disse opgørelser skal man imidlertid være opmærksom på, at dem der i dag er i top 10 pct. meget ofte ikke var det i 2010, fordi der er stor mobilitet ud af gruppen. Ser man i stedet på dem, der i 2010 var i top 10 pct., så har de i 2018 i gennemsnit en lavere indkomst, end de havde i 2010.

⁴¹ Ækvivalerede disponible indkomster, jf. appendiks 1, boks A1.3.

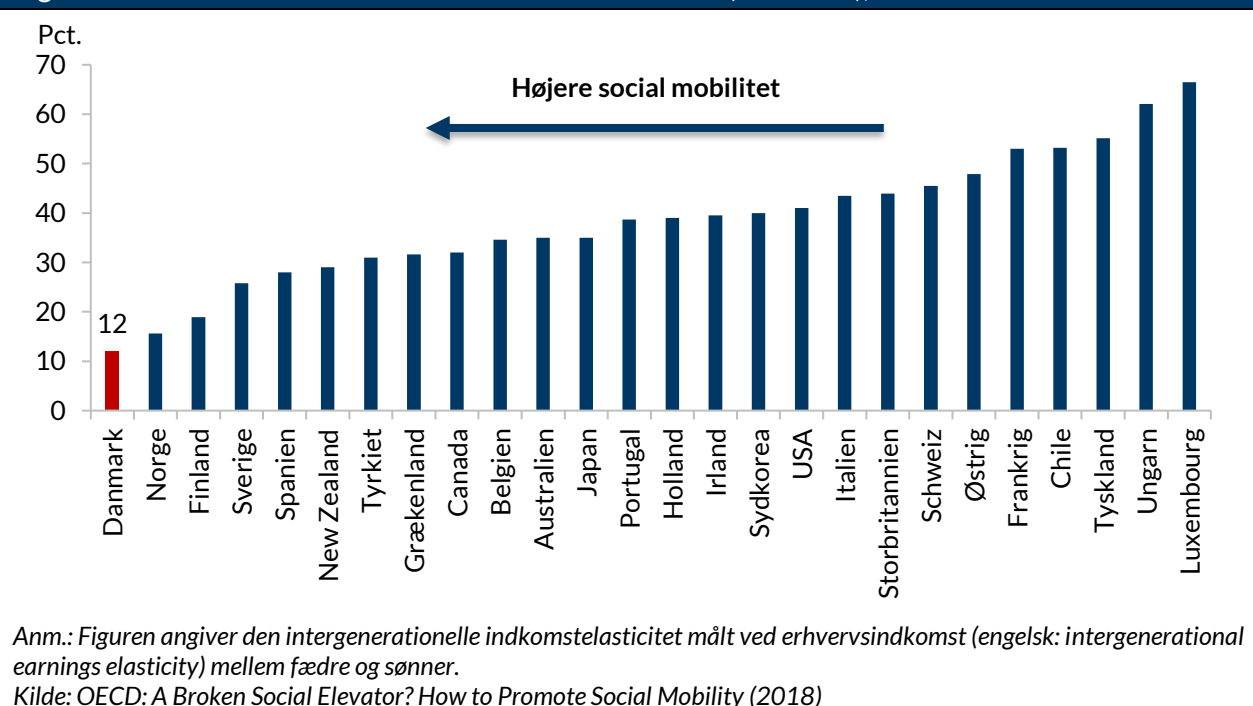
⁴² Læs mere i CEPOS-notatet: "[En myte, at de lavest lønnede har mindst vækst i indkomst – det forholder sig omvendt](#)", februar 2019, Martin Ågerup

25. DANMARK HAR DEN HØJESTE SOCIALE MOBILITET I OECD MHT. INDKOMST

Danmark har den højeste sociale mobilitet mht. indkomst i OECD, jf. figur 25.1. Dvs. Danmark er det OECD-land, hvor der er den laveste sammenhæng mellem forældre og børns indkomst. Også Norge, Finland og Sverige har høj social mobilitet, målt ved den såkaldte indkomstelasticitet på tværs af generationer.

Figuren viser indkomstelasticiteten mellem far og søn blandt OECD-lande. En elasticitet på 0 betyder, at sønnens indkomst er uafhængig af farens indkomst. Jo højere en elasticitet, desto højere er sammenhængen mellem far og søns indkomst. En indkomstelasticitet på 12 pct. som i Danmark betyder, at hvis en rig far har en indkomst, som er dobbelt så stor som en anden fars indkomst, vil barnet af den rige far kunne forvente en indkomst som er 12 pct. større end barnet af faren med lavere indkomst.

Figur 25.1. Social mobilitet målt ved indkomstelasticitet (far til søn), OECD-lande

Der er usikkerhed ved sammenligninger af den intergenerationale indkomstelasticitet på tværs af lande. Eksempelvis kan der være metode- og dataforskelle mellem opgørelser for de forskellige lande. Figuren viser OECD's bedste estimater for den intergenerationale indkomstelasticitet på tværs af OECD-landene.

Social mobilitet kan også måles på andre måder, for eksempel ved at se på sammenhængen mellem uddannelsesniveaue for forældre og deres børn.

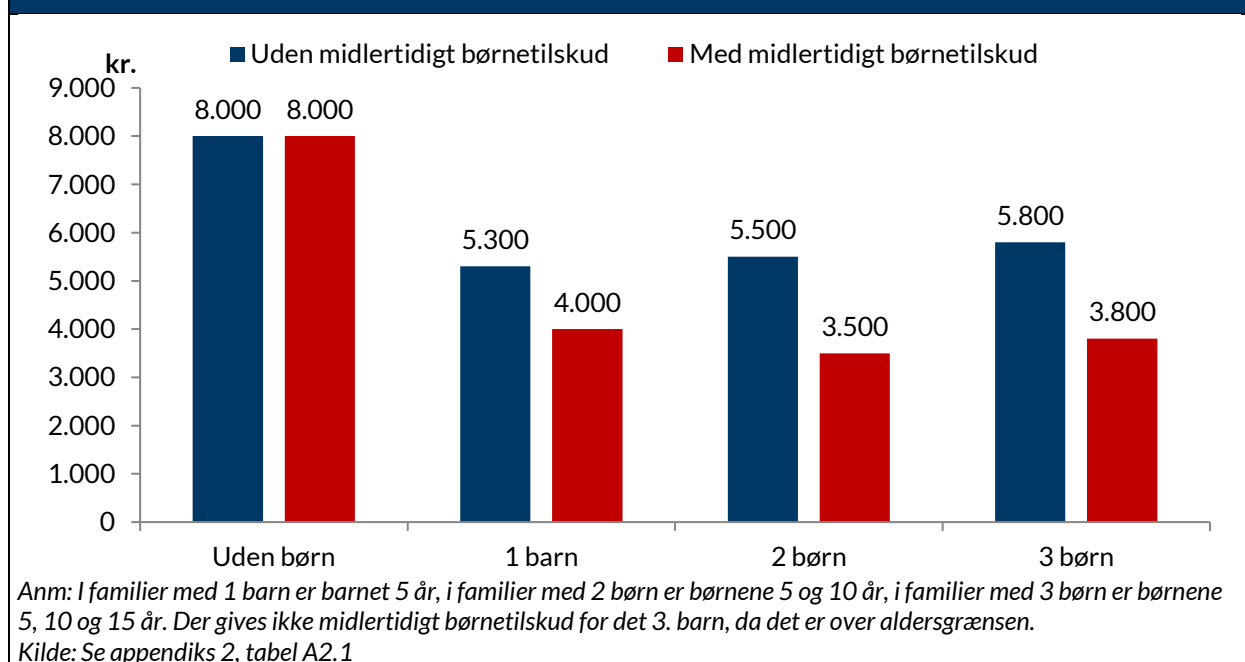
DEL VII. INCITAMENTER TIL AT TAGE ET LAVTLØNSJOB SAMT NIVEAU FOR UDBETALTE YDELSER

26. INTEGRATIONSYDELSE

Integrationsydelsen⁴³ er en lavere ydelse end kontanthjælpen til personer, som har opholdt sig i Danmark i mindre end 9 ud af de seneste 10 år. Integrationsydelsen blev indført under Venstre-regeringen i 2015, og er umiddelbart blevet videreført af S-regeringen. Integrationsydelsen giver umiddelbart et godt incitament for en enlig integrationsydelsesmodtager til at tage et lavtlønsjob til 131,50 kr. i timen⁴⁴. S-regeringens midlertidige børnetilskud har imidlertid reduceret gevinsten ved at tage et job betydeligt for enlige forsørgere, jf. figur 26.1. Fx er gevinsten ved at tage et job for en enlig med 2 børn på integrationsydelse reduceret fra 5.500 kr. til 3.500 kr. pr. måned.

For en enlig uden børn er gevinsten ved at tage et job uændret på 8.000 kr. om måneden⁴⁵.

Figur 26.1. Forskelsbeløb pr. måned for en enlig på integrationsydelse eller i lavtlønsjob, 2020

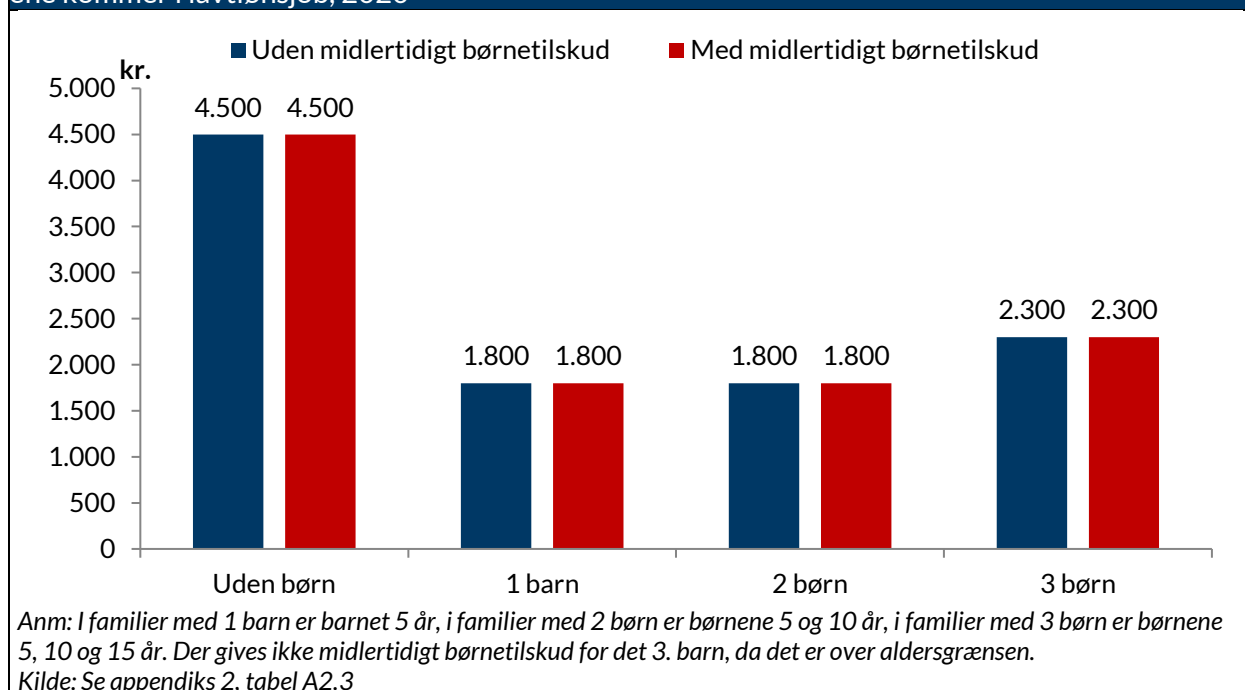
Et par på integrationsydelse med 2 børn får øget deres rådighedsbeløb med 1.800 kr. om måneden, hvis den ene tager et lavtlønsjob, jf. figur 26.2. Det midlertidige børnetilskud reducerer ikke gevinsten ved at tage et job for par, fordi parret fortsat modtager tilskuddet, selvom den ene kommer i et lavtlønsjob.

⁴³ Integrationsydelsen blev i forbindelse med aftale om finansloven for 2019 omdøbt til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse. I det følgende anvendes benævnes ydelsen fortsat integrationsydelse.

⁴⁴ Der er ikke indregnet pensionsindbetalinger.

⁴⁵ Forskelsbeløbet afhænger ikke af antal år i Danmark (i modsætning til udbetalte ydelser, jf. nedenfor). Det skyldes, at de børnerelaterede ydelser er uafhængige af, om man er i lavtlønsjob eller på integrationsydelse.

Figur 26.2. Forskelsbeløb pr. måned mellem et par på integrationsydelse og et scenarie hvor den ene kommer i lavtlønsjob, 2020

Udbetalte ydelser efter skat til integrationsydelsesmodtagere

En enlig forsørger med 2 børn på integrationsydelse (som har været 3 år i Danmark⁴⁶) får udbetalt 17.200 kr. om måneden i offentlige ydelser efter skat i 2020, heraf 2.100 kr. i midlertidigt børnetilskud⁴⁷. Et par på integrationsydelse med 3 børn (3 år i Danmark) får udbetalt 19.000 kr. (heraf 1.400 kr. i midlertidigt børnetilskud) i ydelser om måneden efter skat, jf. figur 26.3.

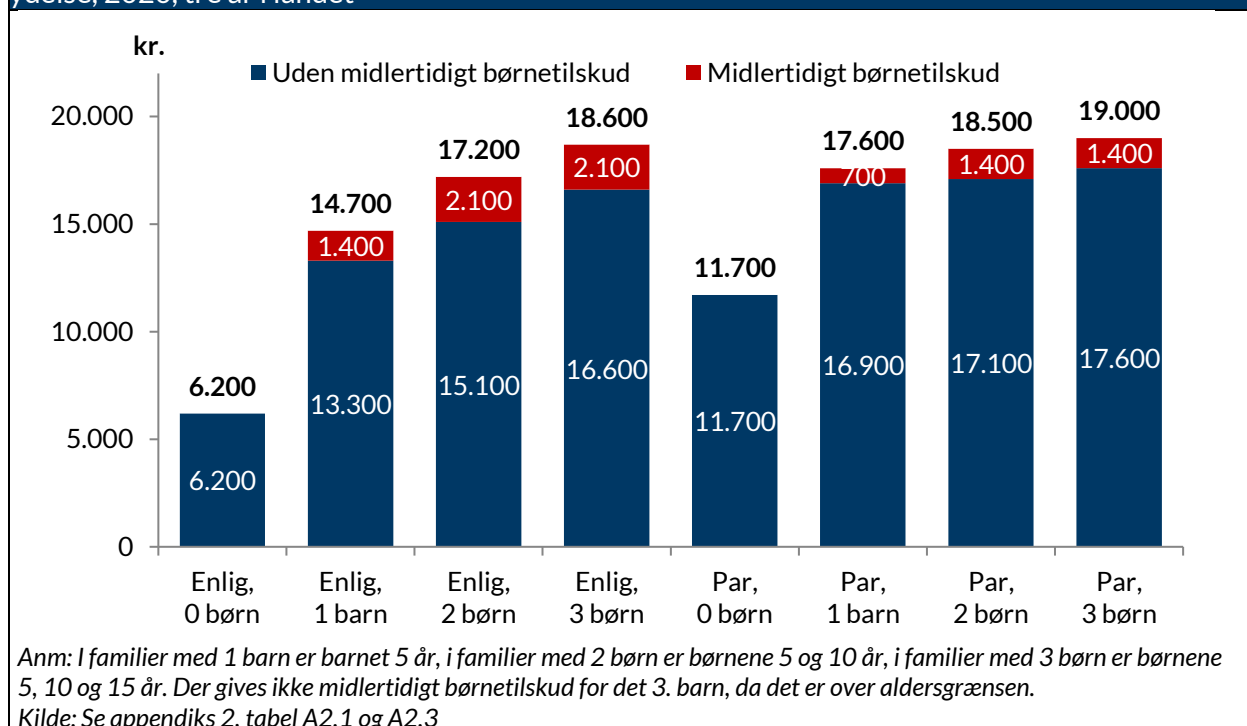
Disse beløb gælder alene de udbetalte ydelser. Hertil kommer eventuel økonomisk friplads i daginstitutioner pga. lav indkomst⁴⁸.

⁴⁶ Retten til de børnecheck og børnetilskud optjenes gradvist Efter 3 år har man ret til halv ydelse og efter 6 år får man fuld ydelse.

⁴⁷ Beløbene svarer til "samlet indkomst efter skat" fratrukket "ATP" i tabel A2.1 og A2.3.

⁴⁸ Hel eller delvis økonomisk friplads indgår i "forældrebetaling til dagtilbud" i tabel A2.1 og A2.3

Figur 26.3. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for forskellige familietyper på integrationsydelse, 2020, tre år i landet

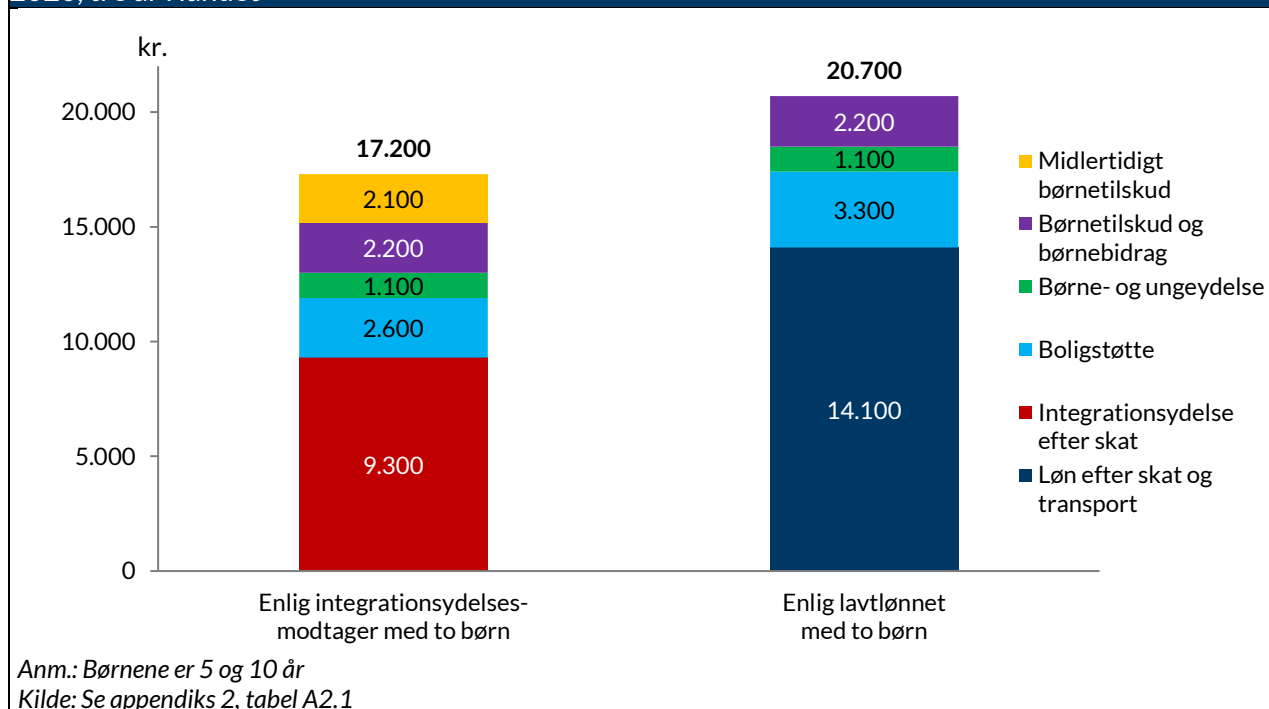

Det udbetalte beløb på 17.200 kr. om måneden for en enlig med 2 børn på integrationsydelse (3 år i landet) stammer fra en række forskellige ydelser. Integrationsydelsen efter skat udgør 9.300 kr. Hertil kommer 2.600 kr. i boligstøtte. Børne- og ungeydelsen bidrager med 1.100 kr. pr. måned, mens en enlig med 2 børn på integrationsydelse får udbetalt 2.200 kr. om måneden i børnebidrag⁴⁹ og børnetilskud. Det midlertidige børnetilskud udgør 2.100 kr., jf. figur 26.4.

Hvis integrationsydelsesmodtageren tager et lavtlønsjob, stiger udbetalte ydelser/løn med 3.500 kr. Det skyldes at lønnen efter skat og transport er 4.800 kr. højere end integrationsydelsen. Desuden modtages 700 kr. mere i boligstøtte (fordi personen ikke længere er berørt af loftet over integrationsydelsen). Omvendt mistes det midlertidige børnetilskud på 2.100 kr., jf. figur 26.4.

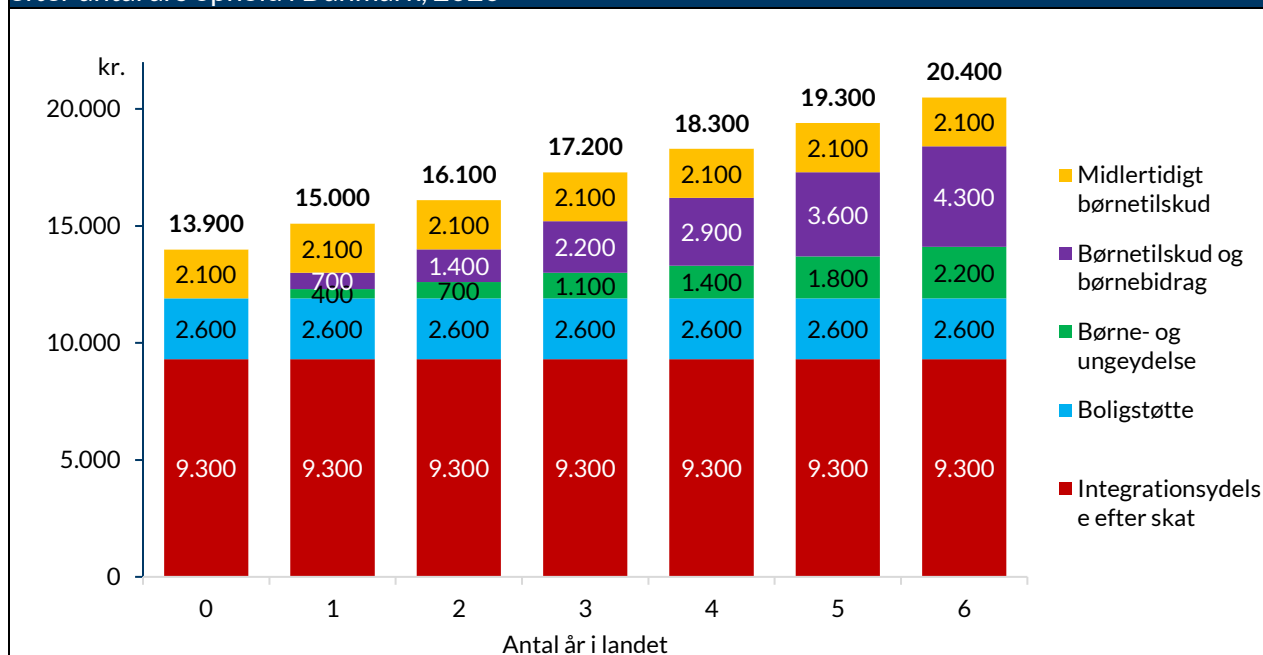
⁴⁹ Børnebidraget betales som udgangspunkt af den anden forælder. Hvis børnebidraget ikke bliver betalt af den anden forælder, kan man få børnebidraget udbetalt fra Udbetaling Danmark, der derefter vil søge at opkræve beløbet af den anden forælder.

Figur 26.4. Udbetalte ydelser/løn for en enlig med to børn på integrationsydelse eller i lavtlønnsjob, 2020, tre år i landet

Størrelsen af de børnerelaterede ydelser (børnecheck, børnetilskud og børnebidrag) afhænger af, hvor mange år man har været i landet. Først når man har været 6 år i landet ud af de seneste 10 år, får man fulde børnerelaterede ydelser (bortset fra det midlertidige børnetilskud, som man får fuldt ud uanset antal år i Danmark). De udbetalte ydelser for en enlig med 2 børn på integrationsydelse stiger derfor fra 13.900 kr. efter 0 år i Danmark, til 17.200 kr. efter 3 år i landet (jf. ovenfor) og yderligere til 20.400 kr. efter 6 år, jf. figur 26.5. Efter 9 år i landet er man berettiget til kontanthjælp, hvilket ligeledes udgør 20.400 kr. i udbetalte ydelser.

Figur 26.5. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for en enlig med to børn på integrationsydelse, efter antal års ophold i Danmark, 2020

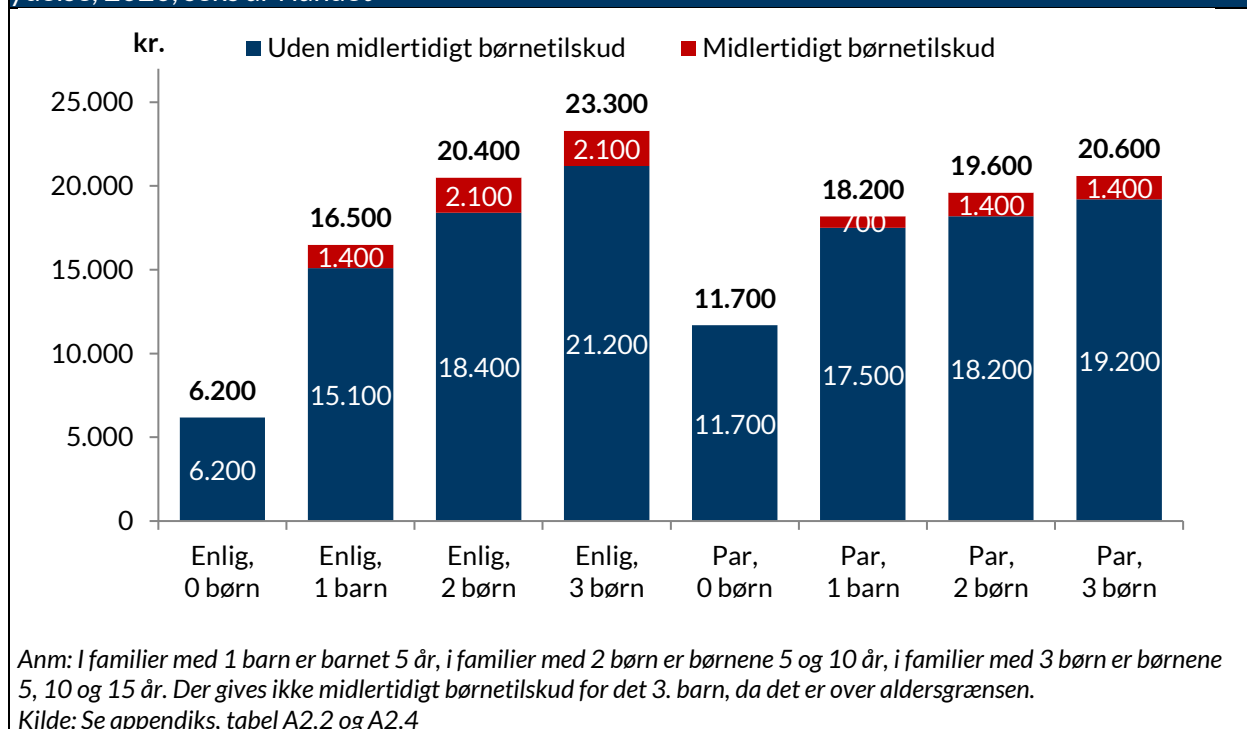

Anm.: Børnene er 5 og 10 år gamle

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel

Udbetalte ydelser for familier på integrationsydelse, som har været i landet i 6 år, fremgår af figur 26.6.

Figur 26.6. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for forskellige familietyper på integrationsydelse, 2020, seks år i landet

Anm.: I familier med 1 barn er barnet 5 år, i familier med 2 børn er børnene 5 og 10 år, i familier med 3 børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen.

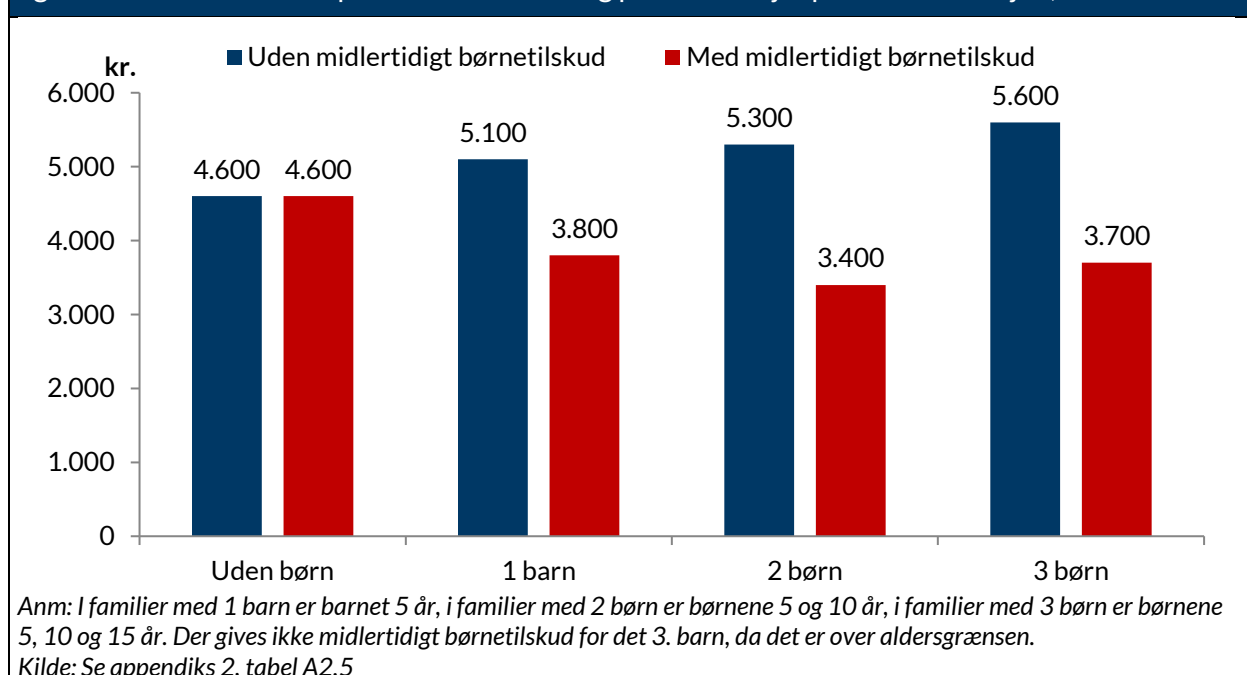
Kilde: Se appendiks, tabel A2.2 og A2.4

Ovenstående beregninger er baseret på familietyper, hvor der er gjort en række antagelser om fx kommuneskat, husleje og børnenes alder. I praksis vil der være konkrete familier, som vil have andre karakteristika, hvorved de kan afvige fra de viste beløb i figurene.

27. KONTANTHJÆLP

Kontanthjælpsloftet giver umiddelbart et incitament til at tage et lavtlønsjob til 131,50 kr. i timen⁵⁰. S-regeringens midlertidige børnetilskud har imidlertid reduceret gevinsten ved at tage et job betydeligt for børnefamilier, jf. figur 27.1. Fx er gevinsten ved at tage et job for en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn reduceret fra 5.300 kr. til 3.400 kr. pr. måned.

Figur 27.1. Forskelsbeløb pr. måned for en enlig på kontanthjælp eller i lavtlønsjob, 2020

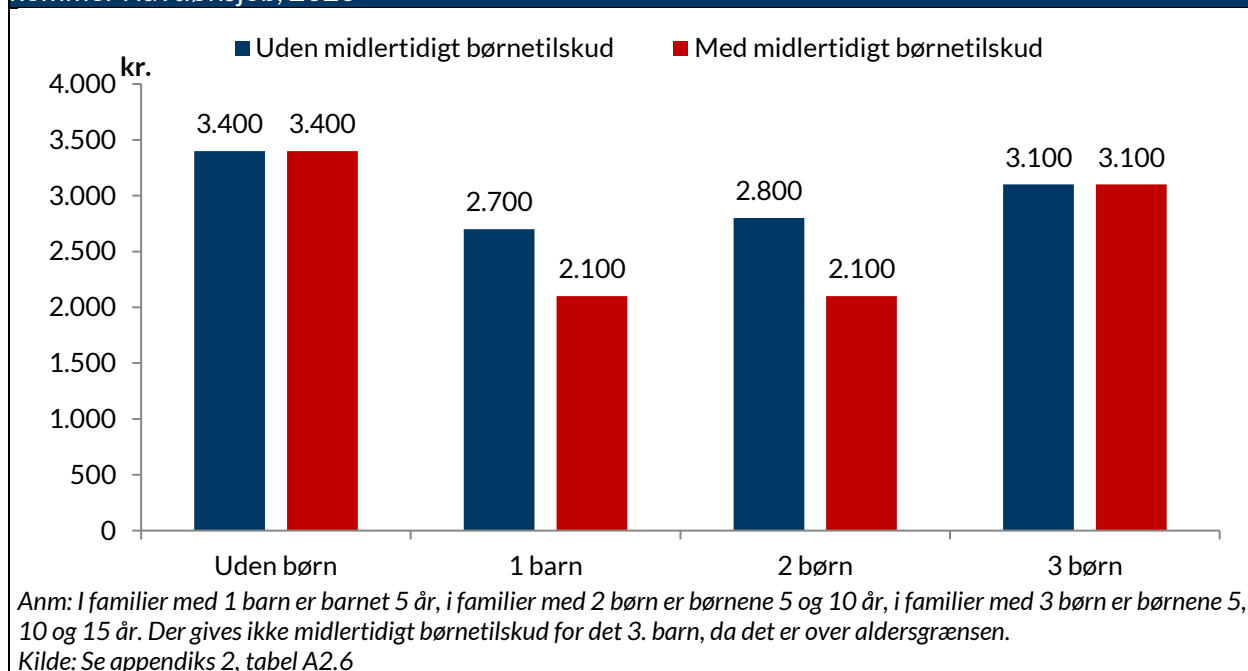

Et kontanthjælpspar med 2 børn får øget deres rådighedsbeløb med 2.100 kr. om måneden, hvis den ene tager et lavtlønsjob, jf. figur 27.2. Det midlertidige børnetilskud reducerer dermed gevinsten ved at tage et job fra 2.800 kr. til 2.100 kr. for et par med 2 børn.

For et par med 3 børn er forskelsbeløbet på 3.100 kr. både med og uden det midlertidige børnetilskud. Det skyldes, at familien også får det fulde midlertidige børnetilskud, selvom den ene forælder tager et lavtlønsjob.

⁵⁰ Der er ikke indregnet pensionsindbetalinger.

Figur 27.2. Forskelsbeløb pr. måned mellem et par på kontanthjælp og et scenarie hvor den ene kommer i lavtlønsjob, 2020

Udbetalte ydelser efter skat til kontanthjælpsmodtagere

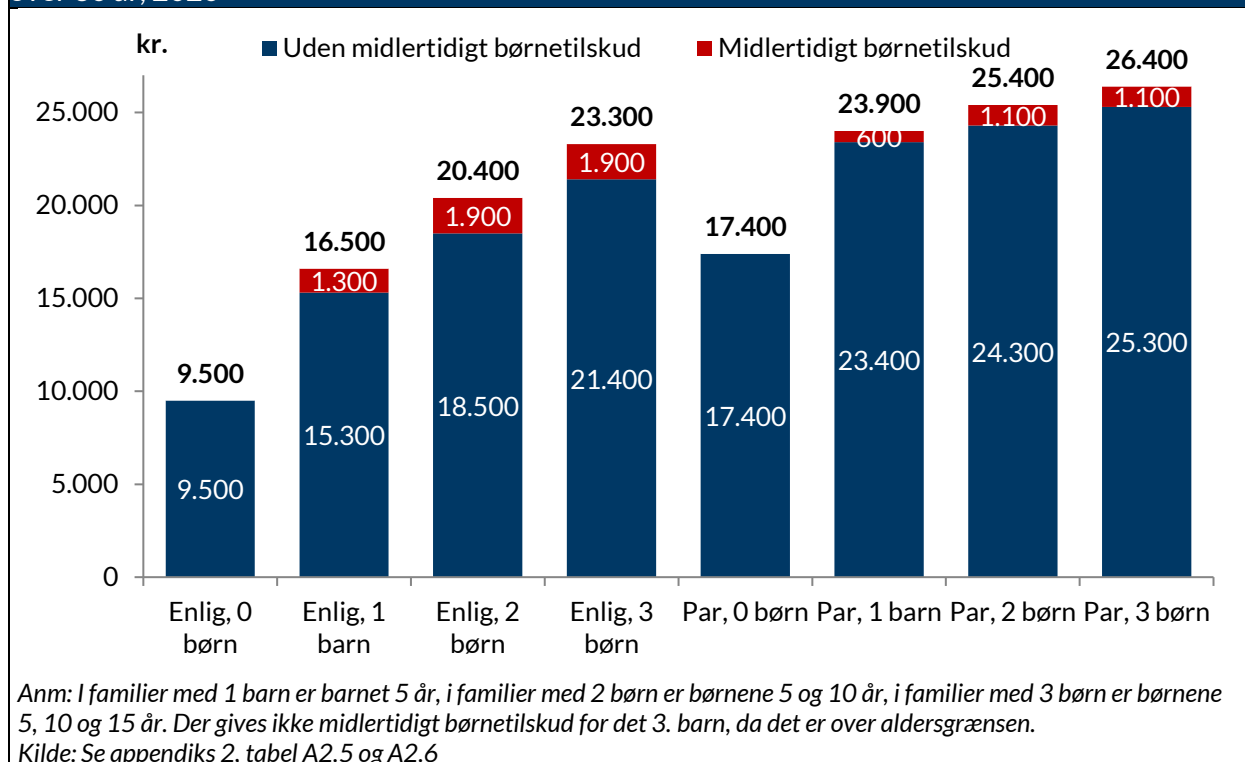
Under kontanthjælpsloftet og med det midlertidige børnetilskud får en enig forsørger på kontanthjælp med 2 børn udbetalt 20.400 kr. om måneden i offentlige ydelser efter skat i 2020, heraf 1.900 kr. i midlertidigt børnetilskud⁵¹. Et par på kontanthjælp med 3 børn får udbetalt 26.400 kr. (heraf 1.100 kr. i midlertidigt børnetilskud) i ydelser om måneden efter skat, jf. figur 27.3.

Disse beløb gælder alene de udbetalte ydelser. Hertil kommer eventuel økonomisk friplads i daginstitutioner pga. lav indkomst⁵².

⁵¹ Beløbene svarer til "samlet indkomst efter skat" fratrukket "ATP" i tabel A2.5 og A2.6.

⁵² Hel eller delvis økonomisk friplads indgår i "forældrebetaling til dagtilbud" i tabel A2.5 og A2.6

Figur 27.3. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for forskellige familietyper på kontanthjælp over 30 år, 2020

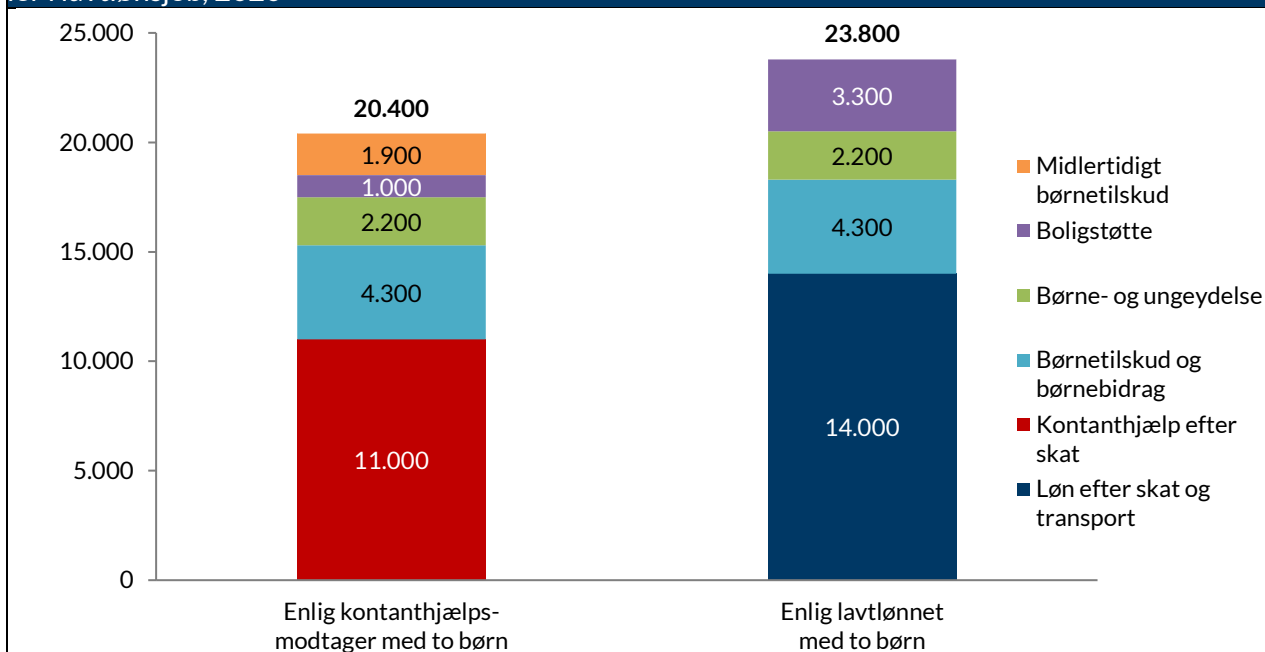

Det udbetalte beløb på 20.400 kr. om måneden for en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn stammer fra en række forskellige ydelser. Kontanthjælp efter skat udgør 11.000 kr. Hertil kommer 1.000 kr. i boligstøtte. Børne- og ungeydelsen bidrager med 2.200 kr. pr. måned, mens en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn får udbetalt 4.300 kr. om måneden i børnebidrag⁵³ og børnetilskud. Det midlertidige børnetilskud udgør 1.900 kr., jf. figur 27.4.

Hvis kontanthjælpsmodtageren tager et lavtlønjob, stiger udbetalte ydelser/løn med 3.400 kr. (som netop er forskelsbeløbet, jf. figur 27.1). Det skyldes, at lønnen efter skat og transport er 3.000 kr. højere end kontanthjælpen. Desuden modtages 2.300 kr. mere i boligstøtte (fordi personen ikke længere er berørt af kontanthjælpsloftet). Omvendt mistes det midlertidige børnetilskud på 1.900 kr.

⁵³ Børnebidraget betales som udgangspunkt af den anden forælder. Hvis børnebidraget ikke bliver betalt af den anden forælder, kan man få børnebidraget udbetalt fra Udbetaling Danmark, der derefter vil søge at opkræve beløbet af den anden forælder.

Figur 27.4. Udbetalte ydelser/løn for en enig forsørger over 30 år med to børn på kontanthjælp eller i lavtlønsjob, 2020

Anm.: Børnene er 5 og 10 år

Kilde: Se appendiks 2, tabel A2.5

Ovenstående beregninger er baseret på familietyper, hvor der er gjort en række antagelser om fx kommuneskat, husleje og børnenes alder. I praksis vil der være konkrete familier, som vil have andre karakteristika, hvorved de kan afvige fra de viste beløb i figurerne.

28. SAMMENLIGNING AF KONTANTHJÆLP OG INTEGRATIONSYDELSE

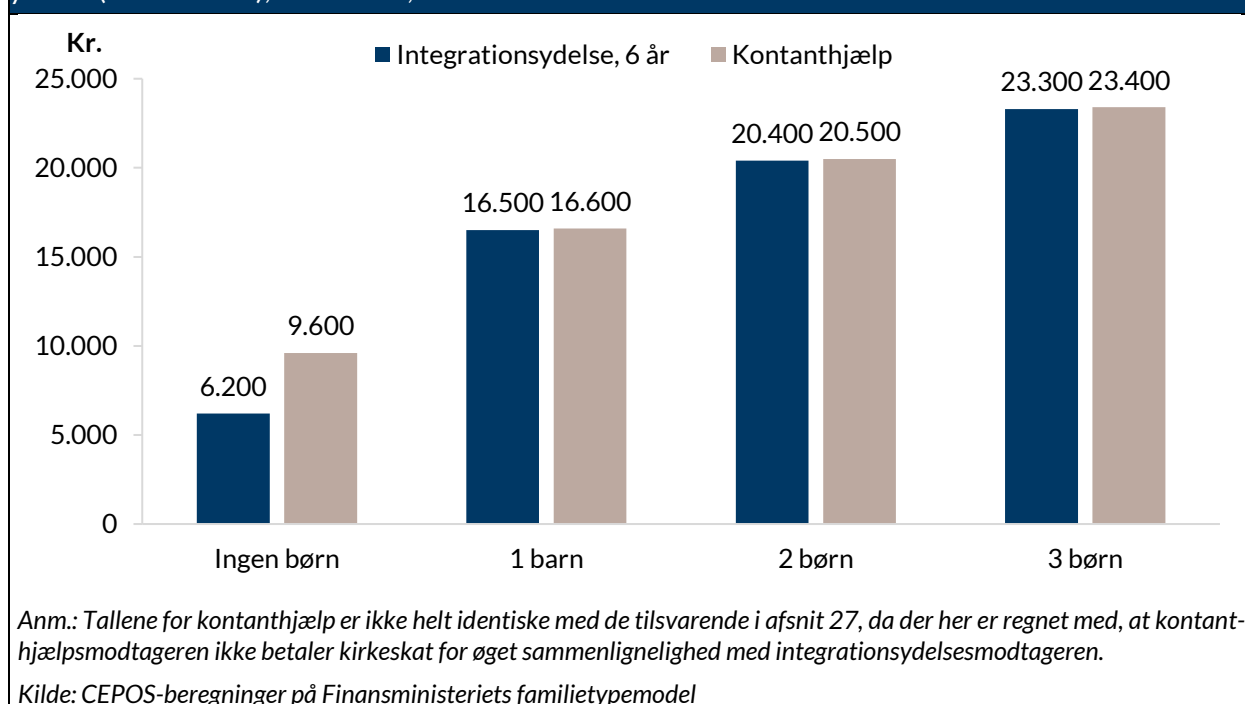
De to ovenstående afsnit viser de udbetalte ydelser og forskelsbeløb for hhv. kontanthjælp og integrationsydelse. Dette afsnit sammenligner ydelser og forskelsbeløb for kontanthjælp og integrationsydelse. Sammenligningen viser flere forhold, som forekommer at være lovgivningsfejl, jf. nedenfor.

Integrationsydelse (efter 6 år i Danmark) lige så høj som kontanthjælp for enlige med børn

Enlige med børn får stort set det samme udbetalt på integrationsydelse (efter 6 års ophold i DK) som tilsvarende familier på kontanthjælp (retten til kontanthjælp fås efter 9 ud af 10 års ophold i landet), jf. figur 28.1. Forskellen er på blot 100 kr. Det betyder også, at forlængelsen af integrationsydelsen⁵⁴ fra 7 ud af 8 år til 9 ud af 10 år ikke har nogen reel effekt på enlige med børn.

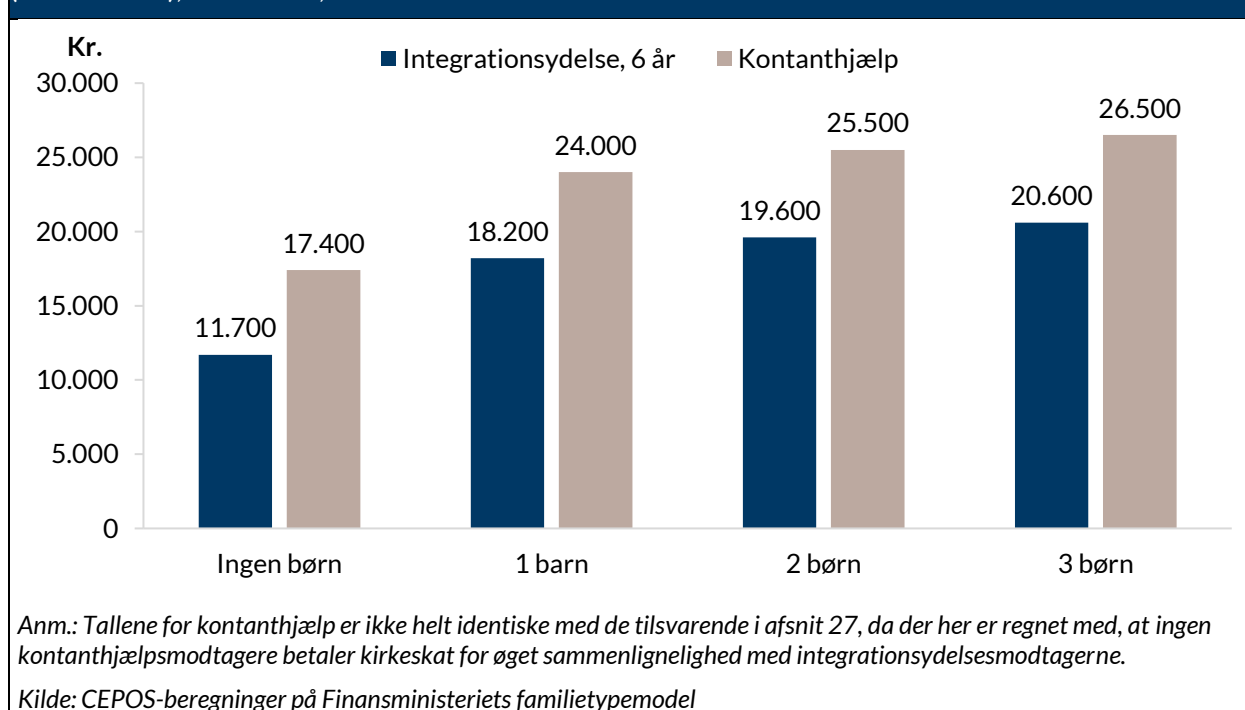
⁵⁴ Blev indført med skattereformen fra 2018

Figur 28.1. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for enlige på kontanthjælp hhv. integrationsydelse (6 år i landet), over 30 år, 2020

For par er der derimod en betydelig forskel ved at være på integrationsydelse (efter 6 år) og kontanthjælp, jf. figur 28.2.

Figur 28.2. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for par på kontanthjælp hhv. integrationsydelse (6 år i landet), over 30 år, 2020

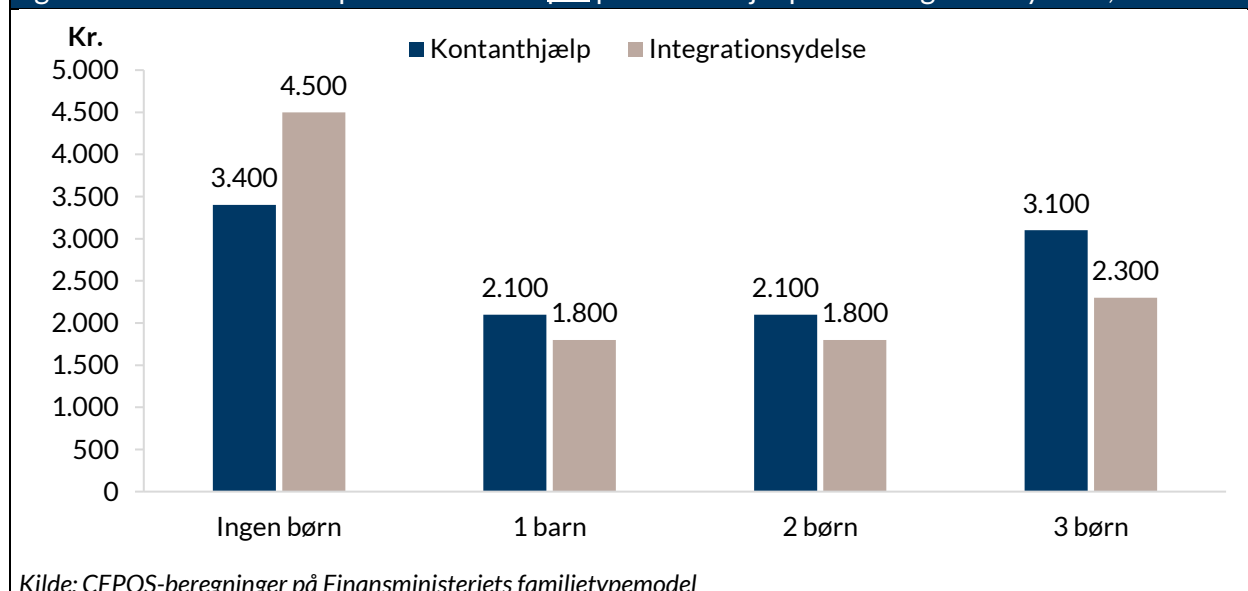

Gevinst ved at tage et job er lavere for par med børn på integrationsydelse end på kontanthjælp

Ser man på forskelsbeløbet (dvs. gevinsten ved at tage et job), er gevinsten faktisk mindre for par på integrationsydelse end et par på kontanthjælp. For et par med 2 børn på integrationsydelse er gevinsten ved at tage et job på 1.800 kr., men på 2.100 kr. for en tilsvarende familie på kontanthjælp, jf. figur 28.3. Det er bemærkelsesværdigt og formentligt langt fra lovgivernes intention med integrationsydelsen.

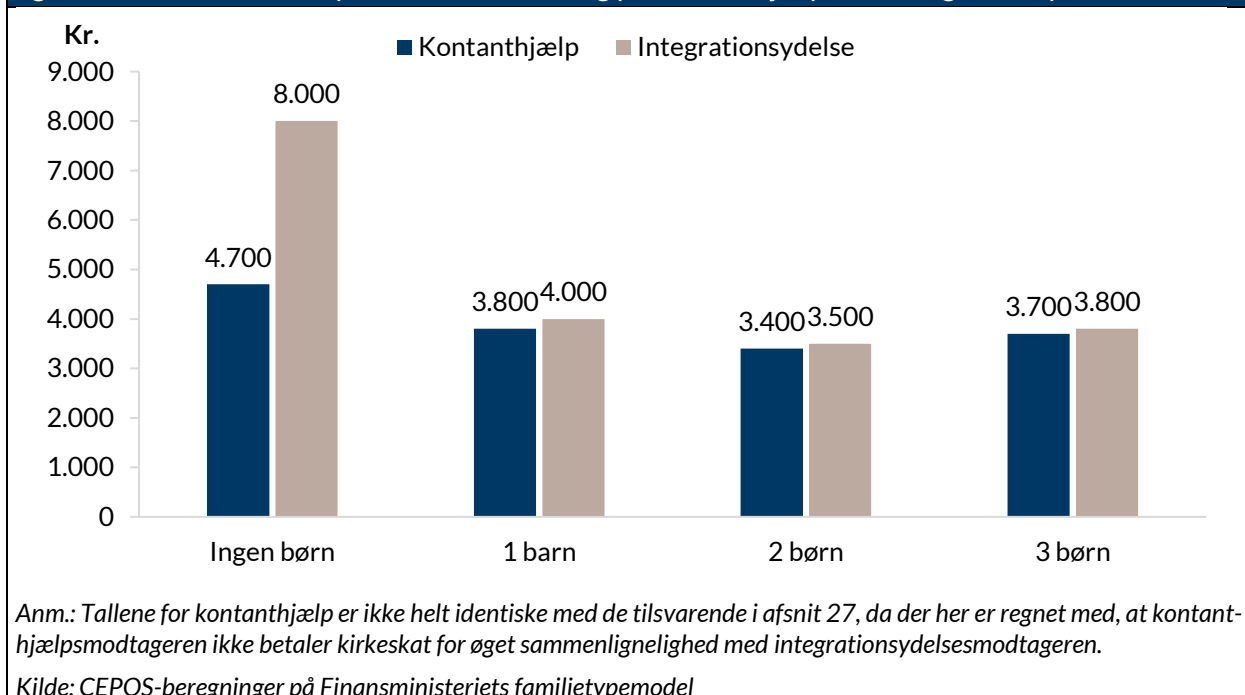
Når den ene part i et integrationsydelsespar med børn får job, sker der en modregning i familiens integrationsydelse. Denne modregning er præcis den samme som for kontanthjælpsfamilien, og derfor er forskelsbeløbet som udgangspunkt det samme for de to familietyper. Der er imidlertid to andre forhold (boligstøtte og det midlertidige børnetilskud), som trækker i hver sin retning, men tilsammen gør, at forskelsbeløbet for kontanthjælpsfamilier er lidt større end for integrationsydelsesfamilier.

Figur 28.3. Forskelsbeløb pr. måned for et par på kontanthjælp hhv. integrationsydelse, 2020

For enlige med børn er gevinsten ved at tage et job kun 100-200 kr. højere på integrationsydelse ift. kontanthjælp, jf. figur 28.4.

Forskelsbeløbet for personer på integrationsydelse afhænger ikke af antal år i Danmark (i modsætning til niveauet for udbetalte ydelser). Det skyldes, at de børnerelaterede ydelser er uafhængige af, om man er i lavtlønsjob eller på integrationsydelse.

Figur 28.4. Forskelsbeløb pr. måned for en enlig på kontanthjælp hhv. integrationsydelse, 2020

Integrationsydelse: Udbetalte ydelser er højere for enlig med 2 børn end par med 2 børn

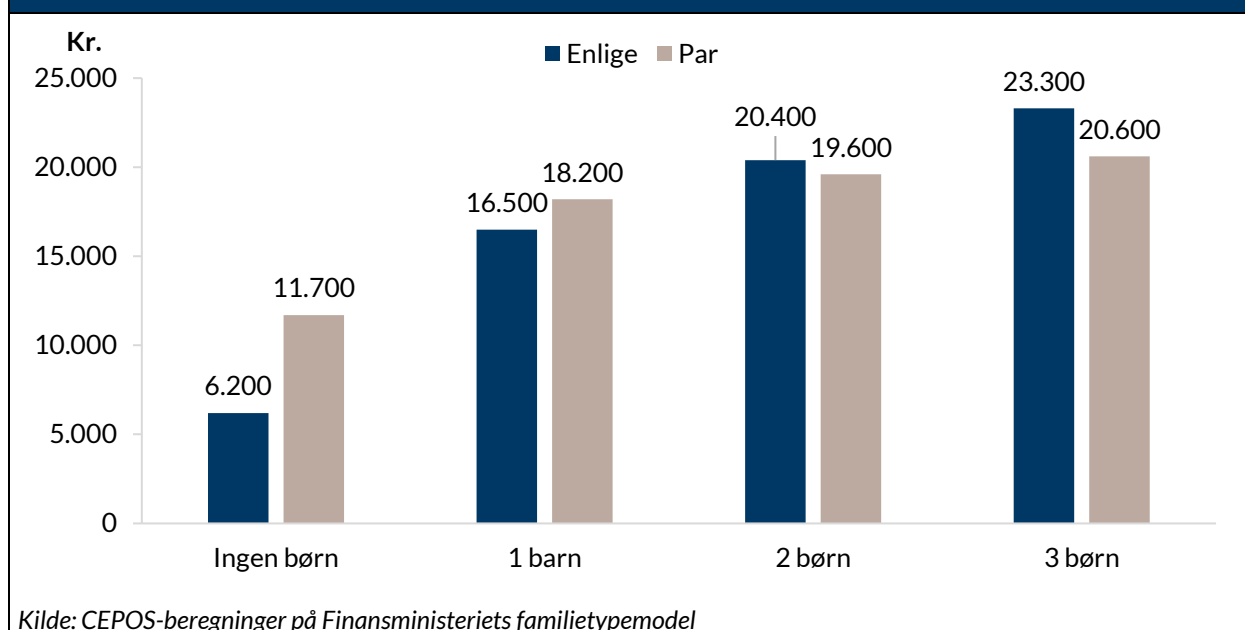
Endeligt er de udbetalte ydelser for personer på integrationsydelse⁵⁵ højere for enlige med 2 børn (20.400 kr.) end for par med 2 børn (19.600 kr.), jf. figur 28.5. Det forekommer absurd, at en familie på 3 skal have højere udbetalte ydelser end en familie på 4 (samme pointe gælder for enlige/par med 3 børn)⁵⁶.

I modsætning hertil er ydelsen for par uden børn næsten dobbelt så høj som for enlige uden børn.

⁵⁵ Ved ophold 6 år i landet hvor man har ret til fulde børneydelser.

⁵⁶ Bemærk at enlige modtager børnebidrag, der som udgangspunkt betales af den anden forælder. Hvis børnebidraget ikke bliver betalt af den anden forælder, kan man få børnebidraget udbetalt fra Udbetaling Danmark, der derefter vil søge at opkræve beløbet af den anden forælder.

Figur 28.5. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for enlige hhv. par på integrationsydelse, over 30 år, 6 år i landet, 2020

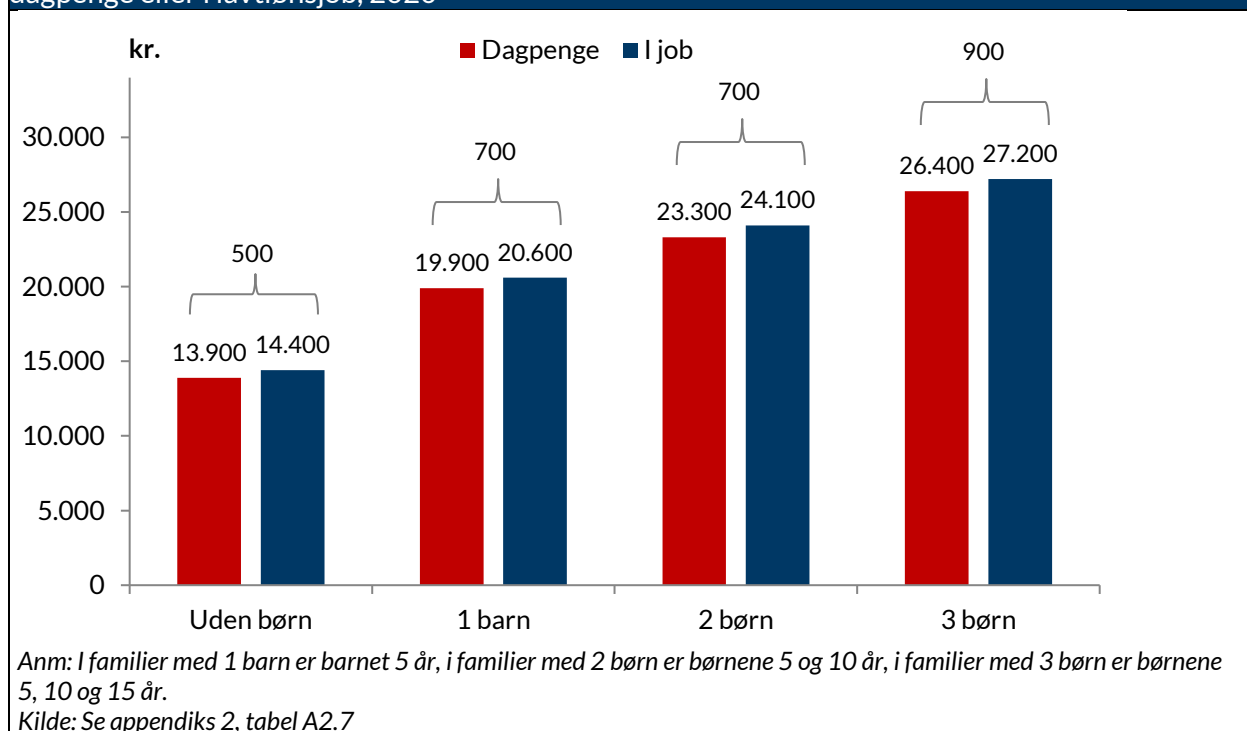
29.DAGPENGE: INCITAMENT TIL AT TAGE LAVTLØNSJOB

For en dagpengemodtager er incitamentet til at tage et lavtlønsjob begrænset. For en enlig uden børn på maksimale dagpenge er der en gevinst på 500 kr. om måneden ved at tage et lavtlønsjob (131,5 kr. i timen⁵⁷), jf. figur 29.1. For dagpengemodtagere med 1 eller 2 børn er gevinsten ved at tage et lavtlønsjob på 700 kr. om måneden (ca. 35 kr. per arbejdsdag). Det er en meget lille gevinst, hvilket bidrager til, at ledige dagpengemodtagere i nogle tilfælde ikke tager lavtlønsjob.

Der henvises til appendiks 2, tabel A2.7 for beregninger af forskelsbeløb.

⁵⁷ Der er ikke indregnet pensionsindbetalinger.

Figur 29.1. Udbetalte ydelser/løn (efter skat og transport) pr. måned for en enlig på maksimale dagpenge eller i lavtlønsjob, 2020

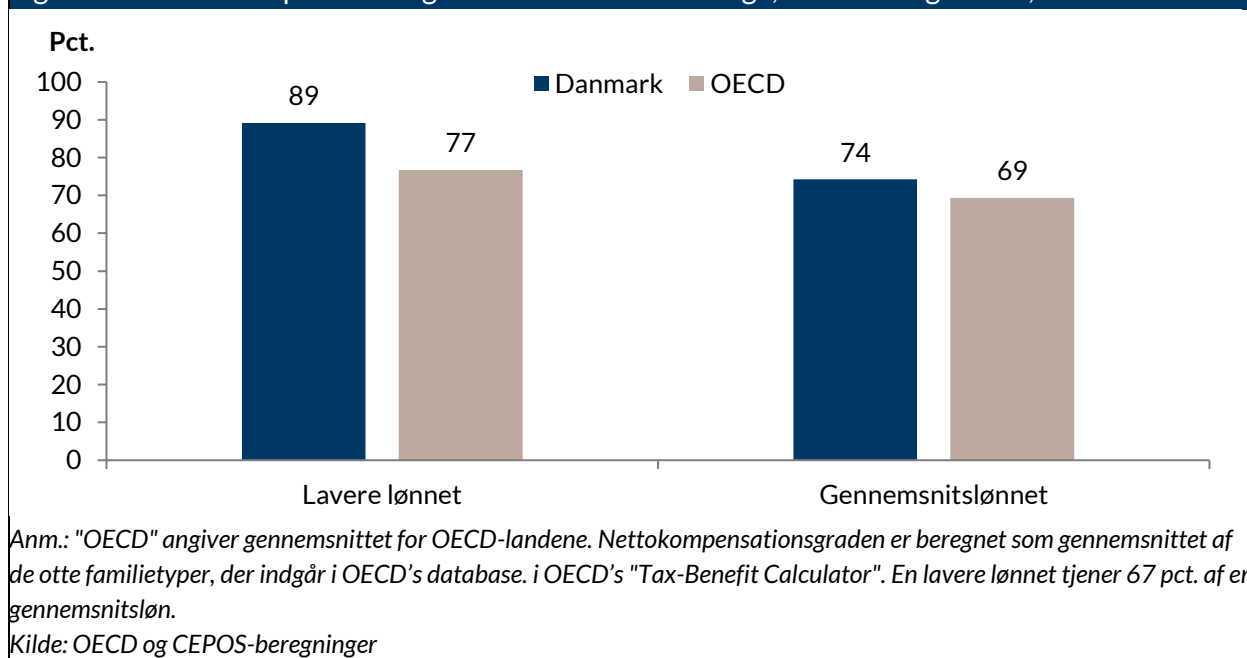
En reduktion i dagpengene vil øge gevinsten ved at tage et job og derigennem øge beskæftigelsen. Dagpengekommissionen beregnede, at en 10 pct. reduktion i dagpengene vil øge beskæftigelsen med 13.000 personer. En reduktion i dagpengeperioden fra 2 til 1 år vil øge beskæftigelsen med 22.000 personer⁵⁸.

30.DAGPENGE: KOMPENSATIONSGRADER I DANMARK IFT. OECD

Danmark er fortsat kendetegnet ved at have relativt høje kompensationsgrader særligt for lavtlønnede, bl.a. når man ser på dagpengesystemet. For lavtlønnede i Danmark er nettokompensationsgraden på 89 pct. Til sammenligning er gennemsnittet blandt OECD-lande på knap 77 pct., jf. figur 30.1. En nettokompensationsgrad på 89 pct. betyder, at hvis man som beskæftiget har en disponibel indkomst på fx 180.000 kr., så vil man som ledig have en disponibel indkomst på 160.000 kr. (89 pct. af 180.000 kr.)

⁵⁸ Kilde: Dagpengekommissionen: "Dagpengemodellen, Teknisk analyserapport", oktober 2015

Figur 30.1. Nettokompensationsgrader for forsikrede ledige, Danmark og OECD, 2018

APPENDIKS 1. BESKRIVELSE AF METODE

Boks A1.1. Metodevalg ved anvendelse af Danmarks Statistiks personregistre

Indkomstdefinition:

Analyserne i denne publikation benytter Danmarks Statistiks nyeste (2013) definition af disponibel indkomst med tre ændringer:

1. Den imputerede lejeværdi af egen bolig beregnes som 4 pct. af ejendomsvurderingen, hvor Danmarks Statistik anvender en sats, der svinger over tid. Finansministeriet anvender også en fast afkastsats på 4 pct.
2. Private pensionsindbetalinger er fratrasket den disponible indkomst. Dermed behandles private pensionsindbetalinger på samme måde som indbetalinger til arbejdsmarkedspensioner. Denne metode anvendes også af Finansministeriet.
3. Personer, som har opholdt sig i landet i mindre end 365 dage, får skaleret deres indkomster op til helårsniveau.

Population:

Følgende personer og deres familier er udeladt:

1. Udeboende børn under 18 år
2. Personer der ikke er skattepligtige
3. Personer som ikke er slutlignet
4. Personer som har opholdt sig mindre end 90 dage i landet
5. Personer med en ækvivaleret disponibel indkomst på 0 kr. (ekskl. grøn check)

Denne population følger overordnet set Finansministeriets opgørelse af populationen.

Familiebegreb:

Særligt i forbindelse med ækvivalering af de disponible indkomster har det betydning, hvordan man definerer en familie. I denne publikation har vi benyttet Danmarks Statistiks E-familiebegreb, som også anvendes af Danmarks Statistik og Finansministeriet. I dette familiebegreb består en familie af en enlig eller et par med eller uden børn. Hjemmeboende børn over 25 år tæller dog ikke med i forældrenes familie, men som en familie i sig selv.

Ækvivalering:

Ved beregning af stordriftsfordele har vi Finansministeriets ækvivaleringsfaktor: (Antal personer i familie)^{0.6}. Se boks A1.3 for en forklaring af ækvivalering og stordriftsfordele.

Boks A1.2. Indkomstbegreber

I denne boks forklares de forskellige indkomstbegreber, der benyttes i denne redegørelse.

Bruttoindkomst: Dette indkomstbegreb er et mål for en persons samlede indkomster før skat. Det indeholder løn inkl. indbetalinger til arbejdsmarkedspensioner, nettooverskud af selvstændig virksomhed, offentlige overførsler, aktieindkomst, renteindtægter fratrasket renteudgifter, udbetalinger fra pensionsordninger samt anden formueindkomst, herunder lejeindtægter ved udlejning af sommerhus samt helårsbolig. Endelig indgår en række atypiske indkomster, så som børnebidrag, legater og visse indkomster fra udlandet.

Disponibel indkomst: Beregnes som bruttoindkomst tillagt lejeværdi af egen bolig fratrasket pensionsindbetalinger, skattebetalinger og eventuelt underholdningsbidrag.

Formueindkomst: Består hovedsageligt af aktieindkomst, nettorenteindtægter og private pensionsudbetalinger samt lejeindtægter ved udlejning af sommerhus eller helårsbolig.

Erhvervsindkomst: Løn inkl. arbejdsmarkedspension plus nettooverskud af selvstændig virksomhed.

Boks A1.3. Stordriftsfordele i familier: Fra faktiske til ækvivalerede indkomster

Ved opgørelsen af de disponible indkomster benyttes de såkaldte ækvivalerede disponible indkomster, som tager højde for stordriftsfordelene ved at være flere i familien.

Et ægtepar behøver ikke at have en indkomst, der er dobbelt så stor som en enlig, for at have den samme levestandard. Det skyldes, at der er stordriftsfordele ved at bo flere i samme husholdning (to personer behøver fx ikke to køleskabe, men kan deles om et). Den ækvivalerede indkomst er altså et mål for, hvor meget der er til rådighed for hver enkelt person i familien, når der tages højde for stordriftsfordele.

Sammenhængen mellem udgiftsbehovet og antallet af familiemedlemmer kan approksimeres ved et såkaldt ækvivalensmål. Finansministeriet og denne analyse anvender et ækvivalensmål givet ved $(\text{antal personer i familien})^{0,6}$.

Hvis en enlig uden børn har en disponibel indkomst efter skat på fx 200.000 kr., skal en familie med 2 medlemmer have en disponibel indkomst efter skat på $200.000 \cdot 2^{0,6} = 303.100$ kr. for at opnå den samme levestandard, jf. tabel A1.1.

Den ækvivalerede disponible indkomst for hvert familiemedlem er derfor defineret som familiens samlede disponible indkomst divideret med $(\text{antal personer i familien})^{0,6}$.

Tabel A1.1 Ækvivaleret og faktisk disponibel indkomst

Antal børn	Enlige			Par		
	0	1	2	0	1	2
Faktisk disponibel indkomst	200.000	303.100	386.600	303.100	386.600	459.500
Ækvivaleret indkomst	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000

APPENDIKS 2. FORSKELSBELØB: INTEGRATIONSYDELSE, KONTANTHJÆLP OG DAGPENGE

Tabel A2.1. Rådighedsbeløb for en enlig på integrationsydelse eller i lavtlønsjob, 2020, tre år i landet

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Int.-ydelse	I job	Int.-ydelse	I job	Int.-ydelse	I job	Int.-ydelse	I job
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Integrationsydelse	78.300	0	147.400	0	147.400	0	147.400	0
Skattepligtig indkomst	78.300	255.300	147.400	255.300	147.400	255.300	147.400	255.300
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.100	0	20.100	0	20.100	0	20.100
Skat	9.300	60.400	36.500	56.300	36.400	56.200	36.400	56.200
Skattepligtig indkomst efter skat	69.000	174.700	110.900	178.800	111.000	178.900	111.000	178.900
Boligstøtte	5.600	5.600	27.200	32.800	31.700	39.800	31.700	43.300
Børnerelaterede ydelser	0	0	37.900	21.700	63.500	38.900	80.600	56.000
- heraf midlertidigt børnetilskud	0	0	16.200	0	24.600	0	24.600	0
Samlet indkomst efter skat	74.700	180.300	176.000	233.300	206.200	257.600	223.400	278.300
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	47.500	47.500	93.700	93.700	93.700	93.700	94.900	94.900
ATP	0	3.400	0	3.400	0	3.400	0	3.400
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	47.500	56.900	93.700	103.100	93.700	103.100	94.900	104.300
Rådighedsbeløb	27.200	123.500	82.300	130.200	112.500	154.500	128.500	173.900
Rådighedsbeløb pr. md.	2.300	10.300	6.900	10.900	9.400	12.900	10.700	14.500
Forskelsbeløb pr. md.	8.000		4.000		3.500		3.800	
Nettokompensationsgrad	0,22		0,63		0,73		0,74	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen. Der er forudsat en månedlig husleje for en enlig uden børn på 3.100 kr. og på 6.700 kr. for en enlig med børn og månedlige øvrige boligudgifter på 800 kr. for en enlig uden børn, 1.100 kr. for en enlig med et eller to børn og 1.200 kr. for en enlig med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietyppemodel

Tabel A2.2. Rådighedsbeløb for en enlig på integrationsydelse eller i lavtlønjob, 2020, seks år i landet

	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Int.-ydelse	I job	Int.-ydelse	I job	Int.-ydelse	I job	Int.-ydelse	I job
Arbejdstimer/uge	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Integrationsydelse	78.300	0	147.400	0	147.400	0	147.400	0
Skattepligtig indkomst	78.300	255.300	147.400	255.300	147.400	255.300	147.400	255.300
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.100	0	20.100	0	20.100	0	20.100
Skat	9.300	60.400	36.500	56.300	36.400	56.200	36.400	56.200
Skattepligtig indkomst efter skat	69.000	174.700	110.900	178.800	111.000	178.900	111.000	178.900
Boligstøtte	5.600	5.600	27.200	32.800	31.700	39.800	31.700	43.300
Børnerelaterede ydelser	0	0	59.600	43.400	102.300	77.700	136.600	112.000
- heraf midlertidigt børnetilskud	0	0	16.200	0	24.600	0	24.600	0
Samlet indkomst efter skat	74.700	180.300	197.700	255.000	245.100	296.400	279.400	334.300
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	47.500	47.500	93.700	93.700	93.700	93.700	94.900	94.900
ATP	0	3.400	0	3.400	0	3.400	0	3.400
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	47.500	56.900	93.700	103.100	93.700	103.100	94.900	104.300
Rådighedsbeløb	27.200	123.500	104.000	151.900	151.400	193.300	184.500	230.000
Rådighedsbeløb pr. md.	2.300	10.300	8.700	12.700	12.600	16.100	15.400	19.200
Forskelsbeløb pr. md.	8.000		4.000		3.500		3.800	
Nettokompensationsgrad	0,22		0,68		0,78		0,80	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen. Der er forudsat en månedlig husleje for en enlig uden børn på 3.100 kr. og på 6.700 kr. for en enlig med børn og månedlige øvrige boligudgifter på 800 kr. for en enlig uden børn, 1.100 kr. for en enlig med et eller to børn og 1.200 kr. for en enlig med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel

Tabel A2.3. Rådighedsbeløb for et par på integrationsydelse og et par hvor den ene er i lavtlønsjob, 2020, tre år i landet

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Integrationsydelse	147.400	0	206.300	27.200	206.300	27.200	206.300	27.200
Skattepligtig indkomst	147.400	255.300	206.300	282.400	206.300	282.400	206.300	282.400
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.200	0	20.200	0	20.200	0	20.200
Skat	18.600	42.900	40.300	52.900	40.200	52.800	40.200	52.800
Skattepligtig indkomst efter skat	128.800	192.100	166.000	209.300	166.200	209.400	166.200	209.400
Boligstøtte	12.000	12.000	37.400	27.800	43.300	34.700	43.300	41.700
Børnefamilieydelse	0	0	7.300	7.300	13.000	13.000	18.700	18.700
Midlertidigt børnetilskud	0	0	8.400	8.400	16.800	16.800	16.800	16.800
Samlet indkomst efter skat	140.900	204.100	210.700	244.300	222.500	257.100	228.200	269.800
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	93.700	93.700	94.900	94.900	94.900	94.900	96.100	96.100
ATP	0	3.400	0	3.400	0	3.400	0	3.400
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	2.300	5.100	2.800	6.900	2.200	6.500
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	93.700	103.100	97.300	109.400	97.700	111.200	98.300	112.100
Rådighedsbeløb	47.200	101.000	121.900	143.300	141.600	162.800	146.700	174.500
Rådighedsbeløb pr. md.	3.900	8.400	10.200	11.900	11.800	13.600	12.200	14.500
Forskelsbeløb pr. md.	4.500		1.800		1.800		2.300	
Nettokompensationsgrad	0,47		0,85		0,87		0,84	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen. Der er forudsat en månedlig husleje på 6.700 kr. og månedlige øvrige boligudgifter på 1.100 kr. for et par uden børn, 1.200 kr. for et par med et eller to børn og 1.300 kr. for et par med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietyppemodel

Tabel A2.4. Rådighedsbeløb for et par på integrationsydelse og et par hvor den ene er i lavtlønsjob, 2020, seks år i landet

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job	2 på int.-ydelse	1 på intyd og 1 i job
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Integrationsydelse	147.400	0	206.300	27.200	206.300	27.200	206.300	27.200
Skattepligtig indkomst	147.400	255.300	206.300	282.400	206.300	282.400	206.300	282.400
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.200	0	20.200	0	20.200	0	20.200
Skat	18.600	42.900	40.300	52.900	40.200	52.800	40.200	52.800
Skattepligtig indkomst efter skat	128.800	192.100	166.000	209.300	166.200	209.400	166.200	209.400
Boligstøtte	12.000	12.000	37.400	27.800	43.300	34.700	43.300	41.700
Børnefamilieydelse	0	0	14.600	14.600	26.000	26.000	37.500	37.500
Midlertidigt børnetilskud	0	0	8.400	8.400	16.800	16.800	16.800	16.800
Samlet indkomst efter skat	140.900	204.100	218.000	260.000	235.500	286.900	246.900	305.300
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	93.700	93.700	94.900	94.900	94.900	94.900	96.100	96.100
ATP	0	3.400	0	3.400	0	3.400	0	3.400
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	2.300	5.100	2.800	6.900	2.200	6.500
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	93.700	103.100	97.300	109.400	97.700	111.200	98.300	112.100
Rådighedsbeløb	47.200	101.000	129.100	150.600	154.600	175.800	165.400	193.300
Rådighedsbeløb pr. md.	3.900	8.400	10.800	12.500	12.900	14.600	13.800	16.100
Forskelsbeløb pr. md.	4.500		1.800		1.800		2.300	
Nettokompensationsgrad	0,47		0,86		0,88		0,86	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen. Der er forudsat en månedlig husleje på 6.700 kr. og månedlige øvrige boligudgifter på 1.100 kr. for et par uden børn, 1.200 kr. for et par med et eller to børn og 1.300 kr. for et par med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel

Tabel A2.5. Rådighedsbeløb for en enlig på kontanthjælp eller i lavtlønsjob, 2020

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Kontant- hjælp	I job	Kontant- hjælp	I job	Kontant- hjælp	I job	Kontant- hjælp	I job
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Kontanthjælp	145.600	0	186.500	0	186.500	0	186.500	0
Skattepligtig indkomst	145.600	255.300	186.500	255.300	186.500	255.300	186.500	255.300
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.100	0	20.100	0	20.100	0	20.100
Skat	33.600	61.800	50.800	57.500	50.700	57.400	50.700	57.400
Skattepligtig indkomst efter skat	111.900	173.300	135.700	177.600	135.900	177.700	135.900	177.700
Boligstøtte	5.600	5.600	7.800	32.800	12.400	39.800	12.400	43.300
Børnerelaterede ydelser	0	0	58.400	43.400	99.900	77.700	134.200	112.000
- heraf midlertidigt børnetilskud	0	0	15.000	0	22.200	0	22.200	0
Samlet indkomst efter skat	117.600	179.000	202.000	253.800	248.200	295.200	282.500	333.100
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	47.500	47.500	93.700	93.700	93.700	93.700	94.900	94.900
ATP	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	50.900	56.900	97.100	103.100	97.100	103.100	98.300	104.300
Rådighedsbeløb	66.700	122.100	104.900	150.700	151.100	192.100	184.100	228.700
Rådighedsbeløb pr. md.	5.600	10.200	8.700	12.600	12.600	16.000	15.300	19.100
Forskelsbeløb pr. md.	4.600		3.800		3.400		3.700	
Nettokompensationsgrad	0,55		0,70		0,79		0,81	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen. Der er forudsat en månedlig husleje for en enlig uden børn på 3.100 kr. og på 6.700 kr. for en enlig med børn og månedlige øvrige boligudgifter på 800 kr. for en enlig uden børn, 1.100 kr. for en enlig med et eller to børn og 1.200 kr. for en enlig med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietyppemodel

Tabel A2.6. Rådighedsbeløb for et par på kontanthjælp og et par hvor den ene er i lavtløns-job, 2020

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	2 på kon- tanthjælp	1 på kthj og 1 i job	2 på kon- tanthjælp	1 på kthj og 1 i job	2 på kon- tanthjælp	1 på kthj og 1 i job	2 på kon- tanthjælp	1 på kthj og 1 i job
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Kontanthjælp	281.900	100.400	373.100	191.700	373.100	191.700	373.100	191.700
Skattepligtig indkomst	281.900	355.700	373.100	446.900	373.100	446.900	373.100	446.900
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.200	0	20.200	0	20.200	0	20.200
Skat	66.400	79.600	100.500	113.400	100.400	113.200	100.400	113.200
Skattepligtig indkomst efter skat	215.400	255.800	272.600	313.300	272.700	313.500	272.700	313.500
Boligstøtte	0	6.000	0	0	0	3.000	0	6.400
Børnefamilieydelse	0	0	14.600	14.600	26.000	26.000	37.500	37.500
Midlertidigt børnetilskud	0	0	6.600	0	13.200	4.400	13.200	13.200
Samlet indkomst efter skat	215.400	261.900	293.700	327.900	311.900	346.800	323.300	370.500
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	93.700	93.700	94.900	94.900	94.900	94.900	96.100	96.100
ATP	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	10.600	13.600	15.300	19.300	14.600	18.700
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	100.500	106.500	112.400	121.400	117.000	127.100	117.600	127.700
Rådighedsbeløb	114.900	155.300	181.300	206.500	194.900	219.700	205.700	242.900
Rådighedsbeløb pr. md.	9.600	12.900	15.100	17.200	16.200	18.300	17.100	20.200
Forskelsbeløb pr. md.	3.400		2.100		2.100		3.100	
Nettokompensationsgrad	0,74		0,88		0,89		0,85	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der gives ikke midlertidigt børnetilskud for det 3. barn, da det er over aldersgrænsen. Der er forudsat en månedlig husleje på 6.700 kr. og månedlige øvrige boligudgifter på 1.100 kr. for et par uden børn, 1.200 kr. for et par med et eller to børn og 1.300 kr. for et par med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel

Tabel A2.7. Rådighedsbeløb for en enlig på maksimale dagpenge eller i lavtlønsjob, 2020

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Dagpenge	I job	Dagpenge	I job	Dagpenge	I job	Dagpenge	I job
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Dagpenge	231.000	0	231.000	0	231.000	0	231.000	0
Skattepligtig indkomst	231.000	255.300	231.000	255.300	231.000	255.300	231.000	255.300
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.100	0	20.100	0	20.100	0	20.100
Skat	63.300	58.700	63.200	54.500	63.100	54.400	63.100	54.400
Skattepligtig indkomst efter skat	167.600	176.400	167.700	180.600	167.900	180.700	167.900	180.700
Boligstøtte	5.600	5.600	34.200	32.800	41.100	39.800	43.300	43.300
Børnerelaterede ydelser	0	0	43.400	43.400	77.700	77.700	112.000	112.000
Samlet indkomst efter skat	173.300	182.000	245.300	256.900	286.700	298.200	323.200	336.100
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	47.500	47.500	93.700	93.700	93.700	93.700	94.900	94.900
ATP, A-kasse, fagforening	19.100	15.700	19.100	15.700	19.100	15.700	19.100	15.700
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	66.500	69.100	112.800	115.400	112.800	115.400	114.000	116.600
Rådighedsbeløb	106.700	112.900	132.600	141.500	174.000	182.900	209.200	219.500
Rådighedsbeløb pr. md.	8.900	9.400	11.000	11.800	14.500	15.200	17.400	18.300
Forskelsbeløb pr. md.	500		700		700		900	
Nettokompensationsgrad	0,95		0,94		0,95		0,95	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der er forudsat en månedlig husleje for en enlig uden børn på 3.100 kr. og på 6.700 kr. for en enlig med børn og månedlige øvrige boligudgifter på 800 kr. for en enlig uden børn, 1.100 kr. for en enlig med et eller to børn og 1.200 kr. for en enlig med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel

Tabel A2.8. Rådighedsbeløb for en enlig på maksimale dagpenge eller i lavtlønsjob, 2025-regler, 2020-niveau

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Dagpenge		Dagpenge		Dagpenge		Dagpenge	
	0 timer	I job	0 timer	I job	0 timer	I job	0 timer	I job
Bruttoløn	0	255.300	0	255.300	0	255.300	0	255.300
Dagpenge	226.000	0	226.000	0	226.000	0	226.000	0
Skattepligtig indkomst	226.000	255.300	226.000	255.300	226.000	255.300	226.000	255.300
Arbejdsmarkedsbidrag	0	20.100	0	20.100	0	20.100	0	20.100
Skat	61.400	59.600	61.300	55.300	61.200	55.200	61.200	55.200
Skattepligtig indkomst efter skat	164.600	175.600	164.700	179.800	164.800	179.900	164.800	179.900
Boligstøtte	5.600	5.600	35.100	32.800	42.000	39.800	43.300	43.300
Børnerelaterede ydelser	0	0	43.400	43.400	77.700	77.700	112.000	112.000
Samlet indkomst efter skat	170.200	181.200	243.200	256.000	284.600	297.400	320.200	335.200
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	47.500	47.500	93.700	93.700	93.700	93.700	94.900	94.900
ATP, A-kasse, fagforening	19.000	15.600	19.000	15.600	19.000	15.600	19.000	15.600
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	66.400	69.000	112.700	115.300	112.700	115.300	113.900	116.500
Rådighedsbeløb	103.800	112.200	130.500	140.800	171.900	182.100	206.300	218.800
Rådighedsbeløb pr. md.	8.700	9.300	10.900	11.700	14.300	15.200	17.200	18.200
Forskelsbeløb pr. md.	700		900		900		1.000	
Nettokompensationsgrad	0,93		0,93		0,94		0,94	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 15 år. Der er forudsat en månedlig husleje for en enlig uden børn på 3.100 kr. og på 6.700 kr. for en enlig med børn og månedlige øvrige boligudgifter på 800 kr. for en enlig uden børn, 1.100 kr. for en enlig med et eller to børn og 1.200 kr. for en enlig med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel